ISSN 1846-3827

Grb i Zastava

36

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva

Broj 36, Godina XVIII.
Zagreb, studeni 2024.

Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillological Association
Number 36, Volume XVIII, Zagreb, November 2024

Nova zastava HGZD-a
poklon Kineskog središta za istraživanje zastava
tijekom 30. međunarodnog veksiloloških kongresa
Peking, 2024.

The New Flag of HGZD
a gift from the Vexillological Research Center of China
during the 30th international vexillological congress
Beijing, 2024.

ISSN 1846-3827
9 771846 382001

Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo osnovano je 2006. godine. HGZD je član
The Croatian Heraldic & Vexillological Association was established in 2006. HGZD is a member of
FIAV **CIGH**

Fédération internationale des associations vexillologiques · Confédération internationale de généalogie et d'heraldique

UVODNIK EDITORIAL

Dragi čitatelju,

Subjektivan mi je osjećaj da je od prethodnog broja GiZ prošlo jako puno vremena, što je valjda posljedica mnoštva događanja koje smo u Društvu imali. Od zaključenja prethodnog broja sredinom svibnja do zaključenja ovog broja sredinom studenoga nizala su se predavanja, predstavljanja, skupovi, gostovanja u medijima, sudjelovanja video-linkom na nacionalnim skupovima, te u konačnici najveći događaj ove godine 30. međunarodni veksiloloski kongres u Pekingu, a na domaćem terenu zajednički mini-kolokvij sa slovenskim kolegama. Upravo o ova dva najveća događanja donosimo i odgovarajuće priloge, a ostalo ovaj put samo ukratko u Kronici s ponešto fotografija.

Naravno, nastavljamo s redovitim kolumnama. Tako Galović ovaj put piše o koprivničko-zagrebačkom heraldičkom umjetniku Stjepanu Kukecu, a i donosi nam izještaj o nedavno obranjenom diplomskom radu s heraldičkom temom. Kuščić obrađuje još jedan viđeni brački rod - Klinsiće, a Peran razmatra grbove trogirske obitelji Cega. Horvat nastavlja niz o vojno-pomorskim zastavama unutar pregleda hrvatskih zastava 15. i 16. stoljeća, ovaj put o senjskim uskocima.

Ponovo nam prilog donosi Vitez, prvi dio pregleda suvremenih zastava županijskih nogometnih saveza u Hrvatskoj, a Barić ovim brojem započinje niz priloga o zastavama povijesnih postrojbi Hrvatske vojske. Todorović nastavlja izvještavati o promjenama u nacionalnim zastavama, ovoga puta o Kirgistanu, a možemo i pročitati o recentno usvojenim crkvenim grbovima u Hrvatskoj.

Nažalost, ovim brojem moramo objaviti i dva nekrologa, o dvojici sjajnih suradnika i članova HGZD-a. Njihov odlazak osjetit će se bolno, a njihovo heraldičko djelo, kao i prijateljstvo koje su razvili među nama ostaje trajno. Neka nam budu inspiracija za nastavak rada.

Želim Vam da uživate čitajući GiZ,

Željko Heimer

Dear Reader,

It is a subjective feeling of mine that a long time has passed since the previous issue of GiZ, which, I guess, is a consequence of the many events we had in the Association. From the conclusion of the previous issue in mid May to the conclusion of this issue in mid November, there was a succession of lectures, presentations, meetings, appearances in the media, video-link participation at national meetings, and ultimately the biggest event of the year, the 30th International Congress of Vexillology in Beijing, and, on home soil, a joint mini-colloquium with our Slovenian colleagues. In this issue, we present corresponding articles about the two largest of these events, and, for the rest, we offer photos in the Chronicles.

Of course, we continue with regular columns. Thus, this time Galović writes about the heraldic artist from Koprivnica and Zagreb, Stjepan Kukec, and also brings us a report on a recently defended graduate thesis with a heraldic theme. Kuščić deals with another distinguished family from Brač, the Klinsićs, while Peran examines the coats of arms of the Cega family from Trogir. Horvat continues the series about naval flags within the review of Croatian flags of the 15th and 16th centuries, this time about the Senj Uskoks.

Vitez brings us a contribution again – the first part of a review of contemporary flags of county football associations in Croatia – and, with this issue, Barić begins a series on the flags of historical units of the Croatian Army. Todorović continues to report on changes in national flags, this time about Kyrgyzstan, and we can also read about the recently adopted ecclesiastical coats of arms in Croatia.

Unfortunately, with this issue we have to publish two obituaries, about our two great collaborators and members of HGZD. Their departure will be painfully felt, and their heraldic work, as well as the friendship they developed among us, remains permanent. Let them inspire us to continue our work.

I hope you enjoy reading GiZ,

Željko Heimer

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske financijski podupire časopis **Grb i Zastava** kao časopis za popularizaciju znanosti

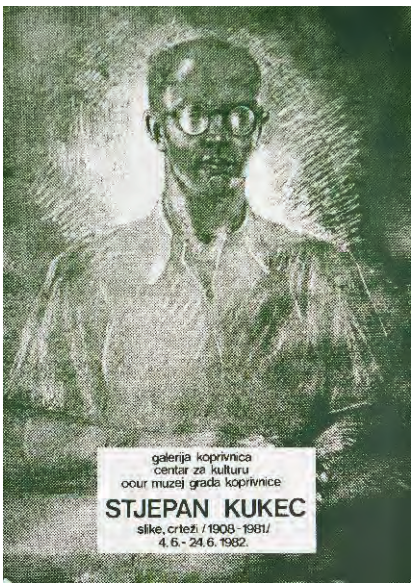
Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia *provides financial support to* **Grb i Zastava** *as a journal for popularization of science*

SADRŽAJ
CONTENTS

Nova zastava HGZD dar VRCC-a (uz str. 17)
The new HGZD flag donated by VRCC (see p. 17) 1
Uvodnik | *Editorial* 2
Leksikon hrvatske heraldike – hrvatski heraldičari (26): Stjepan Kukec (1894. - 1981.)
The Croatian Heraldry Lexicon – Croatian Heraldists (26): Stjepan Kukec (1894 – 1981)
– ***Tomislav Galović*** ..... 3 – 5
Diplomski rad iz heraldike: Zdravko Rajić, Heraldička baština prostora današnje Varaždinske županije
Graduate Thesis in Heraldry: Zdravko Rajić, Heraldic Heritage of the Area of the Present-Day Varaždin County
– ***Tomislav Galović*** ..... 6 – 7
Brački plemićki rod Klinsić i njihov grb
The Klinsić Noble Kin from Brač and their Coat of Arms
– ***Nikša Kuščić*** ..... 8 – 11
Bljesci (1) | *Flashes (1)*
Nova splitska heraldička kolumna
A New Heraldic Column of Split 11
Grbovi roda Cega iz Trogira: Komparacija Hayerovog grbovnika, Andreisove genealogije trogirskog plemstva kao i sačuvanih grbova obitelji Celio Cega
Coats of Arms of the Cega family from Trogir A Comparison of the Hayer Armorial, Andreis Genealogy, and Preserved Examples of the Celio Cega Family Arms
– ***Zoran Peran*** ..... 12 – 15
Stručni posjet Društva Heraldica Slovenica Zagrebu
Professional Visit of the Heraldica Slovenica Society to Zagreb 16
30. ICV Peking 2024. | *30 ICV Beijing 2024*
– ***Željko Heimer*** ..... 17 – 20
Neke hrvatske (i mađarske) vojne zastave iz 15. i 16. st. (15): Vojno-pomorske zastave (3) - Zastave senjskih uskoka
Some Croatian (and Hungarian) Military Flags of the 15th and 16th c. (15): Naval Flags (3) - Uskoks of Senj Flags
– ***Matija Horvat*** ..... 21 – 24
Znakovlje županijskih nogometnih saveza (1)
Insignia of County Football Associations (1)
– ***Marko Vitez*** ..... 25 – 26
Zastave povijesnih postrojbi (1): Zastave Karlovačke građanske garde
Flags of Historical Units (1): Flag of the Karlovac Municipal Guard
– ***Ivan Barić*** ..... 27 – 29
Novosti o zastavama svijeta: Kirgistan
News on Flags of the World: Kyrgyzstan
– ***Tomislav Todorović*** 30
In memoriam: Amer Sulejmanagić (1961. – 2024.) 31
Bljesci (2) Novi grbovi u Crkvi: biskupi Majić i Martinović te manja bazilika Gospe Sinjske
Flashes (2) New Coats of Arms in the Church: Bishops Majić and Martinović and Our Lady of Sinj Basilica Minor 32
In memoriam: Valt Jurečić (1937. – 2024.) 31
Suradnici u ovom broju
Authors in this issue 34
Kronika HGZD-a
HGZD Chronicles ..... 34 – 36

Tomislav Galović

Stjepan Kukec (1894. – 1981.)

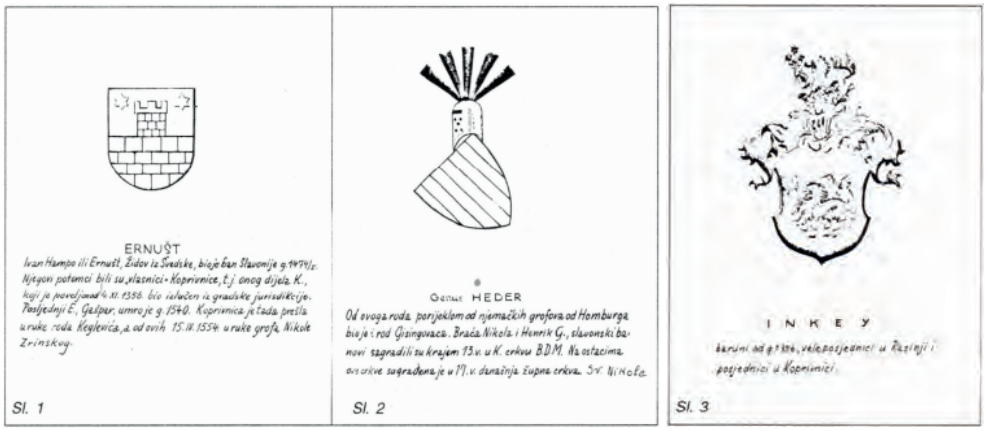

Slikar i grafičar te heraldički umjetnik **Stjepan Kukec** rođen je u **Koprivnici** 20. kolovoza 1894. godine. Gimnaziju je maturirao 1913. u rodnom gradu, a potom pohađa studij slikarstva na *Kraljevskom zemaljskom višem obrazovalištu za umjetnost i umjetni obrt* (od 1941. *Akademija likovnih umjetnosti*) u **Zagrebu**. Tu je diplomirao 1917. u klasi slikara i grafičara **Mencija Clementa Crnčića** (1865. – 1930.). Potom je do 1932. živio i radio u Koprivnici, a nakon toga u Zagrebu. U dva je navrata djelovao kao samostalni umjetnik (1917. – 1921. i 1931. – 1950.), od 1921. do 1931. ilustrator je i grafički urednik u tiskari hrvatskog knjižara, tiskara i nakladnika **Vinka Vošickog** (1885. – 1957.), najznačajnijem koprivničkom izdavačkom poduzeću. Tu je grafički uredio i ilustrirao brojne knjige, časopise i druge publikacije (npr. *Tako vam je nekoć bilo* **K. Maya**, *Obiteljski kalendar*, 1927.). Bio je grafički urednik *Književne republike* (1923. – 1924.), te djela **Miroslava Krleže** i **Augusta Cesarca**. Uređivao je časopis *Domaće ognjište* (1926. – 1928.) i *Pučko štivo*, svega jedno godište (1927.). Nakon toga stupa u radni odnos kao nastavnik u *Školi primijenjene umjetnosti* (danas *Škola primijenjene umjetnosti i dizajna*) u Zagrebu, na njezinu *Grafičkom odjelu*. Tu je radio od 1950. do 1964. godine kada odlazi u mirovinu. Njegova supruga **Katarina** (1901. – 1993.) također je bila slikarica.

Stjepan Kukec se bavio i prevođenjem djela s njemačkoga na hrvatski. U svome radu posvećivao se realističnom crtanju motiva dvaju gradova koji su obilježili njegov život – Koprivnice i Zagreba. Riječ je o malim formatima crtanim u akvarelu i ulju na platnu. Osim toga crta portrete, a izrađuje plakate. Posebno su važni njegovi radovi – ilustracije u *Hrvatskoj enciklopediji Hrvatskog izdavalačkog bibliografskog zavoda* (HIBZ, 1941. – 1945.) pod uredništvom **Mate Ujevića**. U poslijeratnom razdoblju izrađuje mape crteža *Stara Koprivnica* (100 listova, od 1946. do 1948., sada u Muzeju grada Koprivnice). U Koprivnici mu je 1961. tiskana grafička mapa s crtežima, a predgovor je napisao **Leander Brozović** (1897. – 1962.) osnivač Muzeja grada Koprivnice. Za potrebe Muzeja grada Koprivnice ilustrirao je na stotine muzejskih predmeta te prikupljao građu, izradio izložbene panoe postava te najzad bio kustosom (1953. – 1954.). S Brozovićem je izradio katalog izložbe *Stara Koprivnica u slici* (1952.). Osim s Muzejom grada Koprivnice uspješno je surađivao na prikupljanju i stvaranju građe za fototeku i arhiv *Gipsoteke* (sada *Gliptoteka HAZU*). Ilustrirao je časopis *Radost*, *Građu za povijest Koprivnice* Leandera Brozovića (Koprivnica, 1978.) te udžbenike iz biologije u izdanju *Školske knjige* u Zagrebu. Samostalno i skupno izlagao je

Painter and graphic artist and heraldic artist ***Stjepan Kukec*** *was born in* ***Koprivnica*** *on 20 August 1894. He graduated from high school in 1913 in his hometown and then studied painting at the* Royal Land Higher School of Arts and Crafts *(since 1941 the* Academy of Fine Arts*) in* ***Zagreb****. He graduated there in 1917 in the class of painter and graphic artist* ***Menci Clement Crnčić*** *(1865 – 1930). He then lived and worked in Koprivnica until 1932, and then in Zagreb. He worked as an independent artist in two periods (1917 – 1921 and 1931 – 1950), while from 1921 to 1931 he was an illustrator and graphic editor in the printing house of the Croatian bookseller, printer, and publisher* ***Vinko Vošicki*** *(1885 – 1957), the most important Koprivnica publishing company. There he graphically edited and illustrated numerous books, magazines, and other publications (e.g.,* It was like that once upon a time *by* ***K. May****,* Family Calendar*, 1927). He was the graphic editor of the* Literary Republic *(1923 – 1924), and the works of* ***Miroslav Krleža*** *and* ***August Cesarac****. He edited the magazines* Home hearth *(1926 – 1928) and* Popular Reading*, a single volume (1927). After that, he started working as a teacher at the* School of Applied Art *(today the* School of Applied Art and Design*) in Zagreb, in its* Graphic Department*. He worked there from 1950 to 1964, when he retired. His wife* ***Katarina*** *(1901 – 1993) was also a painter.*

Stjepan Kukec was also involved in translating works from German into Croatian. In his work, he devoted himself to realistic drawing of the motifs of the two cities that marked his life – Koprivnica and Zagreb. These are small formats drawn in watercolor and oil on canvas. In addition, he drew portraits and made posters. Particularly important are his illustrations in the Croatian encyclopedia *of the* Croatian Publishing Bibliographic Institute *(HIBZ, 1941 – 1945) under the editorship of* ***Mate Ujević****. In the post-war period, he created maps of drawings of* Old Koprivnica *(100 sheets, from 1946 to 1948, now in the Museum of the City of Koprivnica). A graphic map with his drawings was printed in Koprivnica in 1961, and the foreword was written by* ***Leander Brozović*** *(1897 – 1962), founder of the Koprivnica City Museum. For the needs of the Koprivnica City Museum, he illustrated hundreds of museum objects and collected materials, created exhibition panels, and was finally curator (1953 – 1954). Together with Brozović, he created the catalog of the exhibition* Old Koprivnica in Pictures *(1952). In addition to the Koprivnica City Museum, he successfully collaborated on the collection and creation of material for the photo library and archive*

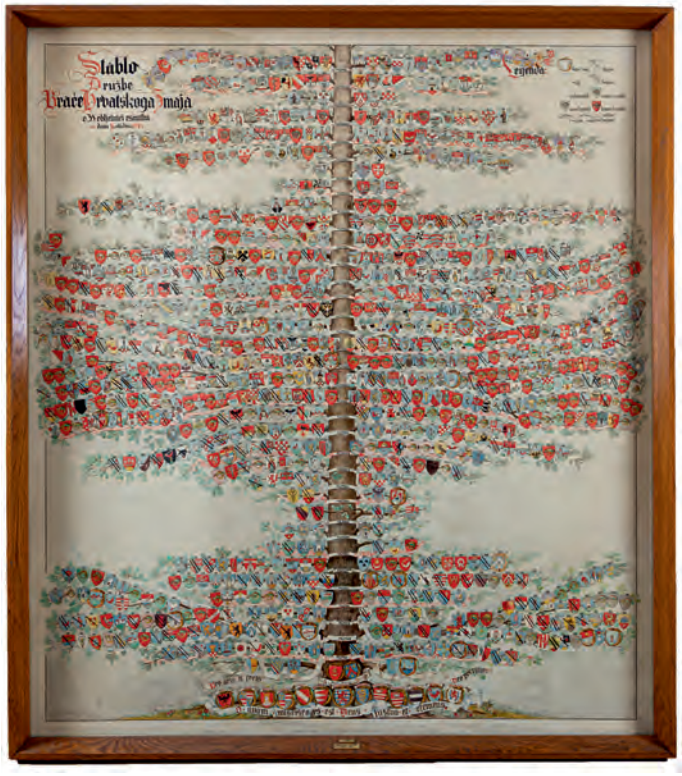
nekoliko izložbi u Koprivnici i Zagrebu. U rukopisu mu je ostao udžbenik iz primijenjene umjetnosti. Personalno gradivo Stjepana Kukeca i gradivo o njemu danas se čuva u različitim fondovima i zbirkama Muzeja grada Koprivnice i u Hrvatskom školskom muzeju u Zagrebu te u obiteljskim nasljednicima.

U heraldičkom pogledu Kukec je ostvario ozbiljan heraldički rad. Tako je izradio *Grbovnik žitelja grada Koprivnice* (1937. – 1940., tuš, akvarel) i grbove u *Heraldičkom zborniku – Zborniku plemstva u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Dubrovniku, Kotoru i Vojvodini* (Zagreb 1938. – knj. I /A-H/; Zagreb 1939. – knj. II, 1. sv. /I-J/) koji je izradio i u vlastitoj nakladi objavio **Viktor Antun Duišin** (1898. – 1963.) uz pomoć **Aleksandra Kulmera**, **Milana Praunspergera**, **Alfreda Makanca**, **Ivana Dominisa** i **Bartola Zmajića**. U razdoblju od 1940. do 1945. izradio je rodoslovlje i grbovnik Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja". Iako nije bio član Stjepan Kukec, uz **Vjeru Bojničić Zamola**, stvara u prvom razdoblju djelovanja *Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja"*. Prema istraživanju **Željka Heimera**: »„Rodoslovno stablo" (tako neprecizno nazivano jer oblikom podsjeća na rodoslovlja) izradio je Kukec za Meštarski zbor u prilici proslave obljetnice osnutka Družbe 1940., a prikaz je dovršen najkasnije sredinom 1943., a ne 1944., kako ga identificira mesingana pločica na okviru. Na papiru kaširanom na lesonit prikazuje grbove članova Družbe po godini učlanjenja nacrtane tušem i obojene akvarelom. Uz svaki je grb upisan matični broj člana. Na mjestima članova koji nisu imali grb generički je prikaz grba sa znakom Družbe u obliku zmaja koji repom ovija svoju glavu, na jednobojnom štitu čija boja ovisi o statusu člana. Označeni su statusi članova Reda zlatnog zmaja, članova podupiratelja, onih koji su istupili ili su brisani iz Družbe. Grbovi članova prikazani su samo u obliku štita sa sadržajem u njemu, bez ikakvih vanjskih ukrasa (kaciga, plašt, geslo), što je razumljivo s obzirom na oblik prikaza. Grbovi članova razlikuju se stilskim obilježjima i detaljima likovnoga prikaza od grbova Vjere Bojničić (dakako), no uočljive su i određene razlike u heraldičkom sadržaju – često oni u stablu ne sadržavaju nasuprotno složenu glavu štita s „hrvatskim kockicama". Prikaz ima 1038 pojedinačnih grbova članova, no 223 od njih „zamjenski" su generički štitovi za članove koji nisu imali grb. Stablo je 148 cm visoko i 167 cm široko, a pojedinačni grbovi visoki su samo oko 4 cm. Izvornik „Stabla Braće hrvatskog zmaja" nalazi se danas u Hrvatskom povijesnome muzeju u Zagrebu« [a danas je izložen u

of the Gipsoteka *(now* Gliptoteka*). He illustrated Leander Brozović's magazine* Joy, Material for History of Koprivnica *(Koprivnica, 1978), and biology textbooks published by* Školska knjiga *in Zagreb. He exhibited independently and collectively in several exhibitions in Koprivnica and Zagreb. A textbook on applied arts remained in his manuscript. Stjepan Kukec's personal material and material about him are today preserved in various funds and collections of the Koprivnica City Museum and in the Croatian School Museum in Zagreb, as well as in family collections.*

From a heraldic point of view, Kukec achieved serious heraldic work. He created the collection of the Coat of Arms of the Inhabitants of the City of Koprivnica *(1937 – 1940, ink, watercolor) and the coats of arms in the* Heraldic Collection - Collection of Nobility in Croatia, Slavonia, Dalmatia, Bosnia and Herzegovina, Dubrovnik, Kotor and Vojvodina *(Zagreb 1938 - volume I /A-H/; Zagreb 1939. - Vol. 1 /I-J/), prepared and published and self-edited by* ***Viktor Antun Duišin*** *(1898 – 1963) with the help of* ***Aleksandar Kulmer***, ***Milan Praunsperger***, ***Alfred Makanc***, ***Ivan Dominis*** *and* ***Bartol Zmajić****. In the period from 1940 to 1945, he created the genealogy and armorial book of the* Society of Brothers of the Croatian Dragon. *Although he was not a member, Stjepan Kukec, along with* ***Vjera Bojničić Zamola****, was an active artist in the first period of the Society. According to* ***Željko Heimer****'s research: »The "Genealogical tree" (called so imprecisely because its shape resembles genealogies) was created by Kukec for the Society's College of Masters on the occasion of the celebration of the anniversary of the Society's founding in 1940, and the display was completed no later than mid-1943; not 1944, as identified by a brass plate on the frame today. It shows the coat of arms of members of the Society by year of membership, drawn in ink and painted with watercolor on paper laminated to hardboard. Each coat of arms is accompanied by the member's registration number. In the places of members who did not have a coat of arms, there is a generic representation of the coat of arms with the sign of the Society in the form of a dragon wrapping its tail around its head, on a single-colored shield, the color of which depends on the member's status. The statuses of members of the Order of the Golden Dragon, supporting members, and those who resigned or were deleted from the Society are indicated. The coats of arms of the members are shown only in the form of a shield with its content,*

sjedištu Družbe u Kuli nad Kamenitim vratima].

Zmajski grbovnik, kojeg je dao izraditi Viktor Mohr 1943. godine, posljednji Meštar Protonotar Družbe prije njezine zabrane, ručno je oslikao Kukec, a moguće čak da je i nastavio na njemu raditi i nakon zabrane rada Družbe 1946. godine. To je luksuzno izrađen zbornik zmajskih grbova koji obuhvaća 473 pojedinačna zmajska grba, oslikanih u boji na listovima pregamenta uvezanih u 4 sveska. Taj Mohrov odnosno Kukecov grbovnik, koji nesumnjivo predstavlja dragulj hrvatske rukopisne baštine 20. stoljeća, a možda i šire, tek čeka stručnu obradu i raščlambu.

Slikar i grafičar Stjepan Kukec preminuo je u Zagrebu, 6. prosinca 1981. godine.

O životu i djelu Stjepana Kukeca vidi:

without any external decorations (helmet, mantle, motto), which is understandable considering the form of the display. The coats of arms of the members differ from the coats of arms made by Vjera Bojničić (of course) in terms of the stylistic features and details of the artistic representation, but certain differences in the heraldic content are also noticeable: often they do not contain the countercompony chief, indicative of the "Croatian cheques". The display includes 1038 individual members' coats of arms, but 223 of them are "default" generic shields for members who did not have a coat of arms. The tree is 148 cm high and 167 cm wide, and the individual crests are only about 4 cm high. The original is today in the Croatian History Museum in Zagreb [today on display at the headquarters of the Society in the Tower over the Stone Gates].

The Draconian Armorial Book *was commissioned by Viktor Mohr in 1943, the last Master Prothonotary of the Society before it was banned. It was hand painted by Kukec, and it is possible that he even continued to work on it after the Society was banned in 1946. It is a luxuriously crafted compendium of draconian coats of arms comprising 473 individual coats of arms, painted in color on parchment sheets bound in four volumes. Mohr's and Kukec's* Armorial Book*, which undoubtedly represents the jewel of the Croatian manuscript heritage of the 20th century, and perhaps even beyond, is still awaiting professional processing and analysis.*

Painter and graphic artist Stjepan Kukec died in Zagreb on December 6, 1981.

On the life and work of Stjepan Kukec see:

Višnja Flego, „Kukec, Stjepan, slikar i grafičar (Koprivnica, 20. VIII. 1894 – Zagreb, 6. XII. 1981)", *Hrvatski biografski leksikon* 8 (2014): s. v.; **Marijan Špoljar**, „Podravski likovni stvaratelji", *Podravski zbornik* 4 (1978): 223; **Marijan Špoljar**, „In memoriam Stjepan Kukec (1894-1981)", *Muzejski vjesnik* 5 (1982): 80-81; **Vladimir Maleković**, „Slikar na margini", *Vjesnik* 43 (30. VI. 1982.): 12; **Draženka Jalšić**, *Portreti koprivničkih građana iz fundusa Muzeja grada Koprivnice, Galerije Koprivnica, Zbirke dr. Malančec (Galerija Koprivnica, 4. studenog 1996. – 15. siječnja 1997.)*, Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, Galerija Koprivnica, 1996.; *Stjepan Kukec: slike, crteži (1908-1981). Galerija Koprivnica, 4. lipnja – 24. lipnja 1982.* (katalog Marijan Špoljar, fotografije Željko Žigrić), Koprivnica: Centar za kulturu, Muzej grada Koprivnice, Galerija Koprivnica, 1982.; **Franjo Horvatić**, „Grbovnik žitelja Grada Koprivnice", Muzejski vjesnik, *Glasilo muzeja sjeverozapadne Hrvatske* XVI (1993) 1: 75-77; *Stjepan Kukec (1894. – 1981.). Galerija Koprivnica, 2. – 30. studenog 2001.* (autorica izložbe i urednica kataloga Draženka Jalšić Ernečić, fotografije Marijan Jakupec), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, Galerija Koprivnica, 2001.; **Željko Heimer**, „Uvod u istraživanje zmajske heraldike", *Časopis za suvremenu povijest* LII (2020) 2: 485-514.; **Željko Heimer**, „Mohrov zmajski grbovnik" (rukopis).

Diplomski rad iz heraldike: Zdravko Rajić, *Heraldička baština prostora današnje Varaždinske županije*

Pristupnik **Zdravko Rajić**, student Diplomskog studija povijesti – Nastavničkog smjera Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu izradio je pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. **Tomislava Galovića** diplomski rad pod naslovom *Heraldička baština prostora današnje Varaždinske županije*. Obrana diplomskog rada održana je 30. rujna 2022. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pred povjerenstvom u sastavu: izv. prof. dr. sc. **Zvjezdana Sikirić Assouline** (predsjednica), te 1. član: izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović i 2. član: asist. **Maja Tabak Demo**.

Diplomski rad *Heraldička baština prostora današnje Varaždinske županije* sadrži ukupno 92 stranice teksta s 274 bilješke, a opremljen je brojnim slikovnim prilozima i jednom tablicom s prikazom učestalosti pojavljivanja pojedinih motiva na obrađenim grbovima.

Tema rada je kao što stoji u naslovu heraldička je baština Varaždinske županije i to u njezinim današnjim granicama, a za vremenski okvir uzeto je razdoblje od 13. do kraja 17. stoljeća.

Prilikom izrade svoga rada, pristupnik je uzeo prostor današnje Varaždinske županije kao okvir za istraživanje vodeći se pritom ovim kriterijima: a) da je pojedinac ili plemićka obitelj koja je plemstvo (grb) stekla dobivanjem grbovnice vezana uz navedeni prostorno-vremenski okvir; b) da je pojedinac ili plemićka obitelj čije je heraldičko obilježje pronađeno ili se čuva na prostoru današnje Varaždinske županije, a odgovara navedenom prostorno-vremenskom okviru; c) da je pojedinac ili plemićka obitelj koja je obitavala na nasljednom ili stečenom posjedu unutar ranije određenog prostorno-vremenskog okvira, a da o njoj postoje heraldički podaci.

Spomenimo kako je heraldika grada Varaždina, Lepoglave i dvorca Trakošćan obrađena u diplomskom radu **Madeleine Kukec** *Grbovi Varaždinske županije: na primjeru grada Varaždina, grada Lepoglave i dvorca Trakošćan (povijesno-muzeološki pristup)* iz 2013. godine izrađenom pod mentorstvom dr. sc. Tomislava Galovića i komentorstvom doc. mag. art. **Denisa Vokića**. Pretežiti dio toga rada zatim je publiciran u formi članka (Madeleine Kukec-Šimek, „Kameni grbovi u gradu Varaždinu od 13. do 17. stoljeća“, *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin* 25 /2014/: 361-395).

U radu *Heraldička baština prostora današnje Varaždinske županije* iznesen je stoga osnovni povijesni prikaz prostora koji je tema rada te povijest tamošnjeg plemstva kao društvenog sloja nerazdvojivog od proučavanja heraldike. To je prikazano u poglavljima „Prostorno vremenski okvir i kriteriji istraživanja“, „Metodološka pravila pri proučavanju heraldike“, „Pregled relevantne historiografije“, „Prostor današnje Varaždinske županije u srednjem vijeku“ i „Srednjovjekovno plemstvo na području Varaždinske županije“.

Nakon toga slijedi temeljni dio rada naslovljen „Heraldička ostavština plemićkih obitelji s područja današnje Varaždinske županije“ u vidu analize i opisa

Gore: Grb obitelji Bedeković Komorski
Top: The coat of arms of the Bedeković Komorski family (Duišin, 1938, 54)
Dolje: Grb obitelji Erdödy
Bottom: The coat of arms of the Erdödy family (Kukec, 2013, 75)

Graduate Thesis in Heraldry: Zdravko Rajić, Heraldic Heritage of the Area of the Present-Day Varaždin County

*Candidate **Zdravko Rajić**, student of the Graduate course of History – Teacher's branch at the History Department of the Faculty of Humanities and Social Studies of the University of Zagreb, produced a graduate thesis titled the* Heraldic Heritage of the Area of the Present-Day Varaždin County *under the mentorship of Associate Prof. **Tomislav Galović**. The thesis defense was held on 30 September 2022 at the Faculty before a commission composed of Assoc. Prof. **Zvjezdana Sikirić Assouline** (chair), Assist. Prof. Tomislav Galović, and Assist. **Maja Tabak Demo**.*

The thesis has a total of 92 pages with 274 footnotes and is equipped with numerous illustrations and a table showing frequencies of various charges.

The topic of the work was, as shown in the title, the heraldic heritage of the Varaždin County within its present day borders, while the period studied was set between the 13th century and the end of the 17th century.

The candidate determined the frame for his research in accordance with these criteria: a) individual or noble family that achieved nobility (coat of arms) by letter patent is linked with the stated territorial and temporal frame; b) individual or noble family whose armorial symbols are found or preserved in the area of the current County, matching the determined areal-temporal frame; c) individual or noble family resided at inherited or obtained estate within the determined areal-temporal frame and have preserved heraldic data.

*It should be mentioned that the heraldry of the cities of Varaždin and Lepoglava and of the Trakošćan castle was covered in the graduate thesis by **Madeleine Kukec*** The Coats of Arms of the Varaždin County: exemplified by the city of Varaždin, the city of Lepoglava and the castle of Trakošćan (historic-museological approach) *in 2013, also mentored by Dr. Galović, and co-mentored by Assist. Prof. **Denis Vokić**, MA. The majority of that work was published as a journal paper (Madeleine Kukec-Šimek, „Kameni grbovi u gradu Varaždinu od 13. do 17. stoljeća“,* Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin *25 /2014/: 361-395).*

In this thesis, the author provides the basic historic overview of the area in question and the history of nobility as a social class inalienable from heraldic research. This is shown in the chapters „Areal and temporal frame and research criteria“, „Methodological rules for heraldic research“, „Review of relevant historiography“, „Territory of the current Varaždin County in Medieval era“, “ and „Medieval nobility at the area of the Varaeval County“.

The main part of the thesis follows under the title „Heraldic legacy of noble families in the area of the current Varaždin County“, analyzing and describing family arms: Balagović, Balog, Batthyany, Bedeković Komorski, Berislavić (Petar

grbova obitelji prema navedenim kriterijima. Tako su obrađene sljedeće plemićke obitelji: Balagović, Balog, Batthyany, Bedeković Komorski, Berislavić (Petar Berislavić), Bogathy, Both de Bayna, Celjski, Cvetnić, Czindery de Nagy-Atad, Češković, Drašković, Druskoczy de Druskocz, Erdödy, Esterhazy, Feštetić, Gereci, Gotal, Gubašoci, Horvat Oršić Slavetić, Horvat Paloczi, Istvanffy, Keglević, Kiš Šaloci, Krajšić, Kulmer, Kukuljević Sakcinski, Marić, Mikefalway, Mrazović, Mikulčić, Patačić, Petho de Gerse, Pisačić, Pucz, Puškadija, Rakoczy, Rattkay, Thuroczy (Ludbreški), Ungand, Varjačić, Vragović i Zakmardi. Potom su obrađene ostale plemićke obitelji odnosno grbovi iz fonda „Obiteljski arhiv Bedeković“ koji se čuva u Državnom arhivu u Varaždinu. Ti se grbovi nalaze na pečatima ispravama, a to su grbovi sljedećih pojedinaca: Ivana Bechyja, Mihajla Dreženića, Ladislava Fallusyja, Andrije Huza, Baltazara Kolomandija, Nikole Mačovića, Matije Oskoczyja, Jurja Šimunčića, Juraja Tarodija i Ivana Vukšića.

Gore: Grb obitelji Mrazović
Top: The coat of arms of the Mrazović family
(Kukec, 2013, 37)
Dolje: Grb obitelji Ugnad
Bottom: The coat of arms of the Ugnad family
(Kukec, 2013, 44)

Nakon provedene analize u formi zaključka izneseni su sljedeći rezultati: „Kada govorimo o motivima koji se najčešće pojavljuju na grbovima možemo ih podijeli u nekoliko skupina: životinjski motivi, motivi iz prirode, građevine, mitološka bića i ljudski oblici (ljudi ili dijelovi tijela). Ukupno se na obrađenim motivima pojavljuje 46 različitih motiva. Od životinjskih motiva svakako je najčešći lav koji se pojavljuje na 20 grbova obrađenih u ovom radu. Često se pojavljuju i motivi ptica, od kojih najčešće orao, a često se javljaju močvarne ptice poput droplje, rode, ždrala. Susrećemo i šumske životinje poput jelena ili vuka. Najčešći motivi iz prirode su trobrijeg, polumjesec i zvijezda (najčešće sa šest krakova). Od biljaka češće se javlja ljiljan, no često je teško prepoznati o kojoj se biljci radi ako nemamo originalan opis grba (…). Građevine koje se javljaju među obrađenim grbovima su kule i bunar koji se javlja na grbu obitelji Rattkay. Među mitološkim bićima najčešća je pojava grifona, koji je kombinacija dva najčešće korištena životinjska motiva lava i orla. Mitološka bića koja se još pojavljuju su zmaj, jednorog i sirena. Često su korišteni i motivi običnih predmeta poput kotača, kugle, prstena, kruna i slično. Predmeti koji se još pojavljuju su i razna oružja. Najčešće se javljaju sablja i mač, a nešto rjeđe strijela. Zadnja skupina motiva koji se javljaju na grbovima su ljudski motivi, najčešće je to čovjek u oklopu s nekim oružjem (mač, sablja ili luk i strijela). Pojavljuju se i određeni dijelovi tijela, poput svinute ruke u oklopu koja najčešće drži sablju, dok je čest motiv i odsječena turska glava. Svaki od ovih motiva ima određeno značenje, te je plemstvo izborom određenog motiva željelo poslati neku poruku, bilo o tome kako su došli do plemstva ili možda istaknuti određene odlike koje krase obitelj, ili bi oni željeli da se tako misli. Kao najčešći simbol javlja se lav. Lav je simbol hrabrosti, a kako je srednji vijek doba stalnih ratova, nameće se logično objašnjenje njegove česte pojave. Ovo također može objasniti i čestu pojavu oružja na grbovima. Budući da je plemstvo često predvodilo borbe protiv Osmanlija, za te su zasluge nagrađivani. Kod tih je obitelji česta pojava oružja i odrubljenih turskih glava na njihovim grbovima“ (str. 83).

Na kraju rada – osim citiranog zaključka – nalaze se prilozi, sažetak na hrvatskom i engleskom (*Heraldic Heritage of the Area of the Present-Day Varaždin County*) te bibliografija.

Diplomski rad Zdravka Rajića *Heraldička baština prostora današnje Varaždinske županije* predstavlja prinos povijesti Varaždinske županije i njezine bogate heraldičke ostavštine – no još više od toga on je poticaj za buduća heraldička istraživanja ovoga važnog povijesnog i heraldičkog prostora.

Berislavić), Bogathy, Both de Bayna, Celjski, Cvetnić, Czindery de Nagy-Atad, Češković, Drašković, Druskoczy de Druskocz, Erdödy, Esterhazy, Feštetić, Gereci, Gotal, Gubašoci, Horvat Oršić Slavetić, Horvat Paloczi, Istvanffy, Keglević, Kiš Šaloci, Krajšić, Kulmer, Kukuljević Sakcinski, Marić, Mikefalway, Mrazović, Mikulčić, Patačić, Petho de Gerse, Pisačić, Pucz, Puškadija, Rakoczy, Rattkay, Thuroczy (Ludbreški), Ungand, Varjačić, Vragović, and Zakmardi. This is followed by analysis of the other noble families from the collection „Family Archive Bedeković“ in the State Archives in Varaždin. These appear on document seals including these individuals: Ivan Bechy, Mihajlo Dreženić, Ladislav Fallusy, Andrija Huz, Baltazar Kolomandi, Nikola Mačović, Matija Oskoczy, Juraj Šimunčić, Juraj Tarodi, and Ivan Vukšić.

The results in the form of conclusions are presented after the analysis: „Considering the most frequent charges in these coats of arms, they may be divided into several groups: animals, nature, buildings, mythological creatures, and human figures (people or body parts). In the processed coats of arms there appear a total of 46 charges. The lion is certainly the most frequent, appearing in 20 coats of arms processed in this work. Birds are frequent as well, the most frequent being the eagle, and various marsh birds: bustard, stork, and heron. Wood animals such as deer and wolf are present. The most frequent natural charges are triple mount, crescent, and star (most of them six-pointed). Among the plants, the most frequent is the lily, but often the exact plant in question is hard to determine – lacking the original blazons. The buildings appearing in coats of arms are towers and wells, as shown in the Ratkaj family arms. The griffin is the most frequent mythological creature, combining the most popular animal and bird elements – the lion and eagle. Also, there is the dragon, unicorn and sirens. Common objects used include the wheel, ball, ring, crown, etc. Various arms appear as well: the scimitar, sword, and, less frequently, the arrow. Finally, human charges include most frequently a man in armour with some weapon (sword, scimitar or bow and arrow). Body parts appear in the form of an embowed arm often holding a scimitar and also often a severed Turkish head. Each of the charges has certain meaning, and the nobility wanted to send a message by choosing them, whether to recount the story of how they achieved nobility status or to proclaim characteristics that valorize the family, or at least they wanted that effect. The lion, as a symbol of courage, is the most frequent charge, which is not unusual in this period of constant warfare. This also explains the frequent appearance of weapons in the arms. The nobility led the struggle against the Ottomans, for which they achieved merit. Weapons and severed heads appear in their arms“ (p. 83).

Finally – besides the quoted conclusion – there are appendices, a summary in Croatian and English, and a bibliography.

The graduate thesis by Zdravko Rajić Heraldic Heritage of the Area of the Present-Day Varaždin County *is a contribution to the history of the Varaždin County and its rich heraldic heritage, and it is also an incentive for future heraldic research on this important historic and heraldic area.*

Nikša Kuščić

Bračkи plemićki rod Klinsić i njihov grb

U ovom prilogu donosimo grb i podatke za još jednu staru bračku plemićku obitelj, pisanoj u prošlim stoljećima **Klinsić** da bi danas bila znana pod imenom **Klinčić**. Ova obitelj starinom je iz **Pražnica** kamo su doselili, kao i većina njegovih stanovnika iz **Straževnika** davno nestalog srednjovjekovnog sela, nakon pomora kuge.[1]

Prema sačuvanom rodoslovlju plemenitih **Mladinića**, Klinsići su jedan od njihovih ogranaka, kao što su to: **Capković**, **Stipetić** i **Mikšić**. Točnije jedan od sinova rodonačelnika **Mladena** imenom **Petar** imao je dva sina **Stjepana** i **Klementa**. Stariji Stjepan je imao sina **Klementa**, a on je imao sinove **Marka** i **Stjepana**. Od Stjepana Mladinića su potekli Mladinići zvani *Mladineo* koji su odselili u **Komižu** na otok **Vis**, a čiji potomci i danas žive na Visu, dok su od Marka Mladinića njegovi sinovi **Ivan** i **Frane** počeli koristiti novo prezime Klinsić.[2] Da nedvojbeno potječu od Mladinića, kao dokaz je i obiteljski grb koji je istovjetan grbu roda Mladinić, kojeg su koristili Klinsići. U arhivskim vrelima i matičnim knjigama zabilježeni su kao *Klimpsić*, *Klimsić*, *Klinsić*, *Klinčić*. Među bračkim plemićima koji su 1375. godine činili kolegij plemića u svrhu obnavljanja *Statuta otoka Brača* spominje se **Kristin Klinsić**.[3] Dolazimo tako do zaključka da je ranije postojalo plemićko prezime Klinsić ili da rodoslovlje Mladinića u jednom dijelu nije vjerodostojno. Međutim skloniji smo tome da je i prije postojalo prezime Klinsić koje s Klinsićima od roda Mladinić nema nikakave krvne veze.

U popisu birača rektora crkve **sv. Barbare** u **Trogiru** iz 1551. i 1570. godine zabilježena je **Margarita Klimsić** udovica pok. **Ivana**, kćer pok. **Stjepana Hrankovića** sa sinom **Bernardinom**.[4] Među vlasnicima pašnjaka 1589. godine u **Dolu** nalazi se zabilježena obitelj Klinsić.[5] U popisu bračkih obitelji koje se bave seoskim poslovima i obrtom iz 1655. godine spominju se u Pražnicama **Marko Klinsić** i **Jerolim Klinsić**.[6] U Dolu je zabilježen prije početka matičnih knjiga u jednoj ispravi 1485. godine plemić **Klimpsić**.[7] Matične knjige **Pučišća** bilježe ih 1574. godine kao Klimpsić i to prigodom vjenčanja **Frane** sina **Jakova Klimpsića** i **Franke** kćeri **Jerolima Iveljića**, kao i 1607. godine kad se ženi **Vicko** sin Frane Klimpsića za **Ivanu** kći **Andrije Prodića**. Već 1650. godine bilježi se oblik prezimena Klinsić, prigodom ženidbe **Nikole Klinsića** pok. **Ivana** iz Postira za **Katarinu** kći pok. **Antonija Lukinovića**, te 1689. godine kad se vjenčaju **Vicko Klinsić** iz Pražnica i **Franka** pok. **Pavla Baturića**.[8] U matičnoj knjizi krštenih Pučišća zabilježeno je rođenje **Margarite** kći **Jakova Klinsića** i **Marije Orlandini** 26. rujna 1817. godine, a 8. siječnja 1820. godine rođena im je i druga kći **Franka**,[9] koja umire iste godine.[10] Istom se bračnom paru 7. ožujka 1821. godine rodio sin **Ivan**.[11] Spomenimo da je njihovo vjenčanje također zapisano u matici vjenčanih župe Pučišća 26. kolovoza 1816. godine; Jakov u dobi od 40 godina zabilježen kao pomorac.[12] Ovi su Klinsići živjeli u Pučišćima, te su zabilježeni 1821. godine u župskoj knjizi Stanja duša (*Status Animarum*) gdje Jakovu stoji da je rođen 1766. godine u Pražnicama.[13] Njegov sin Ivan ženi su u **Splitu** 6. listopada 1846. godine **Marijom Bilinić**, odakle odlaze u **Makarsku** gdje im se rađaju djeca. Tako je uvidom u makarske matične knjige 10. srpnja 1847. godine rođen njihov sin **Nikola Jakov**,[14] pa **Petar Pavao** 1. srpnja 1849. godine,

1 Josip Vrandečić, Povijest župe Pučišća, u: *Spomenica Župe sv. Jeronima Pučišća 1566.-2016.*, Izd. Župa sv. Jeronima Pučišća, Pučišća 2016.: 24.
2 Rodoslovno stablo kod Marka Mladinea u Splitu, potomka istaknute i zaslužne bračke plemićke obitelji. *Genealogical table owned by Marko Mladineo in Split, a descendant of notable and meritorious family from Brač.*
3 Andre Jutronić, Naselja i porijeklo stanovništva na otoku Braču, *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, knj. 34, Zagreb 1950.: 176.
4 Mladen Andreis, Birači rektora Sv. Barbare u Trogiru, *Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, br.18, Izd. Državni arhiv u Splitu, Split 2002.: 188.
5 Jutronić, 1950.: 144.
6 Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Zagrebu, *Acta Bratiensia*, B. III. c, 70b.
7 Jutronić, 1950.: 149.
8 Arhiv župnog ureda Pučišća (AŽUP), *Matične knjige* (MK), *Knjiga vjenčanih*, Liber I (1566.-1731.), fol. 6, 28, 85, 150.
9 AŽUP, MK, *Knjiga krštenih*, Liber I (1734.-1857.), sub die.
10 AŽUP, MK, *Knjiga mrtvih*, Liber II (1734.-1862.), sub die.
11 AŽUP, MK, *Knjiga krštenih*, Liber I (1734.-1857.), sub die.
12 AŽUP, MK, *Knjiga vjenčanih*, Liber III (1735.-1862.), sub die.
13 AŽUP, *Stanje duša*, Knjiga II, (*Stato dell'anime dell'1816*), ad Clinsich, s. f.
14 Župni ured Makarska (ŽUM), MK, *Matična knjiga krštenih*, Liber III (1837.-1848.): 94

The Klinsić Noble Kin from Brač and their Coat of Arms

*This paper presents the coat of arms as well as other information on another ancient noble family from **Brač**, in previous centuries written **Klinsić** and today known as **Klinčić**. The family is from **Pražnica**, where they and most of the other inhabitants settled at the time of the plague, after leaving the new now-long abandoned mediaeval village of **Straževnik**.[1]*

*According to the preserved genealogy of **Mladinić** nobility, the Klinsićs are one of their branches, the others being **Capković**, **Stipetić**, and **Mikšić**. Namely, one of the sons of the patriarch **Mladen**, named **Petar**, had two sons **Stjepan** and **Klement**. The older son **Stjepan** had a son **Klement**, who had sons **Marko** and **Stjepan**. Of this Stjepan Mladinić originated the* Mladineos*, who moved to **Komiža**, then the Island of **Vis**, where their descendants still live today. Marko Mladinić's sons **Ivan** and **Frane** started using the new surname **Klinsić**.[2] Their indubitable origin from Mladinić's is shown by the family arms used by Klinsić, which is the same as that of the Mladinić family. Archival sources and registry books record them as* Klimpsić, Klimsić, Klinsić, Klinčić. *Among the Brač nobility who comprised the nobility college in 1375, there is one **Kristin Klinsić**.[3] This provides conclusive evidence that there was either earlier nobility surnamed Klinsić or that the Mladinić genealogy record is not entirely credible. We are inclined to believe the former, that there was another previous Klinsić family that is unrelated to those Mladinić-originated Klinsićs.*

*The list of electors in the Church of **St. Barbara**'s rectory in **Trogir** in 1551 and 1570 includes **Margarita Klimsić**, widow of the late **Ivan**, daughter of the late **Stjepan Hranković**, with her son **Bernardin**.[4] A list of pasture owners in 1589 in **Dol** includes the Klinsić family.[5] A 1655 list of the Brač families working in farming and craft trades records **Marko Klinsić** and **Jerolim Klinsić** in Pražnica.[6] Prior to the formation of matriculation records, a document in Dol from 1485 mentioned one nobleman Klimpsić.[7] The **Pučišća** matriculation records show them as Klimpsić in 1574 on the occasion of the marriage of **Frane** son of **Jakov Klimpsić** and **Franka** daughter of **Jerolim Iveljić**, and in 1607, when **Vicko** son of **Frane Klimpsića** married **Ivana** daughter of **Andrija Prodić**. Already in 1650 the surname form Klinsić is found on the occasion of the marriage of **Nikola Klinsić** of late **Ivan** from Postira to **Katarina** daughter of late **Antonio Lukinović**, and in 1689 when **Vicko Klinsić** from Pražnica and **Franka** of the late **Pavle Baturić** were wed.[8] The baptism matrix book in Pučišća records the birth of **Margarita** daughter of **Jakov Klinsić** and **Marija Orlandini** on 26 September 1817, and on 8 January 1820 the second daughter **Franka**,[9] who died the same year.[10] The couple then had a son **Ivan** on 7 March 1821.[11] Their marriage is also recorded in the Pučišća parish matrimonial register on 26 August 1816, Jakov then being 40 years old, a mariner by trade.[12] These Klinsićs lived in Pučišća, and they were also recorded in 1821 in the parish state of souls records (*Status Animarum*), where Jakov is mentioned being born in 1766 in Pražnica.[13] His son Ivan was married in **Split** to **Marija Bilinić** on 6 October 1846, wherefrom they moved to **Makarska**, where their children were born. Thus the*

Ante Ivan 1. lipnja 1851. godine i **Luiđa Josipa Roza** 22.ožujka 1853. godine.[15] Matične knjige mrtvih Makarske bilježe smrt Nikole Jakova 17. siječnja 1850, Ante Ivana 9. prosinca 1852. i Luiđe Josipe Roze 9. kolovoza 1854. godine.[16]

Vratimo se Klinsićima na Braču. U Pražničkim maticama zapisani su od početka 1591. te 1602. godine godine kao Klinsić. U kasnijim zapisima matica od 1771. godine javljaju se često kao *Klinsić vulgo Justinić*, a zatim samo **Justinić** kroz 18. stoljeće.[17] Matične knjige Dola bilježe 3. siječnja vjenčanje **Vicka** sina **Petra Škorića** i **Katarine** kći pok. **Vicka Klinsića** iz Pražnica.[18] Jedno kratko rodoslovlje Klinsića iz pera javnog bilježnika **Julija Radojkovića**,[19] počinje s **Jakovom Klinsićem** koji je imao tri sina: **Bernarda**, **Mihovila** i **Franu**. Nadalje, poznata su dva Bernardova sina: **Jakov** i **Nikola**. Jakov ima kći **Jelenu** koja se udala za **Petra Novakovića**, a Nikola je otac triju kćeri: **Ivane**, **Margarite** i **Katarine**. Katarina je bila udana za bračkog plemića **Juru Matulića**. Za gore navedenog Mihovila sina Jakovljeva rodoslovlje ne iskazuje potomke, očito ih nije ni bilo. Frane Jakovljev ima **Ivana** koji sa ženom **Vinkom Ivanišević** dobiva sinove **Franu** i **Nikolu**, koji već bili pokojnici u doba sastavljanja obiteljskog rodoslovlja. Kći mu **Franka** bijaše udana za **Matu Lukinovića**.

Ovo rodoslovlje djelomično se podudara sa crkvenim matičnim knjigama župe **Postira**, iako neka djeca u njemu nisu zabilježena. Prema podatcima iz postirskih matičnih knjiga možemo pratiti nekoliko grana Klinsića. Prvi se Klinsići pojavljuju od početka matične knjige 1584. godine, prigodom krštenja **Frane** sina gospodina **Bernardina Klinsića** i gospođe **Margarite** kćerke pok. **Jerolima Iveljića** 4.listopada 1584. godine. Njihov drugi sin **Ivan** također je zapisan u matičnim knjigama krštenih 4. rujna 1588. godine,[20] dok treći sin **Nikola** uopće nije zabilježen u matici krštenih, što daje naslutiti da nije ni rođen ni kršten u toj župi. Zapisan je pak u matici vjenčanih 24. travnja 1600. godine kada ženi **Jelenu Krstulović**.[21] Oni imaju dvije kćeri **Margaritu** rođenu 15. srpnja 1601. i **Katarinu** rođenu 11. siječnja 1605. godine,[22] koje su kao i njihov otac zabilježene u rodoslovlju, a njihovog brata Ivana bilježi rodoslovlje, ali ga nema u matici krštenih, jer očito je rođen u Pražnicama. Katarina je zapisana u rodoslovlju i matici vjenčanih 17. rujna 1629. prigodom udaje za **Juru Matulića**, dok je Margarita udana za drugog **Bernarda Klinsića**, oni su vjenčani 9. svibnja 1621. godine.[23] Međutim rodoslovlje to ne bilježi. Njima se u Postirima rađaju djeca: **Frane** 13. veljače 1622., **Nikola** 28. travnja 1627., **Ivan** 3. veljače 1633., **Juraj** 13. listopada 1635., **Elena** 13. listopada 1635., **Juraj** 14. listopada 1637. i **Ivan** 2. prosinca 1641. godine, a zatim se u matici krštenih pojavljuje **Frane Klinsić** sa ženom **Frankom** prigodom krštenja njihove kćeri **Barbare** 29. siječnja 1590.godine.[24] Ona se 2. rujna 1612. godine udala za **Lovru Pulišilića**.[25]

Pojavljuje se u postirskoj matici vjenčanih **Frane Klinsić** pok. **Bernardina** upisom ženidbe 30. kolovoza 1600. za **Katarinu Ivanišević**.[26] Njihova su djeca: **Bernardin** rođen 7. srpnja 1601. i **Margarita** rođena 1. svibnja 1605. godine. Također je u maticama zapisan **Ivan Klinsić** i žena mu **Lukrecija** kada im je 13. siječnja 1602. godine kršten sin **Bernardin**.[27]

U kratkom su rodoslovlju ubilježeni: gospodin **Ivan** sin gospodina **Frane Klinsića** koji 15. svibnja 1617. godine ženi **Vinku Ivanišević**.[28] Njima se rađaju djeca: **Franka** 7. ožujka 1618. zapisana u rodoslovlju kao žena **Mate Lukinovića**, zatim **Frane** 6. prosinca 1619., u rodoslovlju već pokojni, **Margarita** 16. ožujka 1622., **Jakubina** 4. ožujka 1626., **Nikola** 25. studenog 1628. u rodoslovlju opet kao pokojni, te **Jakov** 7. veljaće 1634. i **Jerolim** 22. veljače 1640. godine.[29] Oni su po rodoslovlju rođaci gore navedenog Nikole Klinsića sina Bernardinova.

15 ŽUM, MK, *Matična knjiga krštenih*, Liber IV (1848.-1859.): 10, 28, 48.
16 ŽUM, MK, *Matična knjiga mrtvih*, Liber IV (1846.-1860.): 33, 54, 72.
17 Jutronić, 1950.: 176.
18 Župni ured Dol, MK, *Matična knjiga vjenčanh*, Liber I (1679.-1801), fol.128.
19 Državni Arhiv u Splitu, HR-DAST-19, *Javni bilježnici srednje Dalmacije, bilježnik Julije Radojković* (1759.-1789.), kut. 3, fol. 174.
20 Župni ured Postira, (ŽUP), MK, *Knjiga krštenih i vjenčanih*, Liber I (1584.-1671.), fol. 1, 4.

Makarska birth records show that their son Nikola Jakov was born on 10 July 1847,[14] and Petar Pavao on 1 July 1849, Ante Ivan on 1 June 1851, and Luiđa Josipa Roza on 22 March 1853.[15] The Makarska death records include Nikola Jakova on 17 January 1850, Ante Ivan on 9 December 1852, and Luiđa Josipa Roza on 9 August 1854.[16]

Back to Klinsić on the Brač island. In the Pražnica matricular books, they are inscribed from the beginning in 1591 and in 1692 as Klinsić. Since 1771, the records mention them often as Klinsić vulgo Justinić*, and afterwards through the 18th century only as* ***Justinić****.[17] The Dol registry records on 3 January the marriage of* ***Vicko*** *son of* ***Petar Škorić*** *and* ***Katarina*** *daughter of late* ***Vicko Klinsić*** *from Pražnica.[18] A short genealogy of Klinsić written by the public notary* ***Julije Radojković*** *begins with* ***Jakov Klinsić****, who had three sons:* ***Bernard****,* ***Mihovil****, and* ***Frane****.[19] Two sons of Bernardin are known:* ***Jakov*** *and* ***Nikola****. Jakov had a daughter* ***Jelena*** *who married* ***Petar Novaković****, while Nikola fathered three daughters:* ***Ivana****,* ***Margarita****, and* ***Katarina****. Katarina married Brač nobleman* ***Jure Matulić****. The genealogy does not list the descendants of Mihovil son of Jakov – apparently there were none. Frane son of Jakov had* ***Ivan****, who married* ***Vinka Ivanišević****, begetting sons* ***Frane*** *and* ***Nikola****, who were already dead when the family genealogy was recorded. His daughter* ***Franka*** *was married to* ***Mate Lukinović****.*

The genealogy partially matches the church books of the ***Postira*** *parish, although not all children are included. The Postira records allow us to follow several Klinsić branches. The first appeared after the start of the matriculation records in 1584, when* ***Frane****, son of master* ***Bernardin Klinsić*** *and madam* ***Margarita*** *daughter of* ***Jerolim Iveljić****, was baptized on 4 October 1584. Their second son Ivan is also mentioned as baptized on 4 September 1588,[20] while the third son* ***Nikola*** *is not recorded at all, which suggests that he was not born or baptized in that parish. However, he is recorded in the matrimonial records on 24 April 1600 as marrying* ***Jelena Krstulović****.[21] They had two daughters,* ***Margarita****, born on 15 July 1601, and* ***Katarina****, born on 11 January 1605,[22] who were recorded in the genealogy, as was their father, but their brother Ivan, found in the genealogy, is not in the birth records, Ivan being obviously born in Pražnica. Katarina is recorded in the genealogy and in the marriage records on 17 September 1629, marrying* ***Jure Matulića****. Margarita married another* ***Bernard Klinsić*** *on 9 May 1621.[23] The genealogy does not mention that. In Postira they had children:* ***Frane*** *was born on 13 February 1622,* ***Nikola*** *on 28 April 1627,* ***Ivan*** *on 3 February 1633,* ***Juraj*** *on 13 October 1635,* ***Elena*** *on 13 October 1635,* ***Juraj*** *on 14 October 1637, and* ***Ivan*** *on 2 December 1641. The baptism records mention* ***Frane Klinsić*** *and his wife* ***Franka*** *on the occasion of the baptism of their daughter* ***Barbara*** *on 29 January 1590.[24] On 2 September 1612, she married* ***Lovro Pulišilić****.[25]*

The Postira marriage records have ***Frane Klinsić*** *of late* ***Bernardin*** *married to* ***Katarina Ivanišević*** *on 30 August 1600.[26] Their children were* ***Bernardin*** *born on 7 July 1601 and* ***Margarita*** *born on 1 May 1605. There is also* ***Ivan Klinsić*** *and his wife* ***Lukrecija****, who baptized their son* ***Bernardin*** *on 13 January 1602.[27]*

A brief genealogy inscribed the marriage of Master ***Ivan*** *son of Master* ***Frane Klinsić*** *to* ***Vinka Ivanišević*** *on 15 May 1616.[28] They had children:* ***Franka*** *born on 7 May 1618, recorded in the genealogy to have married* ***Mate Lukinović****, then* ***Frane*** *born on 6 December 1619, who was already dead in the genealogy,*

21 *Ibid.*, fol. 60v.
22 *Ibid.*, fol. 14, 17.
23 *Ibid.*, fol. 68v, 67.
24 *Ibid.*, fol. 27, 30v, 34v, 37v, 39v, 43, 4v.
25 *Ibid.*, fol. 63v.
26 *Ibid.*, fol. 63v, 60v.
27 *Ibid.*, fol. 14, 17, 14v.
28 ŽUP, MK, *Knjiga krštenih i vjenčanih*, Liber I (1584.-1671.), fol. 66.

Matične knjige bilježe njihovog rođaka **Jakova Klinsića** sina **Bernardinova** i **Lukrecije** 13. ožujka 1611. godine, kada im se krsti sin **Frane**. Međutim zabilježena su i druga njihova djeca: **Katarina** 22. lipnja 1616., **Jerolima** 5. svibnja 1619., **Margarita** 12. svibnja 1621, **Nikola** 13. ožujka 1623., **Margarita** 28. prosinca 1625. i **Jelena** 2. srpnja 1628. godine,[30] koju nota bene rodoslovlje jedinu bilježi. Jelena je prema spomenutom rodoslovlju udana za Petra Novakovića, a to dokazuje upis iz matične knjige vjenčanih, zapisom njihova vjenčanja 7. lipnja 1653. godine. Jakov Klinsić zabilježen je u matici vjenčanih kada 28. prosinca 1635. godine ženi **Katarinu Grbičić**, a Nikola Klinsić ženi 9. lipnja 1650. godine **Jelenu** kći **Duje Jurinovića**.[31] U maticama vjenčanih zapisani su još 1. travnja 1715. godine prigodom ženidbe **Jakova** sina **Tome Dujmovića** iz **Škripa** i Jelene kći gospodina Ivana Klinsića, kao i 18. srpnja 1725. godine kad se vjenčaju gospodin **Jerolim** sin pok. gospodina **Frane Michielija** i **Ludovika** kći pok. gospodina Ivana Klinsića.[32] Matične knjige mrtvih Postira bilježe 4. listopada 1719.godine smrt Mate sina gospodina Ivana Klinsića koji je preminuo u dobi od 23 godine, a 29. prosinca 1719. godine umro je Bernardin drugi sin gospodina Ivana Klinsića. Onda je 17.veljače 1720. godine zapisana smrt gospodina Ivana Klinsića od 78 godina njihova oca, kao i smrt Franke Klinsić iz Pražnica 29. studenog 1734. godine.[33]

Što možemo reći o plemstvu Klinsića? Obitelj Klinsić je pripadala izvornom bračkom plemstvu i nalazi se u često citiranom popisu plemstva iz 1657. godine.[34] Ovu obitelj kao pripadnicu izvornog bračkog plemstva navodi i **Cicarelli**.[35] Od znamenitih članova obitelji spomenimo da je justicijer za Pražnica 1674. godine zabilježen **Marko Klinsić**.[36] Sudac u Pražnicama 1692. godine je **Vicko Klinsić**,[37] a kao izbornici u plemićkom vijeću 1697. godine zapisani su **Ivan Klinsić** pok. **Vicka** i drugi **Vicko Klinsić**. Najstariji sačuvani popis bračkih plemića "gracije soli" iz 1718. godine bilježi u Pražnicama **Marka Klinsića** alias **Justinića** sa pet članova, **Petra Klinsića** sa tri člana i **Franku** udovicu pok. **Vicka Klinsića**, dok je iste godine u Postirama među plemstvom zapisan **Ivan Klinsić** sa pet članova u obitelji.[38] Popis za dobivanje soli iz 1773. godine donosi u Pražnicama **Matu Klinsića** pok. **Marka** sa sedam članova, **Jakova Klinsića** od **Mate** sa tri člana, **Ivana Klinsića** od **Mate** sa tri člana, **Matu Klinsića** pok. **Jakova** sa tri člana i **Marka Klinsića** pok. **Jakova** sa tri člana, a u Postirama ih te godine među popisanim plemićima više ne nalazimo.[39] Već popis iz 1793. godine u Pražnicama među plemstvom donosi **Jakova Klinsića** sa tri člana, **Katarinu Klinsić** samu, **Katarinu** udovicu **Klinsić** sa tri člana i **Marka Klinsića** sa pet članova u obitelji.[40] Zadnji službeni popis plemstva iz 1802. godine bilježi među plemstvom u Pražnicama samo obitelj **Jurja Klinsića** pok. **Marka** sa prvorođenim sinom **Markom**, te posjeduju malo dobara.[41] Očigledno je da popis Pražnica iz 1802. godine nije potpun, jer nedostaje nekoliko plemićkih obitelji, koje se navode u prijašnjim popisima. Tako nema iskazanog Jakova Klinsića oženjenog i nastanjenog 1816. godine u Pučišćima, a trebao bi biti zapisan u Pražnicama u tom zadnjem iskazu plemstva bračke komune, budući je rođen 1766. godine. Vjerojatno je pisar nehatom previdio tada živuće članove plemenitih Klinsića i nije ih zabilježio među tamošnjim plemstvom.

Na kraju se osvrnimo i na grb Klinsića. Sačuvan je u rukopisnom kodeksu, povjesnici bračke plemićke obitelji **Dominis** ili **Gospodnetić**, auktora Trogiranina **Jerolima Buffalisa**.[42]

Opis grba: Plavi jajoliki štit vodoravno je podjeljen na dva dijela. U gornjem su polju tri zlatne šestokrake zvijezde, poredane

*Margarita born on 16 March 1622, **Jakubina** on 4 March 1626, **Nikola** on 25 November 1628, also already dead, **Jakov** on 7 February 1634, and **Jerolim** on 22 February 1640.[29] According to the genealogy, they are related to above-mentioned Nikola Klinsić son of Bernardin.*

*The record books also note their relative **Jakov Klinsić** son of **Bernardin** and **Lukrecija** on 13 March 1611 when their son **Frane** is baptized. Their other children are recorded as well: **Katarina** 22 June 1616, **Jerolima** 5 May 1619, **Margarita** 12 May 1621, **Nikola** 13 March 1623, **Margarita** 28 December 1625, and **Jelena** 2 July 1628,[30] the latter only mentioned in the genealogy. Jelena was, according to the genealogy, married to Petar Novaković, as also documented in the marriage book on 7 July 1653. Jakov Klinsić is recorded there on 28 December 1635 marrying **Katarina Grbičić**, and Nikola Klinsić married **Jelena** daughter of **Duje Jurinović** on 9 June 1650.[31] The marriage records also include on 1 April 1715 the marriage of **Jakov** son of **Tomo Dujmović** from **Škrip** and Jelena daughter of Master Ivan Klinsić, and on 18 July 1725 the marriage of Master **Jerolim** son of late Master **Frane Michieli** and **Ludovika** daughter of late Master Ivan Klinsić.[32] The death records of Postira show on 4 October 1719 the death of Mate son of Master Ivan Klinsić, who died at 23, and on 29 December 1719 the death of Bernardin second son of Master Ivan Klinsić. Further, on 17 February 1720, the death of Master Ivan Klinsić, aged 78, the father is recorded, as well as the death of Franka Klinsić from Pražnica on 29 November 1734.[33]*

*What can be said of Klinsić nobility? The Klinsić family belonged to the original nobility of Brač, found in the frequently quoted list of Brač nobility dating from 1657.[34] The family's being of the original nobility of Brač is also mentioned by **Cicarelli**.[35] Notable members of the family include the judge for Pražnica, recorded in 1674 as **Marko Klinsić**.[36] In 1692 the Pražnica judge was **Vicko Klinsić**,[37] and **Ivan Klinsić** of late **Vicko** and another **Vicko Klinsić** were electors for the nobility council as recorded in 1697. The oldest preserved salt grant list of Brač nobility records in 1718 in Pražnica **Marko Klinsić** alias **Justinić** with five family members, **Petar Klinsić** with three, and **Franka** widow of late **Vicko Klinsić**, while in Postira among the nobility is recorded **Ivan Klinsić** with five family members.[38] The salt distribution list in 1773 has in Pražinca **Mate Klinsić** of late **Marko** with seven, **Jakov Klinsić** of **Mate** with three, **Ivan Klinsić** of **Mate** with three, **Mate Klinsić** of late **Jakov** with three, and **Marko Klinsić** of late **Jakov** with three family members, and in Postira there are no longer any among the nobility.[39] The 1793 list in Pražnica includes among the nobility **Jakov Klinsić** with three, **Katarina Klinsić** on her own, **Katarina** widow **Klinsić** with three, and **Marko Klinsić** with five family members.[40] The last official nobility list of 1802 includes among the nobility only the family of **Juraj Klinsića** of late **Marko** with his firstborn son **Marko**, owning small amount of goods.[41] However, the 1892 list obviously is missing a number of families that are mentioned in the previous lists. Thus there is no mention there of Jakov Klinsić married and living in 1816 in Pučišća, who should have been listed in Pražnica in that last communal list, being born in 1766. It seems probable that the writer omitted these in error when copying the list.*

*Finally, let us consider the Klinsić coat of arms. It is preserved in a manuscript codex, the history of the Brač noble family of **Dominis** alias **Gospodnetić**, by **Trogir** author **Jerolim Buffalis**.[42]*

29 *Ibid.*, fol. 25, 26, 27v, 30, 31v, 35v, 41.
30 *Ibid.*, fol. 20v, 24, 25v, 27, 28, 29v, 31.
31 *Ibid.*, fol. 74, 70, 73v.
32 ŽUP, MK, *Knjiga vjenčanih*, Liber III (1714.-1820.), fol. 93, 93v.
33 ŽUP, MK, *Knjiga umrlih*, Liber III (1717.-1817.), fol. 129v.
34 Državni Arhiv u Zadru (DAZD), HR-DAZD-1, *Generalni providur za Dalmaciju i Albaniju* (1597.-1797.), kut. 21, *Antonio Bernardo* (1656.-1660.), Lib. unico, fol. 61.
35 Andrija Cicarelli, *Osservazioni sull'isola della Brazza, e sopra quella nobiltà*, Mletci/*Venice* 1802.: 245, 255.
36 DAZD, HR-DAZD-9, *Općina/Komuna Brač*, kut. 26, sveščić 6, fol. 9.
37 *Ibid.*, kut. 52, sveščić 1, fol. 1-57.
38 *Ibid.*, kut. 50, sveščić 35, fol. 11, 24.
39 *Ibid.*, kut. 137, sveščić 35 , fol. 33.
40 *Ibid.*, kut. 191, sveščić 7, fol.7.
41 DAZD, HR-DAZD-34, *Dvorski komesar za Dalmaciju Petar Goëss* (1802.-1804.), svež. 3, Filza III, Privileggi, Brazza, fol. 696.
42 Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, *Acta Bratiensia*, *Codex Dominis (1312.-1628.)*, B II. Do., fol. 29.

Slika 1. Grb plemićke obitelji Klinsić.
Fig. 1. The Coat of Arms of Klinsić noble family.

Slika 2. Grb plemićke obitelji Mladinić.
Fig. 2. The Coat of Arms of Mladinić noble family.

1:2. U donjem su polju tri kose zlatne grede poredane s desna na lijevo. Iznad štita na zlatnoj je kartuši srebrna kaciga na kopču s glednicom i točenicom na vrhu. Iz točenice izlazi propeti zlatni lav s isplaženim crvenim jezikom, koji u desnoj šapi drži sablju, a iznad je istaknut natpis: *Arma de Mladineis detta Klinsich*, što treba čitati: grb Mladinića zvanih Klinsić.

Zaključimo. Bračka plemićka obitelj Klinsić, danas pisana Klinčić, pripadnica izvornog plemstva te otočke komune, istog je korjena s plemenitim Mladinićima, kasnije prozvanim Mladineo. Uvidom u bračke arhivalije i dostupno štivo njene članove ne nalazimo kao obnašatelje značajnijih dužnosti u komuni, a u popisima bračkih plemića naznačeni su tek kao pripadnici plemićkog staleža. Usto, prihvativši patronimično za novo stalno prezime Klinsići nisu posegnuli za isticanjem zasebnog grba već su zadržali grb Mladinića s jedinom razlikom u heraldičkom nakitu.

In the oval shield: per fess azure three mullets or (1-2) and of the first three bends of the second. Set in a golden cartouche topped with a helmet or with a torse and a crest a lion rampant issuant or langued gules, holding a scimitar in his dexter paw. The inscription above is: Arma de Mladineis detta Klinsich*, i.e. the coat of arms of Mladinićs called Klinsić, differentiating it only by the helmet ornaments*

In conclusion, the noble Klinsić family from Brač, today written as Klinčić, belonged to the original nobility of this island commune, from the same roots as the Mladinić nobility, afterwards known as Mladineo. In the Brač archives, its members are not among the prominent holders of communal offices, and in various records they are listed only as members of the nobility class. Having adopted the new permanent patronymic surname Klinsić, they did not seek to display separate heraldic emblems, but rather continued to use the Mladinić coat of arms.

Bljesci — Flashes

Nova splitska heraldička kolumna

Nakon više od 150 objavljenih članaka na web-portalu Kastela.com, kroz koje se provlače i heraldičke teme (kolumna *Kaštelanske povijesne crtice*), s novim prilozima iz područja heraldike od listopada 2024. moguće se upoznati na još jednom web-portalu splitskog područja - Portalsplita.com. Riječ je o kolumni *Splitski grbovnik*, autor koje je **Mate Božić** – član HGZD-a i herold **Povijesne postrojbe *Kliški uskoci***. Tim se nazivom odaje počast **Dujmu Srećku Karamanu** (1856. - 1927.), Splićaninu koji je u neobjavljenom djelu *Il re d'Armi di Spalato* predstavio grbove niza splitskih i dalmatinskih obitelji. Potraži na https://portalsplita.com/category/splitski-grbovnik

A New Heraldic Column of Split

After more than 150 published articles on the web-portal Kastela.com, through which heraldic themes are woven (the column Kaštelan Historical Sketches*), it is possible to read another web-portal of the Split area - Portalsplita.com with new contributions from the field of heraldry from October 2024. It is the column the* Split Armorial*, written by **Mate Božić** - member of HGZD and herald of the **Historical Troop* **Kliški uskoci***. The column name pays tribute to **Dujam Srećko Karaman** (1856 - 1927), who provides the coats of arms of numerous Split and Dalmatia families in the unpublished work* Il re d'Armi di Spalato*. Look it up at https://portalsplita.com/category/splitski-grbovnik*

Zoran Peran

Grbovi roda Cega iz Trogira:
Komparacija Hayerovog grbovnika, Andreisove genealogije trogirskog plemstva kao i sačuvanih grbova obitelji Celio Cega

Rod Celio Cega pripada Dalmatinskom praplemstvu koje je u 13. stoljeću zabilježeno u Trogiru i Splitu. Uz naziv Cega rod se nazivao Ciga, Cega Cigada, Celio. U 16. Stoljeću rod Celio naziva se i Cega. Hayer von Rosenfeld navodi da rod potječe iz Rima.[1] Juraj Celi, zvan Cigo ili Cega, živio je oko 1213. godine i od njega se ime Cega prenijelo na cijelu obitelj. Razne loze obitelji, koje su danas izumrle, povezivale su imena drugih obitelji koje su im bile ženidbeno povezane.[2] Ovu tezu pobija Mladen Andreis u svom djelu[3] gdje detaljno donosi genološke podatke trogirskih plemićkih rodova, dokazujući da se rod nije razdijelio u više rodova, već se razdijelio u pet plemićkih grana: Celio Casoto, Celio Cega, Celio Doroteo, Cega Lodi i Celio Tavileo.[4] Hayer von Rosenfeld svoj grbovnik je temeljio na Bufalisovom grbovniku[5] koji je izvorno sadržavao 191 stranicu sa 138 koloriranih grbova. Grbovnik kome se gubi trag, vlasništva Fridrika Paitonija, bio je ustupljen Hayeru von Rosenfeldu prilikom rada na grbovniku „Der Adel des Königreich Dalmatien“. Poznata su tri prepisa Bufalisova grbovnika, od koji je sačuvan jedan u skraćenoj verziji. Grbovi koji se nalaze u Hayerovom grbovniku imaju različite kacige kao i ukrase na njima, želeći naglasiti njihov status ili starost roda.[6]

Coats of Arms of the Cega family from Trogir
A Comparison of the Hayer Armorial, Andreis Genealogy, and Preserved Examples of the Celio Cega Family Arms

The genus of Celio Cega belongs to the Dalmatian old nobility recorded as early as the 13th century in Trogir and Split. Beside the more usual version Cega, the records also include the names Ciga, Cega Cigada, and Celio. In the 16th century, the Celio family was also named Cega. Hayer von Rosenfeld claims that the family originated from Rome.[1] Juraj Celi, called Cigo or Cega, lived around 1213 and provided the name Cega for the whole family. Various branches of the family, today extinct, added other family names with whom they were matrimonially linked.[2] This claim is challenged by Mladen Andreis in his work,[3] which provides detailed genealogical data of Trogir nobility proving that the family did not branch out so but was rather divided into five noble lines: Celio Casoto, Celio Cega, Celio Doroteo, Cega Lodi, and Celio Tavileo.[4] Hayer von Rosenfeld based his armorial on the Bufalis Armorial,[5] which originally consisted of 191 pages with 138 colored coats of arms. The armorial once owned by Fridrik Paitoni is now lost, but it was made available to Hayer von Rosenfeld when he was preparing his armorial "Der Adel des Königreich Dalmatien". Three copies of the Bufalis Armorial are known, the preserved one being abridged. The coats of arms found in the Hayer armorial have various helmets and crests, emphasizing their status or antiquity.[5]

1

2

Grb Celio Cega

Grb u luneti portala palače Cega u Trogiru: u polju štita stoji uspravni lav (sl. 1).[7] U trogirskom polju, uz obalu u moru soprokomit Andrija Celio Cega (ANDREAS CAELIVS) 1487. gradi kaštel i na njegov ulaz postavlja ploču s natpisom i grbom obitelji s godinom završetka gradnje 1501. Od tog vremena naziv roda Cega i Celio se kontinuirano upotrebljava. Pripajanjem Dalmacije Habsburškoj monarhiji, monarhija je željela urediti i pitanje plemstva formirajući heraldičke komisije u Zadru i Veneciji. Plemići su trebali Heraldičkoj komisiji podastrijeti dokaze o svome plemstvu, a komisija je odlučivala vjerodostojnosti zahtjeva. Jerolim, sin Jakova Celio-Cega iz Trogira primio je 28. listopada 1823. priznanje plemstva u statusu plemića (nobile).

U plavom polju zeleni trobrijeg,[8] na njemu stoji uspravljeni zlatni lav. Iznad štita okrunjena plemićka kaciga. U nakitu: zlatni lav. Plašt: plavo-zlatni. Isti grb donosi i Hayer s različitom kacigom (sl. 2.).[9]

Celio Cega

The coat of arms in the lunette of the Veg palace portal in Trogir: a Lion rampant in a triangular shield (Fig. 1).[7] Sopracomito (Venetian naval galley captain) Andrija Celio Cega (Andresa Caelivs) erected a castle in the field of Trogir, on the sea next to the coast in 1487, setting at the entrance a plaque with an inscription, the family arms, and the year 1501. Since that period, the names Cega and Celio have been in continuous use. With the addition of Dalmatia to the Habsburg lands, the monarchy wanted to order the issue of nobility, forming heraldic commissions in Zadar and Venice. The nobility was required to provide proof of their status to the commission, and it decided on such requests. Jerolim, son of Jakov Celio-Cega from Trogir, thus received confirmation of his status of nobility (nobile) on 28 October 1823.

Azure on a triple mount[8] vert a lion rampant or. On a nobility helmet a crest: lion or. Mantle: azure and or. The same form of arms is shown by Hayer with a different helmet (Fig. 2).[9]

Grb Celio Tavileo

Hayer navodi: Celio Tavileo je stara izumrla obitelj u Trogiru, koja je pripadala tamošnjem plemstvu.[10] Grana potječe od Jakova Matina (oko 1516.) i njegove žene Katarine, kćeri Franje Tavilea (Tavelića) šibenskog plemića nastanjenog u Trogiru. Posljednji muški pripadnik ove grane Jakovljev unuk Franjo umire poslje 1634. godine.[11]

Grb Celio Tavileo ima elemente grba Celio i Tavileo (Tavelić). U plavom polju zeleni trobrijeg, na njemu stoji uspravljeni zlatni lav, preko svega kosa greda. Duž grede dva reda crveno –srebrenih kvadrata. Iznad

Celio Tavileo

Hayer stated: Celio Tavileo is an old extinct local nobility family of Trogir.[10] The branch originated from Jakov Matin (ca. 1516) and his wife Katarina, daughter of Franjo Tavileo (Tavelić), a Šibenik nobleman living in Trogir. The last male issue of this branch was Jakov's grandson Franjo, who died after 1634.[11]

The coat of arms of Celio Tavileo includes elements of both families. Azure on a triple mount vert a lion rampant or and overall a bend compony gules and argent. On a touring helmet with a torse a crest: lion

3

4

5

štita turnirska kaciga s točenicom. U nakitu: zlatni lav. Plašt: plavo-zlatni (sl. 3.).[12] Grb Tavelića: polje štita vodoravno razdijeljeno. Gore: u plavom zlatni raskriljeni orao. Dolje: u zlatnom tri kose grede. Duž greda dva reda crveno-srebrenih kvadrata. Iznad štita plemićka kaciga s točenicom. U nakitu: zlatni raskriljeni orao. Plašt: plavo-zlatni i crveno-srebreni (sl. 4.).[13] Na pročelju zgrade u Ribarskoj ulici u Trogiru nalazi se grb Tavelića. Polje štita vodoravno razdijeljeno. Gore: okrunjeni raskriljeni orao. Dolje: dvije kose grede. Gredu razdjeljuju tri romba (sl. 5.).

rampant. Mantle: azure and or. (Fig. 3).[12] The coat of arms of Tavelić: per fess azure an eagle displayed or and or three bends compony gules and argent. On a nobility helmet with a torse a crest: eagle displayed or. Mantle: azure-or and gules-argent. (Fig. 4).[13] The coat of arms is shown on the building façade in the Ribarska (Fisherman's) Street in Trogir: Per fess a crowned eagle displayed and three bends lozengy (Fig. 5).

6

7

8

Celio Lodi ili Lodis

Grana Cega Lodi/Celio Lodi, potječe od Ludovika (Lode) (r. poslije 1390.) grana izumire u muškoj lozi s Krstiteljem Lodi, 1596. Pripadnici ovog roda tijekom 15. stoljeća katkada su zabilježeni samo s antroponimom Lodi, koji bi se mogao smatrati prezimenom zasebnog roda. Stari povjesničari su netočno prepisali ovoj grani Ivana Celio pok Mate, on pripada grani Celio Casotto.[14] Hayer navodi granu kao rod: Stara izumrla obitelj u Trogiru, koja je pripadala tamošnjem plemstvu.[15]

Grb Celio Lodi ima elemente grba Celio i Lodi (Lodis). Polje štita je kvadrirano. Prvo i četvrto polje je plavo, drugo i trče polje je zlatno. Preko toga zeleni trobrijeg, na njemu stoji uspravljeni prirodni lav. Iznad štita plemićka kaciga s točenicom. U nakitu: prirodni lav. Plašt: plavo-zlatni (sl. 6.).[16] Obitelj de Lodi, ili de Lodis potječe iz Lodija u Lombardiji. Je u Trogir došao 1132. i ubrzo primljen u plemstvo. Nakon što je rod izumro po muškoj liniji, njihov posjed ženidbom prelazi na lozu obitelji Celio, koja od tada nosi isto ime i grb.[17]

Polje štita je kvadrirano. Prvo i četvrto polje je plavo, drugo i trče polje je zlatno. U prvom polju je raskriljeni zlatni orao usmjeren prema podjeli štita, glava okrenuta u drugu strani. Iznad štita turnirska kaciga s točenicom. U nakitu: raskriljeni zlatni orao. Plašt: plavo-zlatni (sl. 7.).[18]

Celio Morte

Hayer navodi: Stara izumrla obitelj u Trogiru, koja je pripadala tamošnjem plemstvu. Više od tog podatka nije poznato.[19] Celio Morte nije obitelj već je nadimak trogirskog građanina iz roda Celio/Ciga.[20] Jakov Ivanov Stariji iz grane Celio Doroteo pored sinova koji su nastavili kontinuitet obitelji imao je i izvanbračnog sina Donata. U popisu građana Trogira iz 1657. navodi se Donatov unuk Ivam Morto (*Zuanne detto Morto*).[21]

Celio Lodi or Lodis

The Cega Lodi/Celio Lodi branch originated from Ludovik (Lodei) (born after 1390) and died out in the male line Krstitelj Lodi in 1596. The family members are recorded during the 15th century with the anthroponym Lodi only, which might be considered a separate surname. Older historians erroneously attributed to this branch one Ivan Celio of the late Mate, but he was a member the Celio Casotto branch.[14] Hayer states: an ancient extinct local nobility family in Trogir.[15]

The coat of arms of Celio Lodi includes the elements of the Celio and Lodi (Lodis) arms. Quartered azure and or, overall on a triple mount a lion rampant or. On a nobility helmet with a torse a crest: lion rampant. Mantle: azure and or (Fig. 6).[16] The de Lodi or de Lodis family originated from Lodi in Lombardia. One Lodi came from Trogir in 1132 and was soon admitted to the local nobility. After the family died out in the male line, their possessions were inherited by marriage by the Celio family, bearing the name and coat of arms.[17]

Quartered azure and or, in the first quarter an eagle displayed or. On a touring helmet with a torse a crest: eagle displayed or. Mantle: azure and or (Fig. 7).[18]

Celio Morte

*Hayer states: an ancient extinct local nobility family in Trogir, more than that is unknown.[19] Celio Morte is not a family, but a nickname of a Trogir Citizen from the Celio/Ciga family.[20] Jakov Ivanov Senior from the Celio Doroteo branch, had, beside his sons who continued the family line, an out of wedlock son, Donat. In the 1657 Trogir citizens list, one grandson of Donat is mentioned as Ivan Morto (*Zuanne detto Morto*).[21]*

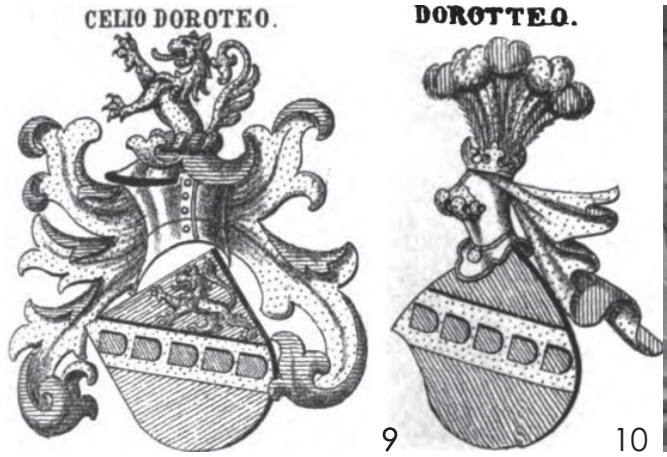
The coat of arms of Celio Morte: Azure on a triple mount vert a lion rampant or and in the chief sable a skull over two bones in saltire argent.

Grb Celio Morte: u polju štita crni vrh. U crnom vrhu ukrštene bijele (srebrene) kosti i lubanja. Dolje: u plavom zeleni trobrijeg, na trobrijegu uspravljeni zlatni lav. Iznad štita turnirska kaciga s točenicom. U nakitu: zlatni lav. Plašt: plavo-zlatni (sl. 8.).[22]

Celio Doroteo

Nasljedstvom obitelji Doroteo njegovo ime i grb prešao na „Celio Doroteo".[23] Grana potječe od Ivana Jakovljeva (oko 1458-prije 1510) i njegove žene Doroteje, nepoznate rodovske pripadnosti, grana izumire po muškoj lozi s Ludovikom 1700.[24]

Grb obitelji Celio Doroteo: u plavom polju štita zlatna kosa greda, duž grede pet crvenih štitova. Iznad grede uspravljeni zlatni lav. Iznad štita turnirska kaciga s točenicom. U nakitu: zlatni lav. Plašt: plavo-zlatni (sl. 9.).[25] Obitelj "Doroteo" se prije nazivala "Dorotić" u Trogir su došli s ugarskim kraljem Belom IV. oko 1242. I drugi put 1431. Grb obitelji Dorotić (Doroteo): u plavom polju štita zlatna kosa greda, duž grede pet crvenih štitova. Iznad štita okrunjena plemićka kaciga s pet nojevih pera; crveno-zlatno-crveno-zlatno-crveni. Plašt: crveno-zlatni (sl.10).[26] Na pročelju palače Celio Doroteo nalaze se dva portala s lunetama. Iznad desnog portala je luneta s grbom koji se razlikuje od opisanog grba. Umjesto štitova greda je razdijeljena s pet trokuta, trokuti s vrhovima usmjerenih prema dolje (sl. 11.). Par metara dalje, lijevo, nalazi se i drugi portal, zbog profinjenosti izrade vjerojatno mlađi od

9 10

11 12

desnog portala. U luneti lijevog portala nalazi se grb obitelji, koji se sastoji osim štita i s drugim elementima grba što je prilično rijetko kod Dalmatinske heraldičke tradicije. Grb je s oštećenim nakitom kacige (sl. 12.). Grb lijevog portala: u polju štita je kosa greda. Duž grede pet štitova, iznad grede uspravljeni lav usmjeren prema lijevo. Iznad štita turnirska kaciga. U nakitu: leopardito (čeoni) lav koji drži u šapama otvorenu knjigu,[27] lijevo i desno od lava cvijet ruže (sl. 13.).

U prvoj luneti, unutar štita, duž grede se nalazi trokutni uzorak. Linije lika (trokut) idu od ruba do ruba grede gdje vrh trokuta dodiruje ravnu stranu trokuta. U kutu gore jasno je izražen vrh trokuta koji dodiruje „prvi" (cijeli vidljivi trokut). U drugom štitu duž grede se, unutar nje, ne dodirujući se međusobno kao i ne dotiču rub grede nalazi pet štitova. Heraldički ova dva štita nisu identični jer se likovi na gredi razlikuju; trokut i štit.

13

Celio Casotto

Grana potječe od Ivana rečenog Kažota (oko1478.), sina soprakomita Andrije i njegove žene Elizabete šibenske grane roda Andreis. Ova grana se ne spominje u navedenim heraldičkim djelima, iako je u sačuvanim izvorima jasno definirana (*Celio agnominato Casotto*).[28] Nije poznat posebni grb ove obitelji.

Grb Hektora Celio (Celio Doroteo)

U samostanskoj crkvi Sv. Nikole[29] u Trogiru nalazi se nadgrobna ploča Hektora Celio Dorotea s grbom i epitafom (sl. 15.). U epitafu stoji da u grobu počiva rimski isusovac, patricij Hektor Cega koji je preminuo 1669. i da mu spomen podiže njegov brat Ludovik Celio Doroteo.[30] Braća su sinovi Jakova i Jelene Dragazzo (Dragać). Hektor je bio (rođen oko 1611-1669.). i Ludovik (1613.-1700.), Jakov je imao i kćer Slavicu koja je bila redovnica samostana sv. Nikole.[31]

On a touring helmet with a torse a crest: lion rampant or. Mantle: argent and or. (Fig. 8).[22]

Celio Doroteo

Inheriting the Doroteo family, the name and coat of arms transferred to the "Celio Doroteo".[23] *The branch originated from Ivana Jakovljev (ca. 1458-before 1510) and his wife Dorotea of unknown family. The branch died out by the male line with Ludovik in 1700.*[24]

The coat of arms of Celio Doroteo: Azure on a bend or five escutcheons gules and above the bend a lion rampant or. On a touring helmet with a torse a crest: lion or. Mantle: azure and or (Fig. 9).[25] *The "Doroteo" family was previously called "Dorotić", coming to Trogir with the Hungarian King Bela IV around 1242 and again in 1431. The Dorotić (Doroteo) family arms: Azure on a bend or five escutcheons gules. On a crowned nobility helmet a crest: five ostrich feathers glued and or. Mantle: glued and or (Fig. 10).*[26] *The Celio Doroteo palace façade has two portals with lunettes. The right one includes a coat of arms with escutcheons formed as downward-pointing triangles (Fig. 11). A few meters away, to the left, is the other portal, of which the finer craftsmanship suggests it is probably the younger of the two. In its lunette is the family arms, consisting not only of the shield, but also the other armorial elements, being a rather rare appearance in the Dalmatian heraldic tradition. The coat of arms has a damaged crest (Fig. 12). On a bend five escutcheons and above the bend a lion rampant. On a touring helmet a crest: a leopard (lion guardant) rampant holding in front an open book,*[27] *in the dexter and in the sinister a cinquefoil (Fig. 13).*

The first lunette thus shows within the bend triangular shapes touching each other, with a clearly visible partial triangle issuing from the chief dexter, touching the first whole triangle. The other shield shows individual escutcheons that are not touching each other and not touching the side edges of the bend. Thus heraldically the two are not equivalent, including different charges: triangles and shields.

Celio Casotto

The branch originated from Ivan named Kažoto (ca. 1478), son of sopracomito Andrija and his wife Elizabeta of the Šibenik branch of the Andreis family. This branch is not included in the abovementioned heraldic works, even if it is well defined in the preserved sources (Celio agnominato Casotto).[28] *No individual coat of arms of this family is known.*

Hektor Celio (Celio Doroteo)

A gravestone of Hektor Celio Doroteo is preserved in the monastery church of St. Nicolas[29] *in Trogir, showing a coat of arms (Fig. 14) and an epitaph (Fig. 15). The inscription states that in the grave lays Roman Jesuit patrician Hektor Vega, who died in 1669, and that the memorial was erected by his brother Ludovik Celio Doroteo.*[30] *The brothers are sons of Jakov and Jelena Dragazzo (Dragać). Hektor was born in 1611 and Ludovik in 1613 (died in 1700). Jakov also had a daughter Slavica,*

Grb je rađen u plitkom reljefu s baroknim mletačkim heraldičkim obilježjima, ovalni štit s naznakom kacige i nakita, stilizirani plašt. Polje štita je vodoravno razdijeljeno, preko svega uspravljeni lav (sl. 14. i 15). Nije mi poznat razlog zašto je ovaj grb ostao nezapažen, iako se nalazi u centralnom djelu crkve. Jerolim Bufalis koji je rođen i koji je proveo cijeli život u Trogiru, nije ga spomenuo u svom grbovniku kao i Carlu Hayeru v. Rosenfeldu koji je tijekom rada na grbovniku "Dalmatiner Adler" boravio u Trogiru.

14

15

who was a nun in the St. Nikolas monastery.[31]

The coat of arms is a shallow relief with baroque heraldic Venetian characteristics, an oval shield with hints of a helmet and crest, and a highly stylized mantle. Per fess, overall a lion rampant. (Figs. 14 and 15). It is unclear why this coat of arms was unnoticed, as it stands in the central part of the church. Jerolim Bufalis, who was born and spent all his life in Trogir, does not mention it in his armorial, and neither does Carl Hayer von Rosenfeld, who spent time in Trogir while working on his "Dalmatiner Adler".

1 Srednjovjekovno plemstvo često je tvrdilo da potječu iz Rima, time potvrđujući svoje patricijsko porijeklo i pravo. *The mediaeval nobility would often claim their origins from Rome, thus confirming their patrician origin and rights.*

2 HEYER VON ROSENFELD Carl G.F Otto, *J. Siebmachers grosses und allgemeines Wappenbuch – Dalmatiner Adler*, Vol. 4/3, Bauer und Raspe, Nurnberg, 1873: 7.

3 ANDREIS Mladen, *Trogirsko plemstvo do kraja prve austrijske uprave u Dalmaciji (1805.)*, Muzej grada Trogira, ISBN 953-97830-3-8

4 ANDREIS: 168.

5 Jerolim Buffalis (Girolamo Buffalis ; Bufalis) javni bilježnik i pisac povijesne tematike te heraldičar i genealog. U rodnom Trogiru Jerolim Buffalis je djelovao kao javni bilježnik do 1775. godine. Nakon što mu je 1773. odbijena molba za ulazak u gradsko Veliko vijeće Trogira, izabran je, odnosno agregiran 16. kolovoza 1775. u plemićko Veliko vijeće grada Nina. Najvažnije Buffalisovo heraldičko djelo-rukopis jest »Trogirski grbovnik« iz 1776. godine, a čiji izvorni naslov glasio: *Giuoco d'armi della nobilità di Traù in Dalmatia e di tutte le altre famiglie nobili che vierano e sono abbitanti nella medesima con altre civili cittadine della stessa con le figure de suoi respettivi scudi, et arme gentilizie. Raccolte e descritte da me Girolamo de Bufalis nell' anno 1776* (»Grbovnik plemstva Trogira u Dalmaciji i svih ostalih plemićkih obitelji koje su ondje bile i one koje u njemu žive kao i drugih građanskih koje su istom gradu s crtežima njihovih štitova i otmjenih grbova. Sakupio i opisao ja Jerolim de Buffalis godine 1776.«). Nažalost original toga rukopisa nije sačuvan.
Jerolim Buffalis (Girolamo Buffalis; Bufalis) public notary, historian, heraldist, and genealogist. In his birthplace of Trogir, he was a notary until 1775. After his request to enter the city Great Council was rejected in 1773, he was elected, i.e. aggregated into the nobility Great Council of the city of Nin on 16 August 1775. Buffalis' main heraldic work is the 1776 manuscript "Trogir Armorial", originally titled: Giuoco d'armi della nobilità di Traù in Dalmatia e di tutte le altre famiglie nobili che vierano e sono abbitanti nella medesima con altre civili cittadine della stessa con le figure de suoi respettivi scudi, et arme gentilizie. Raccolte e descritte da me Girolamo de Bufalis nell' anno 1776 *(»The Armorial of the nobility of Trogir in Dalmatia and of all other noble families who were there and who lived in it as well as other civic citizens in the same city with drawings of their shield and gentle arms. Collected and described by me Jerolim de Buffalis in the year 1776.«). Unfortunately, the original manuscript is not preserved.*

6 Prepoznavanje plemićkog statusa prema vrsti i položaju kacige, kao i upotreba točenice, krune i sl. moguće je samo u Britanskoj i Francuskoj heraldičkoj tradiciji. Iako postoje, pokušaji u Njemačkoj tradiciji nisu bili toliko uspješni. *Recognition of nobility status after the type and orientation of helmet, use of torses, crowns, etc. is possible only in British and French heraldic tradition. Even if there were attempts to do so in the German tradition, these would not be very successful.*

7 Identični grbovi, uspravljeni lav u polju štita, nalazi se u Muzeju grada Trogira, nad ulazom u Cegin kaštel u Kaštel Starom, nadgrobnoj ploći u crkvi sv. Ivana K.u Kaštel Starom, itd. *Equal coats of arms, escutcheon with a lion rampant, may be found in the Trogir City Museum, over the entrance to the Cega castle in Kaštel Stari, at the gravestone in the St. John the Baptist Church in Kaštel Stari.*

8 Trobrijeg ("planina s tri brežuljka"), popularna heraldička figura, Sastoji se od područja s tri kružna dijela u obliku luka, prema gore zakrivljena, od kojih se srednji dio kruga obično nadvija nad druga dva. U pravilu služi kao baza (postolje) za drugu primarnu figuru. Simbolika nije točno utvrđena (možda simbolizira Sv. Trojstvo ili brdo Kalvariju, naglašavajući pravo i ulogu plemića u društvu, njihovu vlast nad zemljom?). *Triple mount (á three peaked hill)' is a popular herldic charge, composed of three circular parts forming arches, the central one usually higher than the other two. It is, as a rule, used as a base (compartment) for another primary charge. Its symbolism is not determined, with some claiming it symbolises the Holy Trinity or the hill of Calvary, highlighting the right and the role of nobility in society, and their rule over the land.*

9 HAYER von ROSENFELD: 7. Tab 4.

10 HAYER von ROSENFELD: 7.

11 ANDREIS: 169.

12 HAYER von ROSENFELD: 34, Tab. 24

13 HAYER von ROSENFELD: 83, Tab. 50.

14 ANDREIS: 169.

15 HAYER von ROSENFELD: 7.

16 HAYER von ROSENFELD: 34, Tab. 24

17 HAYER von ROSENFELD: 54-55.

18 HAYER von ROSENFELD: 54-55, Tab. 36.

19 HAYER von ROSENFELD: 7.

20 ANDREIS: 324.

21 ANDREIS: 169.

22 HAYER von ROSENFELD: 34, Tab. 24.

23 HAYER von ROSENFELD: 34.

24 ANDREIS: 169.

25 HAYER von ROSENFELD: 34, Tab. 24.

26 HAYER von ROSENFELD: 34, Tab. 24.

27 Možda lav svetog Marka? Atribut evanđelista Marka, glavnog zaštitnika Venecije. Krilati lav je čest arhitektonski dekorativni motiv, kao i motiv na stijegu Republike. *Possibly the Lion of St. Mark, the attribute of Mark the Evangelist, main patron of Venice. The winged lion is a frequent architectural decorative motif, as well as the charge in the flag of Venice.*

28 ANDREIS: 169.

29 Ženski benediktinski samostan. Titular samostana prvotno je sv. Dujam koji se, prema legendi, tu skrivao i po kojemu je crkva nosila ime. Budući da je samostan smješten uz more, u blizini luke, mnogi pomorci i ribari dolazili su u crkvu te su je rado darivali i popravljali. Tako su na glavni oltar postavili i sliku sv. Nikole, zaštitnika putnika i pomoraca. Pod tim utjecajem samostan polovicom 13. st. uz sv. Dujma dobiva i drugog zaštitnika, sv. Nikolu. Neko vrijeme ostaju oba titulara, ali se s vremenom naslov sv. Dujma sve više ispušta te na koncu ostaje samo sv. Nikola. Nakon obnove gradskih zidina u 14. st. obnavlja se i samostanska crkva. Kroz više stoljeća sklop se proširio na kulu Cega, palaču Vitturi i kasnije na kulu iste obitelji. Ta su proširenja najčešće plod darivanja bogatih plemićkih obitelji čije su kćeri stupale u samostan, ali i kupovanja istih od strane samostanske uprave. Zahvaljujem benediktinkama na pomoći pri realizaciji rada. *Female Benedictine monastery. The titular was initially St. Doimo, who, according to a legend, hid there and was the first patron of the church there. As the monastery is right next to the sea near the port, numerous sailors and fishermen frequented the church and often offered gifts and provided maintenance. Thus a painting of St. Nicolas, patron of travelers and seamen, was eventually set into the main altar and around mid-13th century, the second titular was added. Eventually the original St. Doimo was dropped and by the time the city walls were reconstructed in the 14th century, when the monastery church was also restored, only St. Nicolas remained in the name. Over the centuries, the complex grew to encompass the Cega tower, the Vitturi palce, and its tower as well. These were mostly donations by wealthy families, whose daughters were in the monastery, but some were also bought by the monastery administration. The author is grateful to the Benedictine nuns for their help in the preparation of this paper.*

30 Hectore patricio coeli-or trag stemate a so-cietate iesv adolesces romae cooptatvs doctri-na pietate moribvs clarvs concione cala mo egregivs dv apvd-epidavros novi coenobij erectioni insvda-ret terrae motv ever-sa civitate rvderib pene obrvtvs inter divtvrnae aegritvdi-nis crvciatvsraro pa-tientiae ex emplo obijt AD MDCLXIII AESVE LVII LVDOVICVS COELIVS DORO-THEVS FRATRI DILECTIS

31 ANDREIS: 166.

Stručni posjet Društva Heraldica Slovenica Zagrebu

U subotu, 9. studenog 2024. godine održano je zajednički cjelodnevni stručni skup Društva Heraldica Slovenica (HS) i Hrvatskog heraldičkog i zastavoslovnog društva (HGZD) u sjedištu Društva »Braće Hrvatskoga Zmaja« (DBHZ) u Kuli nad Kamenitim vratima, u Zagrebu. Zaista impresivan i povijesno, heraldički i zastavno iznimno zanimljiv prostor bio je prikladna kulisa za susret srodnih društava te razmjenu mišljenja i međusobno upoznavanje članova navedenih udruga.

Susret je otvorio Veliki meštar DBHZ prof. dr. sc. Mislav Grgić, Zmaj Strossmayerski, koji je zaželio dobrodošlicu svim sudionicima i ukratko predstavio zanimljiv prostor u kojem se održavalo savjetovanje, nakon čega je uslijedio kratki prikaz povijesti i misije DBHZ.

Uslijedili su pozdravni govori predsjednika HGZD-a pukovnika doc. dr. sc. Željko Heimer, Zmaja od Mesničkih vrata, meštar obredničara DBHZ i predsjednik HS, Aleksandera Hribovška, koji su predstavili oba društva i članove nazočne na susretu.

Nakon uvodnih riječi uslijedio je niz zanimljivih predavanja. Prvo predavanje održao je dr. sc. Mario Jareb koji je predstavio kratku povijest hrvatskog grba i zastave. Nakon predavanja uslijedila je zanimljiva rasprava, u kojoj su sudjelovali i slušatelji, i to o nekim nedoumicama oko izrade hrvatske trobojnice. Uslijedilo je predavanje predsjednika HGZD-a Željka Heimera koji nam je predstavio zmajsku heraldiku te grbove i zastave u samoj kuli. Predavač je na taj način povezao zanimljivu temu i impresivan prostor u kojem smo se nalazili i u kojem se nalazilo na tone grbova i zastava čije je značenje i povijest opisao i objasnio na najljepši način. Završno predavanje održao je kancelar društva HS Anže Hobič, koji je iznio povijest nastanka slovenske državne zastave te neke nove spoznaje i naglaske koji još nisu prikazani u slovenskoj historiografiji.

Nakon niza predavanja uslijedilo je predstavljanje različitih znanstvenih monografija iz područja heraldike i veksilologije, koje su posljednjih godina objavljene u Hrvatskoj. Prof. dr. sc. Tomislav Galović predstavio nam je priručnik za studente Hrvatska heraldička baština I. - odabrane teme, kojim su studentima povijesti pokušali približiti heraldičke teme i koji će se u budućnosti nadograđivati. Uslijedilo je predstavljanje ostalih monografija koje je predstavio predsjednik HGZD-a Heimer, pri čemu je HGZD Društvu HS i njegovim nazočnim članovima poklonio i neke od ovih monografija.

Nakon predavanja i predstavljanja monografija uslijedio je ručak i druženje, a nakon završetka članovi HS-a u pratnji predsjednika HGZD-a posjetili su i Muzej grada Zagreba, gdje smo uz vodstvo muzejskog vodiča i dodatna objašnjenja predsjednika HGZD-a razgledali stalni postav povijesnih izložaka s naglaskom na zbirku grbova, zastave i druge identitetske simbole koji se čuvaju u muzeju, a kojih doista nema malo. Nakon izuzetno iscrpnog obilaska muzeja, u večernjim satima vratili smo se u Sloveniju.

Ovim putem još jednom želimo zahvaliti našim domaćinima Hrvatskom grboslovnom i zastavoslovnom društvu i Družbi Braće Hrvatskog Zmaja na srdačnoj dobrodošlici i odličnoj (su)organizaciji iznimno zanimljive stručne konferencije, koja je pokazala da je takvo povezivanje srodnih društava na (supra)regionalnoj razini itekako dobrodošlo, jer postoji mnogo heraldičkih i veksiloloških tema u kojima je razmjena spoznaja iznimno je korisna i potrebna. Ujedno se još jednom zahvaljujemo na svoj doniranoj stručnoj literaturi našoj udruzi i članovima. Najveća zahvala, naravno, ide našem dobrom prijatelju doc. dr. sc. Željku Heimeru koji je duša i srce HGZD-a i koji je nosio lavovski dio organizacije i zaista se pobrinuo da se u Zagrebu osjećamo dobrodošli i vrlo toplo primljeni. (Prema Facebook objavi Heraldica Slovenica, 11.11.2024.)

Professional Visit of the Heraldica Slovenica Society to Zagreb

On Saturday, 9 November 2024 a joint, full-day professional meeting of the Society Heraldica Slovenica (HS) and Croatian Heraldic and Vexillological Association (HGZD) was co-organized with the Society of Brothers of Croatian Dragon (DBHZ) on the premises of DBHZ headquarters in the Tower over the Stone Gates in Zagreb. Truly impressive and historic, this heraldically and vexillologically interesting space offered a suitable backdrop for the members of these related societies to meet, exchange opinions, and get to know each other.

The meeting was opened by the Grand Master of DBHZ, Prof. Mislav Grgic, Dragon of Strossmayer, who welcomed all participants and briefly introduced the interesting halls in which the meeting took place, followed by a short presentation on the history and mission of DBHZ.

It was followed by opening speeches by the president of HGZD, LTC Assistant Prof. Dr. Željko Heimer, Dragon of the Butcher's Door, master of ceremonies of DBHZ, and president of HS, Aleksander Hribovšek, who introduced both societies and the present members.

The introductory speeches were followed by a series of interesting lectures. The first was by Dr. Mario Jareb, who presented a short history of the Croatian coat of arms and flag. It was followed by a lively discussion, with participation by audience members, about some dilemmas regarding the creation of the Croatian tricolor. Next was a lecture by the president of HGZD, Dr. Heimer, who introduced the dragon heraldry and coats of arms and flags displayed in the hall. The lecturer connected the historic and impressive space in which we were gathered with his fascinating theme on the meaning and history of coats of arms and flags. The closing lecture was given by the chancellor of HS Anže Hobič, who presented the history of the creation of the Slovenian national flag as well as some new findings and highlights that have not yet been documented in Slovenian history.

The lectures were followed by the presentation of various scientific monographs in the field of heraldry and vexillology that were published in Croatia in the last few years. Prof. Dr. Tomislav Galović presented a student handbook the Croatian heraldic heritage I. - selected topics that aims to bring heraldry closer to students of history and which will be exdpanded in future. This was followed by other monographs, which were presented by HGZD president Heimer. Copies of some of these monographs were given by HGZD to the HS and its present members.

The lectures and monograph presentations were followed by lunch and socializing, after which members of HS accompanied by HGZD president Heimer visited the City Museum of Zagreb. There, under the leadership of the museum guide and with additional explanations from HGZD president Heimer, we looked at the permanent installation of historical artifacts with emphasis on the extensive collection of emblems, flags, and other identity symbols that are kept in the museum. After an exhaustive guided tour of the museum, we returned to Slovenia in the evening.

At this point, we would like to once again thank our hosts, the Croatian Heraldic and Vexillological Association and the Society of Brothers of Croatian Dragon, for a warm reception and their great co-organization of a very interesting professional meeting that showed that connections of related societies at the supra-regional level are very welcome. It is clear that there are many heraldic and vexillological topics for which the exchange of knowledge and insights is very useful and necessary. At the same time, we would like to express our gratitude once more for all the professional literature donated to our society and members. The biggest thank you goes to our good friend Dr. Željko Heimer, who is the soul and heart of HGZD and who carried the lion's share of the organization and really made us feel welcome and very warmly received in Zagreb. (HS Facebook page, 11 Nov 2024)

Željko Heimer

30. ICV Peking 2024.

30 ICV Beijing 2024

Trideseti međunarodni veksiloloski kongres (ICV) održan je u Pekingu od 10. do 20. kolovoza 2024. godine u organizaciji Kineskog središta za veksiloloska istraživanja (VRCC), koje je član FIAV-a od 2029. godine. Kao što je našim čitateljima vjerojatno dobro poznato, ovi kongresi su vrhunac organizirane veksiloloske djelatnosti i održavaju se svake druge godine od 1965. godine. Nakon 28. ICV-a u San Antoniju 2019. godine pandemija COVID-19 natjerala nas je da odgodimo sljedeći kongres godinu dana pa smo prešli na parne godine na prethodnom 29. ICV-u u Ljubljani 2022. godine. U ovih šest desetljeća posjetili smo sve kontinente osim Antarktika, sakupili smo se iz 53 različite zemlje, s prosjekom od nešto više od 18 zemalja po kongresu. Zbrojeno je na kongresima sudjelovalo više od 2700 sudionika, prosječno 92 po kongresu, koji su predstavili gotovo 800 radova. Većina tih radova, objavljenih u kongresnim zbornicima, koji zajedno broje znatno više od 10.000 stranica, mogu se danas naći na mrežnim stranicama FIAV-a, tako svi možemo na tom korpusu znanja graditi dalje. To je, uostalom, i jedan od glavnih ciljeva FIAV-a, koji je određen u Članku 2 našeg Ustava: "istraživanje veksilologije, koje čini izrada i razvoj korpusa znanja o zastavama…" Upravo je to taj korpus znanja o kojem su naši utemeljitelji sanjali prije kojih 60 godina.

U Pekingu smo imali neuobičajeno dugi Kongres od punih 10 dana – dok su to inače obično petodnevni događaji. 30. ICV je bio prvi održan na kopnenom dijelu Azije, prema odluci Opće skupštine FIAV-a (23. ICV u Yokohami održan je prema odluci Odbora FIAV-a, jer nije bilo drugog prijavljenog mjesta). Iskaz interesa VRCC-a da bude domaćin Kongresa najavljen je još tijekom 27. ICV-a u Londonu 2017. godine, a o mjestu održavanja u Kini odlučeno je na Općoj skupštini tijekom 27. ICV-a u San Antoniju 2019. godine, u jednom sasvim drugačijem svijetu od onoga u kojem živimo danas. Članice FIAV-a našle su tada da je važno da se promovira veksilologiju tamo i drugdje u Aziji. Unatoč tome, bili smo svjesni da će broj sudionika biti manji od uobičajenoga iz raznih razloga, kao što je to često bilo na kongresima koji su održani izvan Europe ili Sjeverne Amerike, a nažalost, recentni globalni događaji nisu nam u tome pomogli. Ipak, imali smo izvrstan kongres u Pekingu koji će ostati zapamćen. Ovakvi kongresi imaju dugotrajan regionalni utjecaj i već sada vidimo njegove plodove u organiziranoj veksilologiju koja cvjeta u Tajlandu, Indiji, Singapuru, Hong Kongu i nadamo se i drugdje.

The 30th International Congress of Vexillology, held in Beijing on 10-20 August 2024, was organized by the Vexillological Research Center of China (VRCC), a FIAV member since 2019. As our readers probably know, these congresses are the height of organized vexillological activity and have been held since 1965 every other year. After ICV 28 San Antonio 2019, the COVID-19 pandemics forced us to postpone the next one for a year, and we switched to even years at the previous ICV 29 Ljubljana 2022. In six decades we have visited every continent except Antarctica and gathered from 53 different countries, with an average of just over 18 countries per congress. A total of almost 2700 participants, averaging 92 per congress, have together presented almost 800 papers. Most of them, published in congress proceedings and totaling well over 10,000 pages, are now available at the FIAV website for us all to build upon that corps of knowledge. This is indeed the main objective of FIAV as defined in Article 2 of our Constitution: "the pursuit of vexillology, which is the creation and development of a body of knowledge about flags..." This is the corpus of knowledge our founding fathers dreamt about 60 years ago.

In Beijing we had an unusually long Congress lasting a full ten days – while the usual are five-day events. ICV 30 was the first time in mainland Asia, as decided by the FIAV General Assembly (the ICV 23 Yokohama location was an executive decision of the FIAV Board, when no nomination was available). The VRCC's interest in holding a Congress was announced during ICV 27 London 2017, and the General Assembly decided during the ICV 27 San Antonio 2019 to go to China, even if it was a very different world at the time. The FIAV members found it important to promote vexillology there and elsewhere in Asia. Nevertheless, we were aware that the turnout could be lower for various reasons, as often happens with congresses outside Europe or North America, and recent global events did not help matters. Nevertheless, we had an excellent congress worthy of remembering. Such congresses have lasting regional impacts, and we are already seeing their fruits, with organized vexillology blooming in Thailand, India, Singapore, Hong Kong, and hopefully more countries.

The Congress venue was held in the vicinity of the Beijing International Airport on the campus of the Gengdan Institute of Beijing University of Technology, a private, independent, non-profit university that hosts the VRCC offices. There VRCC performs its main local activity – the training of flag-

Kongres je održan u kampusu Gengdan Instituta Pekinškog tehnološkog sveučilišta, privatnog, nezavisnog neprofitnog sveučilišta koje se nalazi u blizini pekinške međunarodne zračne luke i u kojem je sjedište ureda VRCC-a. Ondje VRCC održava i svoje najvažnije lokalne događaje – obuku za obred podizanja zastave u školama svih razina, od osnovne do sveučilišne, na standardizirani način širom zemlje. Zapravo je i naš Kongres započeo na završetku jednog takvog dvotjednog kampa za mlađe pionire (učenici 7-10 godina života). Ova mladost, zajedno sa svojim nešto starijim voditeljima i učiteljima (ukupno više od 300) pridružila nam se prvog dana predavanja i priredila nam izvanrednu predstavu podizanja zastave Kine, VRCC-a i 30. ICV-a. Delegati Kongresa sudjelovali su i na završnoj priredbi mladih podizača zastave, kojima su najsposobnijima dužnosnici FIAV-a predali nagrade i svjedodžbe. Svi smo ostali impresionirani entuzijazmom i radošću te omladine kojom su nas obasuli i njihovom spremnošću da vježbaju svoje poznavanje engleskog jezika i da od nas prikupljaju autograme.

Nakon uvodnih obraćanja predsjednik FIAV-a službeno je otvorio 30. ICV udarcem čekića i prvi je niz predavanja održan zajedno s pionirima, tako da su teme bile odabrane za

širu publiku – o kineskoj nacionalnih zastavi, o praksi i iskustvima isticanja zastave u školama, o simbolici kineske zastave i slično. Sva predavanja su održana na kineskom sa slijednim prijevodom na engleski ili obrnuto. To je značilo da svako predavanje traje duplo dulje od predviđenog, tako da je postalo jasno zašto su organizatori odlučili da produže trajanje Kongresa.

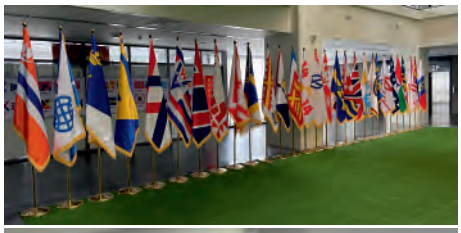
Ukupno je kineskih i stranih delegata bilo četrdesetak, a osobno je predstavljeno bilo 13 zemalja. Sljedeći dan je nastavljen uobičajen slijed sesija predavanja, no svaka sesija završavala bi s "okruglim stolom" zastavnog dijaloga, vezanog tematski za predavanja, gdje se svakog delegata tražilo da usporedi predstavljeno sa svojom lokalnom praksom. Ovakvo uključivanje u širu raspravu predstavlja novinu u kongresu, a vidjet ćemo hoće li se zadržati u budućoj praksi.

Tako je prvi akademski dan počeo predavanjem predsjednika FIAV-a Heimera s pregledom i raščlambom sudionika, predavanja i zbornika ICV-a u posljednjih 60 godina, nakon čega je Ted Kaye održao dva predavanja o američkim gradskim

raisers from schools of all levels, from primary to university, to perform standardized flag-raising ceremonies around the country. In fact, the Congress started at the end of one such two-week camp for young pioneers (7- to 10-year-old pupils). These youths, together with their older leaders and teachers (more than 300), joined us for the first day of lectures and performed for us an astonishing flag-raising ceremony for the flags of China, VRCC, and ICV 30. The Congress delegates also joined in the graduation ceremony for the young flag-raisers, where FIAV officers had a role in presenting the best students with awards and certificates. We were all impressed with the enthusiasm and joy these youth showed us and their eagerness to practice their English and collect our autographs.

After the opening addresses and the FIAV president's official opening of the ICV 30 with the bang of the gavel, the first session of lectures was held with the young flag-raisers in attendance. The chosen topics were audience-appropriate – the Chinese national flag, flag-raising practices and experiences, the meaning of the Chinese national flag, etc. All the lectures were held in Chinese with sequential English translations or vice-versa. This doubled the length of all the

lectures, so it is no wonder the hosts chose to have a longer Congress.

The Chinese and foreign delegates amounted to about 40, with some 13 countries represented. The next day the usual sequence of lecture sessions began, each ending with a 'ound-table"session of flag dialogue linked to the presented topic where each of the delegates was asked to comment on his local practices. This inclusion of wider discussion was a novelty of this Congress and might become standard practice at future congresses.

Thus the first academic day started with FIAV President Heimer presenting an overview and analysis of ICV attendance, papers, and proceedings for the past 60 years, followed by Ted Kaye's two papers on American city and state flags. The second session was on national flags – FIAV Secretary-General Bruce Berry talked on Bophuthatswana and Dong Lin on flag colors apparently "affecting" national destiny. The second day's theme was on regulations and legislation. John Cartledge provided a comprehensive overview of flags in laws of

zastavama. Druga sesija je bila o nacionalnim zastavama - glavni tajnik FIAV-a Bruce Berry govorio je o zastavama Bophuthatswane, a Dong Lin o tome kako navodno boje zastave određuju nacionalnu sudbinu. Tema drugog dana bila su pravila i zakoni. Tako je John Cartledge predstavio detaljno zastave u britanskom zakonodavstvu, a Jiang Bixin je govorio o nastanku kineskog nacionalnog zakona o zastavi. Popodne je bilo rezervirano za kraljevske zastave, gdje je Attila István Szekeresz govorio o rumunjskim kraljevskim zastavama nakon 1. svjetskog rata, a Ji Ruxun je predstavio zastave na povijesnim artefaktima u Kini te Khor Poh Kiang o najstarijoj zabilježenoj sijamskoj zastavi s likom čakre. Glavni tajnik Berry pročitao je rad predsjednika emerita FIAV-a Michaela Lupanta o zastavama Kraljevine Belgije.

Domaćini su organizirali dva dana izleta. Uvidjevši pekinški gusti promet i udaljenosti postalo nam je i jasno zašto, u jednom danu bismo jedva išta stigli. Posjetili smo tako prvi dan Kineski zid na mjestu Mutianyu i Nebeski hram, a ručali smo u tradicionalnom seoskom restoranu te večerali u najstarijem

pekinškom restoranu koji je počeo služiti kineske knedle. Drugi dan smo bili u Narodnom muzeju na Tienanmenu, gdje se nalazi prva nacionalna zastava iz 1948. godine i izvorni jarbol s glavnog trga na kojem je godinama potom isticana. Ručak je bio u urbanom veganskom restoranu u blizini Tiennmena, a izlet smo nastavili prolaskom kroz Zabranjeni grad. Nakon večere u kineskoj inačici talijanskog restorana, uživali smo u posjeti kineskoj operi.

Treći dan znanstvenih programa bio je posvećen izradi zastava. Yusuke Katsurada predstavio je tradicionalnu japansku tehniku tiska kroz svilu. Song Rufen pružila nam je emocionalnu priču o tome kako je njezin otac dobio zadaću izrade prve zastave 1948. godine. Domaćin Kongresa Zhao Xinfeng predstavio nam je tehnološka rješenja koja se koriste u obredima podizanja zastava koje one vodi u Kini.

Dakako, jedno popodne bilo je rezervirano za sjednicu Opće skupštine FIAV-

the United Kingdom, while Jiang Bixin told the story of the emergence of China's national flag law. The afternoon was for royal flags, where Attila István Szekeres talked about the Romanian royal flags after World War I. Ji Ruxun presented flags in historical artifacts in China, Khor Poh Kiang talked about the oldest recorded Siamese flag with a chakra, while Secretary-General Berry read a paper by FIAV President Emeritus Michel Lupant on the flags of the Kingdom of Belgium.

The organizers prepared a two-day excursion to local sites. The Beijing traffic and distances made it clear why they did that, since one day would hardly be enough. We visited the Great Wall at Mutianyu and the Temple of Heaven, with lunch at a traditional rural restaurant and dinner at the oldest restaurant serving dumplings in Beijing. The next day we went to the National Museum at Tiananmen, which holds the first raised national flag in 1948 and the original flag mast from the main square. We had lunch at a modern urban vegan restaurant next to Tiananmen and continued the tour through

the Forbidden City. After dinner at a Chinese version of an Italian restaurant, we had the pleasure of attending a Chinese opera.

The topic of the third academic day was flag making. Yusuke Katsurada talked about the traditional Japanese silk screen technique. Song Rufen gave an emotional presentation about how her father was tasked with manufacturing the first national flag in 1948. The ICV host Zhao Xinfeng gave a lecture on the technology involved in the flag-raising ceremonies he leads in China.

As usual, one afternoon was reserved for the FIAV General Assembly. In accordance with the Constitution, each FIAV member may name a proxy to represent it, even if no autochthonous delegate is present, thus the Assembly had more than the required quorum of half of the FIAV members present. Even though there were no "controversial" decisions on the table, the standard agenda

a. Prema Ustavu, svaka članica FIAV-a može imenovati predstavnika među onima koji sudjeluju, a to ne mora biti autohtoni delegat, tako da je Skupština imala i više nego dovoljno glasova za kvorum od pola članica FIAV-a. No u dnevnom redu nije bilo nikakvih "kontroverznih" pitanja, već uobičajeni slijed koji se sastojao od izvješća dužnosnika (budući da Glavni kongresni tajnik nije bio nazočan njegovo izvješće je pročitao Glavni tajnik), izvješća o objavljenim zbornicima i drugi redoviti poslovi. Budući da nije bilo prijava za nove članice i nominacija za naredne kongrese nakon 32. ICV u Parizu 2026. (što je potvrđeno), nije bilo potrebe za tim odlukama, a trenutni dužnosnici najavili su da idu u reizbor te su bez protukandidata jednoglasno ponovo izabrani na novi mandat do sljedećeg zasjedanja Opće skupštine na sljedećem Kongresu.

Predavanja idućeg dana počela su s Masako Sugawara, koja je govorila o japanskim zastavama s kineskim natpisima, a Zhao je govorio o izvorištima i razvoju kineske kulture zastava. Poslije podne Zhao je održao još dva predavanja o zastavama u djelima Mao Zedonga i Xi Jinpina.

Posljednjeg dana znanstvenog skupa bilo je još jedno predavanje Zhaoa o iskustvima isticanja zastava na međunarodnim sportskim događanjima, uključujući i pekinšku Olimpijadu.

Iako se položaj kampusa učinio ponešto složenim da jednostavno "pobjegnemo" u grad navečer, vrijeme nam je bilo i više nego popunjeno događanjima. Usprkos tome, mislim da je svatko našao ipak malo vremena za kakav kraći lokalni doživljaj.

Završna večera upriličena je u luksuznom hotelu uz tradicionalne kineske okrugle stolove. Kombinirali smo uobičajeni zapadnjački obred koji imamo uobičajen za ovakve događaje s kineskim običajima i redoslijedom objeda te uručenja nagrada FIAV-a. Nagrada za najbolji rad na Kongresu, nazvana Whitney Smith, dodijeljena je japanskoj veksilologinji Masako Sugawara za njezin rad "Japanske vojne zastave s kineskim znakovima: Japanske zastave s Božjim imenom", nagrada Vexillon za najvažniji doprinos veksilologiji dodijeljena je udruzi Flags of the World (FOTW) u povodu 30. obljetnice njezinog osnivanja. FOTW je učinio veksilologiju ne samo dostupnu aktivnim veksilolozima, nego i slobodno dostupnu široj svjetskoj zajednici. Naslov i medalja Fellow of the Federation za značajan doprinos veksilologiji ili za značajnu potporu Federaciji ili njezinoj članici dodijeljena je Jimu Ferriganu (NAVA), Attili Istvánu Szekeresu (THVA), kao i predstavnicima domaćina Kongresa Zhao Xinfeng, Fei Sheng i Liu Jin (VRCC). Nakon što je predstavnik sljedećeg domaćina Kongresa pozvao sve da nam se pridruže u Parizu za dvije godine, predsjednik FIAV-a objavio je udarcem čekića da je Kongres završen, a na čekić je dodana oznaka 30. ICV-a kako je to odavno uobičajeno.

included officers' reports (since the Secretary-General for the Congress was not present, his was read by the Secretary-General), reports on published proceedings, etc. Since no applications for new members and no nominations for the next ICV after ICV 31 Paris 2026 (which was confirmed) were received, there was no need to decide about those matters. The current officers announced running for re-election, and having no counter-candidates, they were smoothly re-elected for the next mandate until the next Congress.

The next day of lectures included Masako Sugawara's talk on Japanese flags with Chinese inscriptions, while Zhao Xinfeng talked about the origin and development of Chinese flag culture. In the afternoon Zhao had two more papers on flag-related topics in the works of Mao Zedong and Xi Jinping.

The last academic day included one more lecture by Zhao on flag-raising ceremonies for international sporting events including the Beijing Olympics.

While the campus location made it somewhat difficult to "lope" to the city in the evening, the activities provided were more than time-fulfilling. Even so, eventually everyone managed to get out for a brief local experience.

The final dinner was organized in a luxurious hotel with traditional Chinese round tables. We combined the usual Western ceremony we prepare for such an event, presenting FIAV awards, with the Chinese customs and dinner order. The Whitney Smith Award for the best paper went to Masako Sugawara for her paper "Historical Military Flags with Chinese Characters: Japanese Banners with the Name of God". The Vexillon Award for the most important contribution to vexillology was given to the Flags of the World (FOTW) on the occasion of the 30th anniversary of its founding. FOTW has made vexillology not only accessible to active vexillologists, but also freely available to the entire world community. The title and medal of the Fellow of the Federation for making significant contributions to vexillology and/or for rendering significant service to FIAV or its members was awarded to Jim Ferrigan (NAVA), Attila István Szekeres (THVA), and representatives of the Congress organizer Zhao Xinfeng, Fei Sheng, and Liu Jin (VRCC). After the delegate of the next Congress organizer invited everyone to join us in Paris in two years, the FIAV President announced the Congress closed with the gavel, to which the emblem of ICV 30 was attached in the long-standing tradition.

Vojno-pomorske zastave (3): Zastave senjskih uskoka

Tema ovog nastavka o hrvatskim vojno-pomorskim zastavama su **senjski uskoci** i njihove zastave, kojih smo se ranije djelomično dotakli te otkrili kako su uskoci koristili jednobojne crne i crvene zastave u raznim oblicima, kao i da su bojali svoje brodice u crno ili crveno-crnu kombinaciju (nadvodni dio u crveno, podvodni u crno).[1] Takve jednobojne zastave bile su popularne među uskocima i uvelike su se razlikovale od glavne senjske zastave (o kojoj nešto više dalje u tekstu). Crvena i crna boje su krvi i smrti, stoga je jasna simbolika iza upotrebe takvih oznaka, no sama crna zastava najvjerojatnije je ušla u upotrebu kod senjskih uskoka iz razloga što se radilo o tradicionalnoj hrvatskoj ratnoj zastavi, koja potječe najkasnije iz 13. st.[2] Proučavanjem drugih izvora potvrđuju se zaključci prethodnih istraživanja, ali i dolazi do novih spoznaja o uskočkim ratnim barjacima. Jedan od takvih izvora je djelo *Viaggio da Venetia a Constantinopoli* **Giuseppea Rosaccia** koje je popraćeno bakroreznim vedutama i kartama obalnih gradova na putu od **Venecije** do **Istanbula**. Iste je za izdanja Rosaccievog putopisa iz 1598. i 1606. godine izradio mletački bakrorezac **Giacomo Franco**.[3] Uskočke brodice prikazane su u akciji na kartama Raba[4] i Paga,[5] i obje eskadre imaju po jednu zastavu koju drži čovjek na pramcu brodice. Zastave su jednobojne i raskoljenog oblika (slike 1 i 2). Donekle slična situacija je i sa bakrorezom **Georga Kellera** iz 1617. koji prikazuje pomorski boj između **Senjana** i **Mlečana** (slika 3).[6] Od prikazanih devet uskočkih brodica, na pramcima njih petero stoje zastavnici sa jednobojnim raskoljenim zastavama s kićankama na krajevima plamenaca (slike 4 i 5). Na krmi jedne brodice istaknuta je raskoljena zastava, dok se na krmi druge brodice vijori trokutasta zastava (slika 4). Obje zastave su jednobojne, ali se razlikuju od ostalih po tome što nemaju kićenke na kraju te što su manjih dimenzija. Jednoj od brodica na pramcu umjesto zastavnika stoji trubač kojemu je na trubi obješena pravokutna zastavica, dok na drugoj gajdaš. Najviše pažnje svakako će zaokupiti jedna od dvije najveće uskočke brodice (druga je ona sa gajdašem), koja se nalazi u prednjem planu bitke – na njezinom pramcu stoji zastavnik sa zastavom većom od svih ostalih (slika 6). Zastava je pravokutnog oblika sa ovalnim krajem, a na sebi sadrži lik orla sa glavom okrenutom udesno, prema zastavnoj motki. Njoj su slične dvije zastave istaknute na zidinama utvrde **Nehaj**, koje su raskoljene sa kićenkama na kraju (slika 7). Na objema se nalazi

1. Giacomo Franco: Uskočke brodice kod Raba 1598., detalj.
Uskok ships near Rab 1598, detail.
2. Giacomo Franco: Uskočke brodice kod Paga 1598., detalj.
Uskok ships near Pag 1598, detail.

Naval Flags (3): Uskoks of Senj Flags

The topic of this continuation of the Croatian Military and Naval Flags series is the ***Uskoks of Senj*** *and their flags, which we partially touched on earlier, discovering that the Uskoks used monochrome black and red flags in various forms and painted their boats black or in a red-black combination (red above sea level, and black underneath).[1] Such single-colored flags were popular among the Uskoks and were very different from the main Senj flag (more on that later in the text). Red and black are the colors of blood and death, so the symbolism behind the use of them is clear, but the black flag itself most likely came into use by the Senj Uskoks because it was a traditional Croatian war flag, originating from the 13th century at the latest.[2] Studying other sources confirms the conclusions of previous research but also leads to new knowledge about Uskok war flags. One such source is the work* Viaggio da Venetia a Constantinopoli *by* ***Giuseppe Rosaccio****, which is accompanied by copper engravings and maps of the coastal cities on the way from* ***Venice*** *to* ***Istanbul****. These were made for the editions of Rosacci's travelogue from 1598 and 1606 by the Venetian coppersmith* ***Giacomo Franco****.[3] Uskok ships are shown in action on maps of Rab[4] and Pag,[5] and both squadrons have one flag held by a man on the bow of the ship. The flags are single-colored and split in shape (Figs. 1 and 2). The situation is somewhat similar with* ***Georg Keller****'s copper engraving from 1617, which depicts a naval battle between the Senj Uskoks and the* ***Venetians*** *(Fig. 3).[6] Of the nine Uskok ships shown, on the prows of five of them are ensigns with single-colored split flags with tassels on the ends of the pennants (Figs. 4 and 5). A split flag is displayed on the stern of one ship, while a triangular flag is flying on the stern of the other ship (Fig. 4). Both flags are monochrome, but they differ from the others in that they do not have tassels at the end and are smaller in size. On the bow of one of the ships, instead of the ensign, stands a trumpeter with a rectangular flag hanging from the trumpet, while on the other is a bagpiper. The most attention will definitely be captured by one of the two largest Uskok ships (the other is the one with the bagpiper), which is in the foreground of the battle – on its bow stands a flag bearer with a flag bigger than all the others (Fig. 6). The flag is rectangular in shape with an oval end, and it contains the image of an eagle with its head turned to the right, toward the flagpole. The two flags displayed on the walls of the* ***Nehaj*** *fortress are similar to*

1 Matija Horvat, Neke hrvatske (i mađarske) vojne zastave iz 15. i 16. stoljeća (9) Crni stjegovi prokletnika, *Grb i zastava* (2002) 30: 21-22.
2 Cf. *Ibid.*
3 *Hrvatska enciklopedija* https://www.enciklopedija.hr/clanak/rosaccio-giuseppe
4 Milorad Pavić, Prikazi plovila u jadranskim izolarima 16. stoljeća, *Povijesni prilozi* 33 (2014) 47: 202.
Mithad Kozličić, Hrvatsko brodovlje, 89. Mithad Kozličić, *Hrvatsko brodovlje*, Književni Krug, Split, A. G. M., Zagreb, 1993: 89.
5 Pavić, 2014: 203; Kotličić: 91.
6 Digitalna zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu https://digitalna.nsk.hr/?pr=i&id=10230; Kozličić: 93.

orao okrenut u desnu stranu, bez obzira na zastavno koplje. Ovakva grbovna zastava netipična je za uskoke i nalazimo ju samo u još jednome izvoru, premda nije sigurno kako je riječ o senjskoj zastavi. Riječ je o djelu **Samuela Dilbauma** *Eikonographia*, objavljenog 1603. i ukrašenog bakrorezima **Wilhelma Petera Zimmermanna** – jedan takav (tabla 27) prikazuje pohod **Jurja Lenkovića**, generala **Hrvatske vojne krajine**, sa oko deset tisuća ljudi na grad **Bihać** u studenome 1594. godine (slika 9).[7] Juraj Lenković pokušao je osloboditi grad, ali ne uspjevši u tome (premda je isti popalio), vratio se s 1200 oslobođenih kršćana u **Karlovac** 8. studenog. Na bakrorezu je Bihać u plamenu, dok s lijeve strane gradskih vratiju hrvatski pješaci navaljuju na zidine uz pomoć ljestvi, a iza njih je pješačka formacija koja im pruža podršku vatrenim oružjem. Ti pješaci imaju tri pravokutne zastave s ovalnim krajem; na jednoj se nalazi pet greda, na drugoj sedam okomito položenih greda i na trećoj orao s glavom okrenutom u desnu stranu. Nažalost, ne možemo sa sigurnošću utvrditi pripada li ta zastava senjskim pješacima ili nekim drugim hrvatskim vojnicima, premda je prva opcija najvjerojatnija. Moglo bi se pomisliti kako je u oba slučaja riječ o kranjskoj zastavi – kranjski su staleži (zajedno sa štajerskim i koruškim) financirali obranu Hrvatske vojne granice, pa tako i **Senjske kapetanije**, a Juraj Lenković 1592. postao je zemaljskim poglavarom **Kranjske**. Ipak, nije jasno zašto bi Senjani prihvatili kranjski simbol kao vlastiti, a i sama teorija pada u vodu jer se na kranjskome grbu nalazio okrunjeni orao sa šahiranim mlađkom na prsima i glavom okrenutom ulijevo. Oba su umjetnika, i Keller i Zimmerman,[8] imala dovoljno prostora za prikaz okrunjenog orla stoga se sa velikom sigurnošću može odbaciti pretpostavka kako je riječ o kranjskoj zastavi. Slijedeća je mogućnost kako se radi o heraldičkim stjegovima senjskih kapetana, no, koliko mi je poznato, nijedan senjski kapetan u to doba nije rabio grb samo s orlom u štitu. Međutim, to ne znači kako takve zastave nisu korištene od strane senjskih vojnika. Jedna takva se pojavljuje na Zimmermannovoj grafici bitke kojom je dignuta osmanlijska opsada **Petrinje** 20. rujna 1595. (tabla 38). Hrvatska vojska sastojala se od banskih vojnika pod vodstvom bana **Ivana Draškovića**, vojnika iz Hrvatske krajine pod zapovjedništvom Jurja Lenkovića i vojnika **Slavonske krajine** pod generalom **Ivanom Herbersteinom**, ukupno oko šest tisuća ljudi.[9] U donjem lijevom kutu table prikazan je kršćanski

3. Georg Keller: Uskoci napadaju mletačke brodove, 1617.
Uskoks attack Venetians ships, 1617.
4. Georg Keller: Uskoci u akciji 1617., detalj.
Uskoks in action, 1617, detail.
5. Georg Keller: Uskočka brodica u akciji 1617., detalj
Uskok ship in action 1617, detail.
6. Georg Keller: Uskočka brodica sa orlovom zastavom 1617., detalj.
Uskok ship with the eagle flag 1617, detail.
7. Georg Keller: Tvrđava Nehaj 1617., detalj.
The Nehaj Fort 1617, detail.

it, which are split with tassels at the ends (Fig. 7). Both have an eagle facing right, regardless of the flag staff. This kind of heraldic flag is atypical for the Uskoks, and we only find it in one other source, although it is not certain that it is the Senj flag. It is the work of ***Samuel Dilbaum****'s* Eikonographia*, published in 1603 and decorated with copper engravings by* ***Wilhelm Peter Zimmermann****. One such (Plate 27) shows the campaign of* ***Juraj Lenković****, general of the* ***Croatian Military Border****, who led about ten thousand men to the city of* ***Bihać*** *in November 1594 (Fig. 9).*[7] *Juraj Lenković tried to liberate the city, but failing to do so (although he set it on fire), he returned with 1200 freed Christians to* ***Karlovac*** *on 8 November. On the copperplate, Bihać is in flames, while on the left side of the city gate, Croatian infantry is attacking the walls using ladders, and behind them is an infantry formation supporting them with firearms. These foot soldiers have three rectangular flags with an oval end; on one there are five stripes, on the second seven vertical stripes, and on the third an eagle with its head turned to the right. Unfortunately, we cannot determine with certainty whether these flags belong to the Senj footmen or to some other Croatian soldiers, although the first option is the most likely. One might think that in both cases we are talking about the* ***Carniolan*** *flag – the Carniolan estates (together with* ***Styria*** *and* ***Carinthia****) financed the defense of the Croatian military border, including the* ***Senj Captaincy****, and in 1592 Juraj Lenković became the land chief of Carniola. However, it is not clear why the Senj Uskoks would accept the Carniolan symbol as their own, and the theory itself fails, because the Carniolan coat of arms featured a crowned eagle with a checkered crescent on the chest and head turned to the left. Both artists, Keller and Zimmerman,*[8] *had enough space to depict the crowned eagle, so the assumption that it is a Carniolan flag can be rejected with great certainty. The next possibility is that they are heraldic banners of Senj captains, but as far as we know, no Senj captain used a coat of arms with only an eagle in the shield at that time. However, this does not mean that such flags were not used by Senj soldiers. One such appears on Zimmermann's graphic of the battle that lifted the Ottoman siege of* ***Petrinja*** *on 20 September 1595 (Plate 38). The Croatian army consisted of Ban soldiers under the leadership of Ban* ***Ivan Drašković****, soldiers from the Croatian Border under the command of Juraj Lenković, and soldiers from the* ***Slavonian Border*** *under General* ***Ivan Herberstein****, a total of about six thousand*

7 *Bojevi za Sisak 1591-1593*, Muzej Sisak, Sisak, 1993: 31.
8 Zimmermann na nekoliko mjesta prikazuje okrunjene orlove na zastavama. *Zimmermann does show crowned eagles in some flags.*
9 *Bojevi za Sisak 1591-1593*: 34.

logor označen slovom „K“, na čijim su zidinama istaknute četiri zastave prikazane u vijorenju. Jedna je zastava pravokutna s ovalnim završetkom, i dodatno je obrubljena s prikazom krilate zvijeri u stavu passant (slika 10). Ovdje je nesumnjivo riječ o grbovnom/banderijalnom stijegu Jurja Lenkovića, koji je u svom grbu imao okrunjenog zmaja, i za tu zastavu možemo zaključiti kako je bila crna sa zlatnim zmajem (prema bojama grba obitelji Lenković). Grbovni je barjak koristio i njegov otac **Ivan**, od 1539. senjski kapetan, koji je dao podići utvrdu Nehaj radi bolje zaštite Senja (gradnja završena 1558.).[10] Na njegovoj nadgrobnoj ploči u franjevačkoj samostanskoj crkvi u **Novom Mestu** prikazan je kao vitez sa teškim kopljem na koje je pričvršćena jednobojna zastava (slika 11) sa punim grbom Lenkovića (štit sa prikazom zmaja, kaciga i plašt).[11] Ako zastava nije predstavljala kapetana, može li se pretpostaviti kako je riječ o zastavi samog grada? Grb Senja u srednjem vijeku, najkasnije od 15. st., sastojao se od prikaza sv. Jurja na konju kako kopljem ubija zmaja,[12] a sličan će grb Senjanima potvrditi kralj **Rudolf II.** poveljom izdanom u **Pragu** 2. svibnja 1607.[13] Taj se grb razlikovao u tome što je svetac prikazan kao vitez pješak koji u jednoj ruci drži toljagu, a u drugoj zlatnu raskoljenu zastavu s prikazom **Djevice Marije** i dječaka **Krista** u modrome oblaku (slika 12).[14] Kao takav nalazio se na zastavi senjske vojske kao njezino glavno obilježje.[15] Sama činjenica što je kralj potvrdio (i donekle izmijenio) grb Senju definitivno isključuje zastavu s orlom kao simbol grada. Može se jedino pretpostavljati kako je ranije na zastavi senjske vojske stajao grb sa svetim Jurjem kao konjanikom. Postoji još jedna mogućnost, a to je kako je zastava sa orlom (koji iz nekog razloga uvijek ima okrenutu glavu u desnu stranu) jednostavno bila popularan dizajn i vojnički simbol među senjskim uskocima, jednako kao što su to bile crne i crvene zastave. Tu se vrijedi osvrnuti na istraživanja **Tomislava Todorovića** o zastavama istočnojadranskih gradova na portolanskim kartama.[16] Na jednome portolanu nastalome između 1550. i 1560. godine, čiji autor nije poznat, iznad Senja istaknuta je plava kvadratna zastava sa zlatnim dvoglavim orlom (slika 8).[17] Zaključak autora kako je riječ o zastavi tadašnjeg mađarsko-

8. Zastava Senja. *Flag of Senj.*
Anonym, 1550-60. (ŽH)

9. Zimmerman: Bitka kod Bihaća 1594., detalj.
Battle at Bihać, 1594, detail.
10. Zimmerman: Bitka kod Petrinje 1595., detalj.
Battle at Petrinja, 1594, detail.

men. In the lower left corner of the image is a Christian camp marked with the letter K*, on the walls of which four flags are displayed flying. One flag is rectangular with an oval finial, and is additionally bordered with a depiction of a winged beast passant (Fig. 10). This is, doubtlessly, an armorial banner of Juraj Lenković, who had a crowned dragon in his coat of arms, and we can conclude that the flag was black with a golden dragon (after the colors of the Lenković family arms). An armorial banner was also used by his father* ***Ivan****, Senj captain since 1539, who erected the Nehaj fortress for the protection of Senj (built by 1558).[10] On his tombstone in the Franciscan monastery church in* ***Novo Mesto****, he is shown as a knight with a heavy spear to which is attached a plain flag (Fig. 11) with the full coat of arms of Lenković (a shield with a dragon, helmet, and mantle).[11] If the flag did not represent the captain, can it be assumed that it is the flag of the city itself? The coat of arms of Senj in the Middle Ages, from the 15th century at the latest, consisted of a depiction of St. George riding on a horse, slaying a dragon with a spear,[12] and a similar coat of arms was granted to Senj by King* ***Rudolf II*** *by a charter issued in* ***Prague*** *on 2 May 1607.[13] This coat of arms differed in that the saint was depicted as a knight on foot holding a club in one hand and a golden split banner in the other, with the image of the* ***Virgin Mary*** *and the* ***Christ*** *child in a blue cloud (Fig. 12).[14] As such, it was the main feature on the flag of the Senj army.[15] The very fact that the king granted (and somewhat modified) the coat of arms of Senj definitely excludes the flag with the eagle as a symbol of the city. One can only assume that earlier the flag of the Senj army had a coat of arms with St. George as a horseman. There is another possibility, and that is that the flag with the eagle (which for some reason always has its head turned to the right) was simply a popular design and military symbol among the Senj Uskoks, just like the black and red flags were. Here, it is worth referring to* ***Tomislav Todorović****'s research on the flags of Eastern Adriatic cities on portolan maps.[16] On a portolan created between 1550 and 1560, the author of which is unknown, a blue square flag with a golden double-headed eagle is displayed above Senj (Fig. 8).[17] The author's conclusion that it is the flag of the then Hungarian-Croatian King* ***Ferdinand***

10 *Hrvatska enciklopedija* https://www.enciklopedija.hr/clanak/lenkovic-ivan
11 Zorislav Horvat, Sačuvani nadgrobni spomenici nekih Senjana i osoba značajnih za povijest Senja – u Senju i drugdje, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu* 29 (2002) 1: 77-79.
12 Ante Gulin, Pečati i grbovi grada Senja, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu* 20 (1993) 1: 71-72.
13 Gulin: 72.
14 Gulin: 72-73; Enver Ljubović, Povijesni razvoj grba Grada Senja, *Grb i Zastava* (2011) 3: 5-7.
15 Gulin: 73.
16 Tomislav Todorović, Zastave jadranskog priobalja na portolanskim kartama (1) - Zastava Senja i njene varijacije, *Grb i zastava* (2017) 21: 13-17.
17 Todorović: 17.

hrvatskog kralja **Ferdinanda I.**, samo sa pogrešnim bojama – zlatni orao na plavome umjesto crnog orla na zlatnome – na prvi pogled nije pogrešan, no možda ga ne bi trebalo prihvatiti bez zadrške. Usporedimo li taj izvor sa Kellerovom grafikom Senja, ne nameće li se pitanje kako je anonimni autor portolana pogriješio ne u bojama, već oko orla koji je trebao biti jednoglav? Podršku takvome razmišljanju daje nam Senjanin **Pavao Ritter Vitezović** (1652. - 1713.), poznati hrvatski povjesničar, u svome heraldičkom djelu *Stemmatographia sive Armorum Illycorum delineatio, descriptio et restitutio*. U tome grbovniku nalazi se sveukupno 56 stvarnih i fiktivnih grbova tzv. „ilirskih" zemalja, među njima i grb **Liburnije**: u plavome štitu zlatni okrunjeni orao.[18] Opisuje Liburniju kao pokrajinu od **Ilira** do **Alpa** koja je na vrhuncu moći vladala svim jadranskim otocima i koja je kasnije postala Hrvatska. Vitezović je bio strastveni proučavatelj heraldike koji je, između ostalog, 1696. objavio proglas kojim se obratio plemstvu, svećenstvu i građanstvu kako bi mu pomogli u skupljanju heraldičke građe,[20] i ne bi trebalo sumnjati u to kako mu je bila poznata lokalna heraldička baština. Je li Vitezović iskoristio znamen sa starijih uskočkih ratnih zastava za fiktivni grb Liburnije? To bi objasnilo boje senjske zastave na portolanu anonimnog autora, kao što bi nam i otkrilo kako je izgledala ta uskočka zastava: plava sa zlatnim orlom. Vitezoviću to ne bi bilo prvi put – tako je u istome djelu za grb Turske iskoristio simbol sa njihovih ratnih zastava.[21] Nažalost, takva pretpostavka trenutno se ne može potvrditi dodatnim dokazima. Ono što možemo zaključiti jest kako su, uz zastavu grada Senja s likom sv. Jurja, uskoci koristili svoje ratne zastave, jednobojne crne i crvene (najčešće raskoljenog oblika) te one sa prikazom orla okrenutog u desnu stranu. Sve te zastave bile su podjednako korištene na moru i na kopnu, o čemu na svjedoče prikazi uskočkih lađa gdje zastave nisu istaknute na samim brodicama, već ih u rukama drže zastavnici, koji su istu dužnost obavljali i tokom kopnenih bitaka.

11. Ivan Lenković sa zastavom, nadgrobna ploča, detalj.
Ivan Lanković with the flag, tombstone, detail.

12. Grb Senja iz 1607.
Coat of arms of Senj of 1607.

I, only with the wrong colors – a golden eagle on blue instead of a black eagle on gold – is not wrong at first glance, but perhaps it should not be accepted without reservation. If we compare that source with Keller's graphic of Senj, the question arises as to how the anonymous author of the portolan made a mistake not in the colors, but about the eagle, which should have been one-headed. ***Pavao Ritter Vitezović*** *(1652-1713) from Senj, a famous Croatian historian in his heraldic work* Stemmatographia sive Armorum Illycorum delineatio, descriptio et restitutio*, supports such thinking. In that armorial, there are a total of 56 real and fictitious coats of arms, the so-called* Illyrian *countries, among them the coat of arms of* ***Liburnia****: a golden crowned eagle in a blue shield. He describes Liburnia as a province from* ***Illyria*** *to the* ***Alps*** *which at the height of its power ruled all the Adriatic islands and which later became Croatia. Vitezović was a passionate student of heraldry who, among other things, published a proclamation in 1696 in which he appealed to the nobility, clergy, and citizens to help him in collecting heraldic materials,[20] and there should be no doubt that he was familiar with the local heraldic heritage. Did Vitezović use the flag from the older Uskok war flags for the fictitious coat of arms of Liburnia? This would explain the colors of the flag of Senj on the portolan of the anonymous author, as well as reveal to us what the Uskok flag looked like: blue with a golden eagle. It wouldn't be the first time for Vitezović – he used the symbol from their war flags for the coat of arms of Turkey in the same work. Unfortunately, such an assumption cannot currently be confirmed by additional evidence. What we can conclude is that, along with the flag of the city of Senj with the image of St. George, the Uskoks used their war flags, monochrome black and red (most often split shape) and those with an eagle facing right. All these flags were equally used at sea and on land, as evidenced by the depictions of Uskok ships, in which the flags are not displayed on the ships themselves but are held in the hands of ensigns, who performed the same duty during land battles.*

13. Rekonstrukcija trobojne zastave grada Senja s grbom kojeg je dodijelio Rudolf II. 1607. (grb prema K. Lind, 1885.) ŽH
A reconstrucion of the tricolor flag of Senj with the 1607 coat of arms by Rudolph II (coat of arms afer K. Lind, 1885).ŽH
14. Zastava Grada Senja usvojena 15. travnja 1992. *The flag of the City of Senj adopted on 15 April 1992. (ŽH)*

18 Pavao Ritter Vitezović, *Stemmatographia sive Armorum Illyricorum delinatio, desrciptio et restitutio*, Beč, 1701: 26.
19 Vitezović: 68.
20 Enver Ljubović, Grbovi senjskih Rittera Vitezovića i heraldika u djelima Pavla Rittera Vitezovića, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu* 38 (2011) 1: 31.
21 Amer Sulejmanagić, Međudjelovanje na granici – primjer bosanskog grba, *Grb i zastava* (2019) 26: 6.

Marko Vitez

Znakovlje županijskih nogometnih saveza (1)

Insignia of County Football Associations (1)

Hrvatski nogometni savez (HNS) krovna je organizacija hrvatskog nogometa koja obuhvaća sve klubove muškog i ženskog nogometa, futsala te nogometa na pijesku. Samim time obuhvaća i 21 nogometni savez koji je organiziran na razini županija. Kako su županijski nogometni savezi ustrojeni kao udruge građana Zakon o udrugama daje im mogućnost samostalnog određivanja znakovlja koje mogu definirati u svojim statutima. Stoga će se u ovom članku prikazati znakovlje koje koriste nogometni savezi, bilo *de facto* u praksi, bilo *de jure* u statutarnim odredbama.

Nogometni savez Bjelovarsko-bilogorske županije za svoj znak koristi grb Bjelovarsko-bilogorske županije uz dodatak nogometne lopte. Znak je u obliku pravilnog štita koji je podijeljen na tri polja. U gornjem dijelu lijevo (svuda su strane navedene u neheraldičkom smislu) nalazi se na plavom polju lik svetog Jurja kako ubija zmaja, a desno je crveno polje s bijelim Andrijinim križem. U donjoj polovici znaka nalazi se hrvatska šahovnica od 15 crvenih i bijelih polja preko kojih je postavljena nogometna lopta. Zastava Saveza je žuto-zelene boje sa znakom Saveza u sredini (gotovo identična županijskoj zastavi).[1] Nije poznato je li ovakva zastava ikada napravljena, ali je u upotrebi primijećen okomiti banner istog izgleda kao i zastava s dodatkom naziva Saveza.[2]

Županijski nogometni savez Brodsko-posavske županije koristi trodijelni znak. U lijevom dijelu stilizirani je prikaz hrvatske šahovnice, dok se u desnom nalaze simboli pet šestokrakih zvijezda, valovita greda i kuna koji su preuzeti s grba Županije. Središnji bijeli dio znaka sastoji se od zlatnog akronima „ŽNS“. Na vrhu nepravilnog znaka ispisan je zlatnim slovima skraćeni naziv Županije („BROD-POS. ŽUP.“), a na dnu znaka smještena je nogometna lopta. Zastava Saveza je vertikalna, bijelo-plave boje sa znakom i nazivom Saveza u sredini.[3]

Statut **Županijskog nogometnog saveza Dubrovačko-neretvanskog** propisuje znak koji je podijeljen na dva dijela. Lijevu polovinu čine tradicionalne crveno-modre grede iz grba grada Dubrovnika dok u desnoj zelenoj polovini vijuga modra pruga uz prikaz Kule Norinske simbolizirajući rijeku Neretvu. Unutar znaka prikaz je nogometne lopte i naziv Saveza. Zastava je bijele boje sa znakom Saveza u sredini.[4] Također nije poznato je li ovakva zastava ikada napravljena s obzirom na to da do zaključenja ovog broja odgovor iz Saveza nije stigao.

Pomalo neobična formulacija blazoniranja simbola **Nogometnog saveza Županije istarske** sadržana je u Statutu Saveza. Naime u članku 9. stoji kako su „znak i zastava prilagođeni simbolima svoje teritorijalne pripadnosti“.[5] Logotip koji je prikazan na web stranici Saveza je okruglog oblika unutar kojeg se nalaze kartografski obrisi Istarske županije s grbom Hrvatskog nogometnog saveza uz naziv Saveza i 1953. godinom kao godinom osnivanja Nogometnog podsaveza Istre,

*The **Croatian Football Association*** (HNS) *is the umbrella organization of Croatian football, which includes all men's and women's football (soccer), futsal, and beach football clubs. It also includes 21 football associations that are organized at the county level. Because the county football associations are organized as citizens' associations, the Law on Associations gives them the right to independently determine the emblems, which they can define in their statutes. Therefore, this article presents the symbols used by football associations, either* de facto *in practice, or* de jure *in their statutory provisions.*

*The **Football Association of the Bjelovar and Bilogora County** uses the coat of arms of the Bjelovar and Bilogora County with the addition of a soccer ball. The emblem is in the form of a regular shield that is divided into three fields. In the upper part on the left (here all the sides are considered named non-heraldically), there is a figure of St. George slaying a dragon on a blue field, and on the right is a red field with a white saltire. In the lower half of the sign there is a Croatian checkerboard of 15 red and white squares, over which a soccer ball is placed. The Association flag is yellow-green with the Association emblem in the center (almost identical to the County flag).[1] It is not known if this kind of flag was ever produced, but a vertical banner of the same appearance as the flag with the addition of the name of the Association has been observed in use.[2]*

*The **County Football Association of the Slavonski Brod and Posavina County** uses a three-part emblem. In the left there is a stylized representation of the Croatian chessboard, while in the right there are five six-pointed stars, a wavy beam, and a marten from the coat of arms of the County. The central white part of the sign consists of the golden acronym* ŽNS. *The abbreviated name of the County (*BROD-POS. ŽUP.*) is written in golden letters on the top of the irregular sign, and a soccer ball is placed at the bottom of the sign. The flag of the Association is vertical, white-blue, with the sign and name of the Association in the center.[3]*

*The Statute of the **Dubrovnik and Neretva County Football Association** prescribes an emblem that is divided into two parts. The left half consists of the traditional red and blue stripes from the coat of arms of the city of Dubrovnik, while in the right green half a blue stripe winds along with the depiction of the Kula Norinska tower, symbolizing the Neretva River. Inside the sign is a representation of a soccer ball and the name of the Association. The flag is white with the symbol of the Association in the center.[4] It is also not known whether such a flag has ever been made, and by the time this issue was closed, no response from the Association was received.*

*A somewhat unusual wording of the blazoning of the **Istrian County Football Association**'s symbol is contained in the Association's Statute. In fact, Article 9 states that "the emblem and the flag are adapted to the symbols of their territorial affiliation".[5] The logo that is displayed on the Association's website is round in shape, inside which are the cartographic outlines of the Istrian County with the coat of arms of the Croatian Football Association along with the name of the Association and the year 1953 as the year of foundation of the Football Sub-Association of Istria, the forerunner of today's Association.[6] It is not known whether the Association uses any flag at all, but small triangular table*

1 Statut Nogometnog saveza Bjelovarsko-bilogorske županije, 5. 6. 2023., čl. 9.
2 Do zaključenja ovog članka iz Saveza nije dobivena informacija postoji li zastava ili ne. *No information on the existence of a flag was received by the closure of this issue.* Branka Sobodić, „(FOTO) Predsjednik HNS-a Marijan Kustić prisustvovao redovnoj skupštini Nogometnog saveza BBŽ“, https://bjelovar.info/sport/foto-predsjednik-hns-a-marijan-kustic-prisustvovao-redovnoj-skupstini-nogometnog-saveza-bbz/ (16. 8. 2024)
3 Statut Županijskog nogometnog saveza Brodsko-posavske županije, 1. 8. 2023., čl. 9. Statut je propisao zastavu bez ikakvih natpisa. *The Statute prescribes a flag with no inscriptions.* „Dubravko Galović jednoglasno dobio novi mandat“, https://hns.family/vijesti/8514/dubravko-galovic-jednoglasno-dobio-novi-mandat/ (16. 8. 2024)
4 Statut Županijskog nogometnog saveza Dubrovačko-neretvanskog, 19. 8. 2017., čl. 8.
5 Statut Nogometnog saveza Županije istarske (pročišćeni tekst), 17. 12. 2021., čl. 9.

pretečom današnjeg Saveza.[6] Nije poznato koristi li Savez uopće ikakvu zastavu, no u upotrebi su male stolne trokutaste zastavice i okomiti banner.[7]

Statutom **Nogometnog saveza Karlovačke županije** znak Saveza je okruglog oblika zlatne boje unutar kojeg je crnim slovima ispisan naziv Saveza i nogometna lopta unutar koje se četiri bijela polja s upisanim slovima „NSKŽ“. Zastava Saveza trebala bi biti tamno plave boje sa znakom u sredini.[8] Ovakav statutarno opisani znak Savez ipak ne koristi kao znak već kao pečat jer je Statutom pečat opisan gotovo istovjetno. Znak koji Savez ipak koristi je primjer „grba u grbu“. Unutar grba s četiri plave grede, koje očigledno predstavljaju četiri karlovačke rijeke, umetnut je grb Karlovačke županije s dodatkom nogometne lopte i akronima „NSKŽ“.[9] Postoji li horizontalna zastava nije poznato, no Savez koristi okomiti banner i trokutaste svijetloplave zastavice sa znakom i nazivom Saveza.[10]

Prema Statutu **Nogometnog saveza Koprivničko-križevačke županije** znak Saveza je grb Županije s loptom u sredini dok je zastava plavo-zelene boje sa znakom Saveza u sredini (dakle, nije slična županjskoj zastavi).[11] Statut tu nije do kraja precizan. Znak koji koristi Savez jest preuzet iz grba Koprivničko-križevačke županije, ali iz razdoblja između 1996. i 1997. godine, s dodatkom nogometne lopte i, pomalo nespretnim, dodatkom grba Hrvatskog nogometnog saveza unutar njega.[12] Zastava nije plavo-zelena kako donosi Statut, već četvorena plavo-crvena kao i županijska zastava, a izrađene su i male stolne zastavice istog dizajna s dodatkom naziva Saveza.[13]

Znak **Nogometnog saveza Krapinsko-zagorske županije** okruglog je oblika unutar kojeg se nalazi akronim „NSKZŽ“ na šahovnici i iz kojeg na zelenome izrasta 12 bijelih krakova prema isto toliko bijelih polukruga.[14] Koristi se bijela horizontalna zastava sa znakom Saveza u sredini ispod kojeg je stavljen naziv Saveza, iako Statut ne spominje nikakav natpis.[15] Napravljene su i male stolne zastavice Saveza.

flags and a vertical banner are in use.[7]

According to the Statute of the ***Karlovac County Football Association****, the emblem of the Association is a round shape of golden color inside which the name of the Association is written in black letters and a soccer ball inside which are four white fields with the letters* NSKŽ *written on them. The Association flag should be dark blue with the emblem in the center.*[8] *However, the Association does not use this emblem described in the statute as its symbol, but rather as a seal, because the seal is described almost identically in the Statute. The emblem that the Association actually uses is an example of a* coat of arms in a coat of arms. *Inside the coat of arms with four blue stripes, which obviously represent the four rivers of Karlovac, the coat of arms of Karlovac County is inserted with the addition of a soccer ball and the acronym NSKŽ.*[9] *It is not known if there is a horizontal flag, but the Association uses a vertical banner and triangular light blue flags with the emblem and the name of the Association.*[10]

According to the Statute of the ***Football Association of the Koprivnica and Križevci County****, the emblem of the Association is the coat of arms of the County with a ball in the center, while the flag is blue-green with the emblem of the Association in the center (thus not similar to the county flag!).*[11] *The Statute is not entirely precise. The emblem used by the Association is taken from the coat of arms of the Koprivnica and Križevci County, but from the period between 1996 and 1997, with the addition of a soccer ball and, somewhat clumsily, the addition of the coat of arms of the Croatian Football Association inside it.*[12] *The flag is not blue-green as provided by the Statute, but blue-red quartered like the county flag, and small table flags of the same design with the addition of the name of the Association were also made.*[13]

The emblem of the ***Football Association of the Krapina and Zagorje County*** *is round in shape, inside which is the acronym* NSKZŽ *on a circular checkerboard and from which 12 white arms grow on the green field towards the same number of white semicircles.*[14] *A white horizontal flag is used with the symbol of the Association in the center, under which the name of the Association is inscribed, although the Statute does not mention any inscription.*[15] *Small table flags of the Association were also made.*

6 Nogometni savez Županije istarske, https://nszi.hr/ (16. 8. 2024)

7 Također od strane Saveza nije dobivena nikakva povratna informacija o zastavi. *No reply from the Association was received on the use of a flag.* „Darko Raić Sudar: Zašto u Istri ne može biti jedan iznadprosječan prvoligaš“, https://www.regionalexpress.hr/site/more/darko-rai-sudar-zashto-u-istri-ne-mozhe-biti-jedan-iznadprosjechan-prvoligash (16. 8. 2024.), Robi Fonović, „Očekivana smjena na čelu krovne županijske organizacije: Novi predsjednik Darko Raić Sudar JEDNOGLASNO IZABRAN“, https://www.glasistre.hr/sport/ocekivana-smjena-na-celu-krovne-zupanijske-organizacije-novi-predsjednik-darko-raic-sudar-jednoglasno-izabran-588627 (16. 8. 2024)

8 Statut Nogometnog saveza Karlovačke županije, 6. 12. 2017., čl. 8. i 9.

9 Nogometni savez Karlovačke županije, https://nskz.hr/ (16. 8. 2024)

10 Do zaključenja ovog članka iz Saveza nije dobivena informacija postoji li horizontalna zastava ili ne. *No information on a horizontal flag was received by the closure of this issue.* Marijan Bakić, „KAŠ-ev INTERVJU, Tomislav Kuzman: Oko milijun kuna iznosila je pomoć Nogometnog saveza Karlovačke županije klubovima u prošloj godini“, https://www.kasonline.eu/nogomet/kas-ev-intervju-tomislav-kuzman-pomoc-nogometnog-saveza-karlovacke-zupanije-klubovima-u-prosloj-godini-bila-je-milijun-kuna/ (16. 8. 2024)

11 Statut Nogometnog saveza Koprivničko-križevačke županije, 29. 6. 2023., čl. 9.

12 Nogometni savez Koprivničko-križevačke županije, https://www.ns-kckz.hr/ (16. 8. 2024.), Željko Heimer, „The FAME: grb Koprivničko-križevačke županije 1996.-1997.“, https://zeljko-heimer-fame.from.hr/hrvat/hr-kc.html#hr-kc96 (16. 8. 2024)

13 „FOTO Županijski savez klubovima dodijelio više od tisuću lopti, Markulin: Prihodi za 2024. su nam 107 tisuća eura“, https://podravski.hr/foto-zupanijski-savez-klubovima-dodijelio-vise-od-tisucu-lopti-markulin-prihoda-za-2024-su-107-tisuca-eura/ (16. 8. 2024.), Zvonimir Markač, „FOTO-VIDEO Otvorene nove i moderne prostorije Nogometnog saveza Koprivničko-križevačke županije“, https://www.klikaj.hr/foto-video-otvorene-nove-i-moderne-prostorije-nogometnog-saveza-koprivnicko-krizevacke-zupanije/ (16. 8. 2024). Treba naglasiti da je autor članka dobio odgovor tajnika Saveza kako Savez ne koristi nikakvu zastavu! *The author received from the Association secretary an answer that no flag is in use!*

14 Statut Nogometnog saveza Krapinsko-zagorske županije, 3. 3. 2023., čl. 11.

15 „Stjepan Merkaš ponovno izabran za predsjednika NS-a Krapinsko-zagorske županije“, https://hns.family/vijesti/24782/stjepan-merkas-ponovno-izabran-za-predsjednika-ns-a-krapinsko-zagorske-zupanije/ (16. 8. 2024)

Zastave Karlovačke građanske garde

Karlovačka građanska garda je povijesno protokolarna postrojba grada Karlovca i Karlovačke županije, koja slijedi tradiciju istoimene postrojbe iz 1765./1766. godine, a svoju dužnost obavlja je do svog ukidanja tijekom 1850.-ih. Garda se ponovo ustrojava 13. srpnja 1996. godine na sam rođendan grada Karlovca. Ona promiče vojnu i povijesnu tradiciju te kulturnu baštinu grada Karlovca i Karlovačke županije. Sudjeluje u svim kulturnim, povijesnim i vjerskim događanjima u gradu i županiji, a svoj grad s ponosom predstavlja i u inozemstvu. Članica je Saveza povijesnih postrojbi hrvatske vojske sa sjedištem u Karlovcu i Europskog saveza povijesnih postrojbi sa sjedištem u Beču.

U Statutu grada Karlovca iz 1778. godine u člancima 82.-93. opisane su dužnosti gradskog kapetana, koju obnaša jedan od senatora Magistrata, tj. jedan od trojice prvih senatora gradske uprave. Tako pod njegove dužnosti spada unutarnja sigurnost grada i održavanje javnog reda. Za Tijelovo, u procesiji i prigodom drugih svečanosti u gradu, kapetan je predvodio povorke građana i zapovijedao skupinom naoružanih građana. Skrbio je za smještaj vojske u gradu, a pod njegove dužnosti spadala je i briga o šumama, tj. da se nepotrebno ne uništavaju, da se pošumljavaju i da se štite od požara (DAK 2000: 52-55). Gradski kapetan imao je dužnost podnositi redovita godišnja izvješća o radu Garde kraljevskom vijeću.

Garda se je sastajala ispred gradske vijećnice, a za vrijeme svečanih događaja, a posebno vojnih parada, karlovački generali su prvo vršili pregled postrojene građanske garde. Ujedno je Garda imala prvenstvo u ispaljivanju plotuna.

Grb grada je povijesni grb slobodnog i kraljevskog grada Karlovca. Nalazi se na ovalnom štitu razdijeljenom na tri polja. Gornji lijevi dio ispunjen je povijesnim grbom Hrvatskog kraljevstva, a na desnoj strani nacrtana su dva prekrižena sidra na crvenoj podlozi. Donja polovica modre boje prikazuje lik utvrđenog grada Karlovca s njegovim bedemima, crkvama, a optiču ga dvije rijeke. U lijevom gornjem uglu sja zlatno sunce u čovječjem obliku, a u desnom se nalazi mladi, srebrni mjesec. U sredini ovog velikog grba nalazi se mali poprsni zlatni grb sa inicijalima Josipa II. Nad čitavim grbom stoji zlatna pučka kruna. S lijeve i desne strane plašt štita pridržavaju dvije sirene.

Povijesni pečat opisan je i nacrtan u elibertacionoj diplomi od 8. listopada 1771. godine. Na pečatu je natpis Sigill. Liber. Et Reg. Civitatis Carolostadien.

Prva zastava garde blagoslovljena je 8. rujna 1840. godine, a zastavi su kumovali grof Janko Drašković i njegova supruga Franciska, rođ. barunica Kulmer von Rosenpichl und Hohenstein. Zastava je bila napravljena od bijele svile i izvezena. Na aversu je imala grb kralja Ferdinanda I. i geslo „Vjernost kralju“, dok je na reversu bio grb Karlovca i tekst „Ljubav domovini“. Na vrhu koplja zastave s jedne strane je bio izrađen lik Presvetog Trojstva, a s druge strane lik sv. Florijana. Uz zastavu su se nalazile i dvije

Flag of the Karlovac Municipal Guard

The Karlovac Municipal Guard is a historical ceremonial unit of the town of Karlovac and the county of Karlovac that follows the traditions of the unit bearing the same name that was founded in 1765-1766 and performed its duties until it was abolished in the 1850s. The Guard was again established on 13 July 1996, the anniversary of the founding of the town. Today the Guard promotes the military and historical traditions of the Town and County of Karlovac, participates in all cultural, historical, and religious events in the city and county, and proudly represents Karlovac abroad. It is a member of the Federation of Historical Units of the Croatian Army based in Karlovac and the Union of European Military Historical Groups based in Vienna.

The Statute of the town of Karlovac, which dates from 1778, describes in articles 82-93 the duties of the town captain, held by one of the senators of the Magistrate, i.e. one of the three first senators of the town administration. These duties included the internal security of Karlovac and the maintenance of public order. During the Feast of Corpus Christi and on the occasion of other festivities, the town captain led the public processions and commanded a group of armed citizens. He oversaw the accommodation of the army in the city and supervised forest management including reforestation and fire prevention efforts. It was the town captain's duty to submit regular annual reports on the work of the Guard to the Royal Council.

The Guard would meet in front of the Magistrate and during ceremonial events, especially military parades; the Karlovac generals would first inspect the echelon of the Karlovac Municipal Guard. At the same time, the Guard had precedence in firing platoons.

The coat of arms is the historical coat of arms of the free and royal town of Karlovac. It is on an oval shield divided into three fields. On the upper left side is the historical coat of arms of the Kingdom of Croatia, and on the right side are two crossed anchors on a red background. The lower half, in blue, shows the image of the fortified town of Karlovac with its ramparts and churches, surrounded by two rivers. In the left upper corner shines a golden sun in human form, and in the right upper corner is a crescent silver moon. In the middle of this large coat of arms, there is a small gold breastplate with the initials of Joseph II. Above the whole coat of arms is a golden folk crown. On the left and right sides, the mantle of the shield is supported by two mermaids.

The historical seal of the Town of Karlovac is described and drawn in the Royal Charter of Liberty from 8th October 1771. On the seal there is an inscription: Sigill. Liber. Et Reg. Civitatis Carolostadien.

The first flag of the Guard was blessed on 8th September 1840 and was sponsored by Count Janko Drašković and his wife Franciska, born Baroness Kulmer von Rosenpichl und Hohenstein. The flag was made of white silk and embroidered. On

vrpce, jedna od bijele svile s zlatnim natpisom „Cohors civ. Carolostad. 1840“, a druga od plave svile sa srebrnim natpisom „Pro rege et patria“. Ova zastava se čuvala u Gradskoj vijećnici sve do 1905. godine, kada joj nestaje svaki trag, da li je nastradala u požaru ili je otuđena, ostaje nepoznanica.

Trenutno postoje četiri zastave Karlovačke građanske garde, koje možemo podijeliti u tri kategorije:

1. Svečana zastava - izrađena je od dvoslojne svile, vezenjem (zlatovez) i aplikacijom otisnutog znaka obostrano, bijele je boje obrubljena pozamanterijskim resama i pleterom. Na aversu je lik sv. Josipa, zaštitnika grada Karlovca i natpis „Karlovačka građanska garda“, dok je na reversu grb grada Karlovca i geslo „Ljubav domovini“. Dimenzije zastavnog lista su 104x197 cm, a rese 3 cm. Zastava se nosi na drvenom lakiranom koplju s mesinganim okovima, spojnicom i vršku te 9 prstenastih vijaka. Na zastavi je 9 parova (2x8 cm) vrpci za vezanje za koplje. Zastavu je izvezla časna sestra Amalija Miletić iz reda Klanjateljica Krvi Kristove, a blagoslovio ju je pomoćni biskup zagrebački Josip Mrzljak 15. lipnja 2003. godine.

2. Protokolarna zastava – postoje dvije zastave, koje se koriste tijekom nastupa izvan grada Karlovca. Obje su napravljene od dvoslojne bijele umjetne svile aplikacijom otisnutog znaka i obrubljene pozamanterijskim resama. Dimenzije zastavnog lista su 75x100 cm, a rese 3 cm. Prva na aversu ima povijesni grb grada Karlovca na plavoj pozadini, iznad kojeg je

Sestra Amalija prilikom izrade zastave.
Sister Amalija while manufacturing the flag.

the obverse it had the coat of arms of King Ferdinand I and the inscription Loyalty to the King, while on the reverse was the coat of arms of Karlovac and the inscription Love for the Homeland. Atop the spear of the flag, on one side, was an image of the Holy Trinity, and on the other side, the image of Saint Florian. Along with the flag were two ribbons, one of white silk with the golden inscription Cohors civ. Carolostad. 1840, and the other of blue silk with the silver inscription Pro rege et patria. This flag was kept in the Town Hall until 1905, when it disappeared. Whether it was destroyed in a fire or stolen remains unknown.

Currently there are four flags of the Karlovac Municipal Guard, which can be divided into three categories:

1. Ceremonial flag – made of double-layered silk, with gold embroidery and printed signs on both sides. It is white in color, trimmed with gold fringes and braid. On the obverse is the figure of Saint Joseph, the patron of the town of Karlovac and the inscription Karlovac Municipal Guard, while on the reverse is the coat of arms of the town of Karlovac and the inscription Love for the Homeland. The dimensions of the flag are 104x197 cm, and the gold fringes are 3 cm long. The flag is carried on a wooden lacquered spear with brass fittings, connector and tip, and nine ring screws. On the flag are nine pairs (2x8 cm) of ribbons for tying to the spear. The flag was embroidered by Sister Amalija Miletić from the Sisters Adorers of the Blood of Christ, and was blessed by the Assistant Bishop of Zagreb, Josip Mrzljak, on 15 June 2003.

2. Protocol flag – there are two flags, used during

plavim slovima geslo „Ljubav domovini“, a ispod grba je natpis „Karlovačka građanska garda“ i „Hrvatska“, dok je na reversu prikaz iz elibertacione diplome od 8. listopada 1771. godine s povijesnim pečatom grada Karlovca, iznad kojeg je crvenim slovima natpis „Karlovac“, a ispod natpis „Croatia“. Zastava je za koplje pričvršćena s 3 para vrpci (2x8 cm) na poprečni dio koplja te s 5 pari vrpci (2x8 cm) na glavni dio koplja u obliku zastavnog rukava. Druga zastava na aversu ima lik sv. Josipa, zaštitnika grada Karlovca, iznad kojeg je zlatnim slovima geslo „Ljubav domovini“, a ispod lika je natpis „Karlovačka građanska garda“ i „Hrvatska“, dok je revers isti kao i kod prve zastave. Zastava je za koplje pričvršćena s 4 vrpce (2x8 cm) na poprečni dio koplja te s 5 vrpci (2x8 cm) na glavni dio koplja u obliku zastavnog rukava. Koplje za obje zastave je drveno, sklopivo, dužine 250 cm s metalnim vrškom drvenim vrškom.

3. Crkvena zastava – zastava koja predstavlja spomen na djelovanje Garde, a potječe iz druge polovice 19. stoljeća, a čuva se u Muzeju Franjevačkog samostana u Karlovcu. Napravljena je od svilenog damasta biljnog uzorka, srma zlato i obrubljena pozamanterijskom trakom. Na jednoj strani zastave nalazi se lik sv. Florijana, a s druge strane lik sv. Roka, obje ulje na platnu. vrpci (2x8 cm) na glavni dio koplja u obliku zastavnog rukava. Druga zastava na aversu ima lik sv. Josipa, zaštitnika grada Karlovca, iznad kojeg je zlatnim slovima geslo „Ljubav domovini“, a ispod lika je natpis „Karlovačka građanska garda“ i „Hrvatska“, dok je revers isti kao i kod prve zastave. Zastava je za koplje pričvršćena s 4 vrpce (2x8 cm) na poprečni dio koplja te s 5 vrpci (2x8 cm) na glavni dio koplja u obliku zastavnog rukava. Koplje za obje zastave je drveno, sklopivo, dužine 250 cm s metalnim vrškom drvenim vrškom.

Sjedište Garde danas je u Ulici kralja Tomislava 2 u Karlovcu, na mreži prisutna na www.karlovackagarda.hr i www.karlovackagarda.eu, a ima i otvorene profile na Facebooku i Instagramu.

Natpis u Muzeju Franjevačkog samostana Karlovac:
Crkvena zastava karlovačke građanske garde, nepoznati autor, druga pol. 19. st. svileni damast biljnog uzorka, srma zlato, pozamanterijska traka, ulje na platnu, tkano, krojeno, šiveno, slikano, obostrana slika: sv. Florijan, sv. Rok.

Caption in the Museum of the Franciscan Monastery Karlovac: Church flag of the Karlovac Civic Guard, unknown author, second half of the 19th century, silk damask with vegetal pattern, goldwork, bullion fringe, oil on canvas, woven, cut, sewn, painted, image on both sides: St. Florian, St. Roch.

activities outside Karlovac. Both are made of double-layered white artificial silk with signs printed on both sides and trimmed with gold fringe. The dimensions of the flags are 75x100 cm, and the gold fringes are 3 cm long. On the first flag, the obverse side has the historical coat of arms of the town of Karlovac on a blue background, above which is the inscription Love for the Homeland in blue letters, and below the coat of arms are the inscriptions Karlovac Municipal Guard and Croatia. On the reverse side is a depiction from the Royal Charter of Liberty dated 8th October 1771 with the historical seal of Karlovac, above which is the inscription Karlovac in red letters, and below the inscription Croatia. The flag is attached to the spear with three pairs of ribbons (2x8 cm) on the transverse part of the spear and with five pairs of ribbons (2x8 cm) on the main part of the spear in the form of a flag sleeve. The second flag has on the obverse side the image of Saint Joseph, patron saint of Karlovac, above which is the inscription Love for the Homeland in gold letters. Below the image are the inscriptions Karlovac Municipal Guard and Croatia. The reverse side is the same as the first flag. The flag is attached to the spear with four ribbons (2x8 cm) on the transverse part of the spear and with five ribbons (2x8 cm) on the main part of the spear in the form of a flag sleeve. The spear for both flags is wooden and foldable, measures 250 cm in length, and has a metal and wooden tip.

3. Church flag – a flag commemorating the activities of the Guard that originates in the second half of the 19th century, and is kept in the Museum of the Franciscan Monastery in Karlovac. It is made of silk damask fabric with a plant pattern, with gold trim and gold fringes. On one side of the flag is the image of Saint Florian, and on the other side the image of Saint Roch, both oil on canvas.

The seat of the Guard is in King Tomislav Street 2 in Karlovac; it is available on-line at www.karlovackagarda.hr and www.karlovackagarda.eu. The Guard also has profiles on Facebook and Instagram.

Literatura ***Literature***

Adamček, Josip. 1963. Narodne straže 1848–1849. *Radovi Filozofskog fakulteta: Odsjek za povijest*, No. 5, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, 27-108.

Anić, Ivana. 2014. *Kulturni život Karlovca u vrijeme Hrvatskog narodnog preporoda. Doktorski rad.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji.

Arhiva Karlovačke građanske garde.

Balon, Davorin. 2016. *Karlovačka građanska garda 1996.-2016. 20 godina obnovljene garde.* Karlovac: Grad Karlovac.

Barić, Ivan. 2020. Ususret obilježavanju 25. obljetnice Karlovačke građanske garde. *Svjetlo: Časopis za društvena zbivanja, kulturu i umjetnost* 1-4, Karlovac, 76-86.

Deak, Franjo. 1943. *Grad Karlovac u vjekovnoj borbi Hrvata za slobodu i nezavisnost.* Karlovac: 55-62.

Državni arhiv u Karlovcu (DAK). 2000. *Statut grada Karlovca 1778. godine.* Karlovac: DAK.

Državni arhiv u Karlovcu (DAK). 2012. *Carske i Kraljevske povelje grada Karlovca 1774.-1837. godine.* Karlovac: DAK.

Hrvatski gardist – Glasilo 1. hrvatskog gardijskog zbora broj 12 (prosinac 1998.) Povijesne postrojbe - Karlovačka građanska garda.

Hrvatski vojnik broj 485 (22. listopada 2015.) Vojna povijest - Karlovačka građanska garda. https://hrvatski-vojnik.hr/karlovacka-gradanska-garda/ (prist. 29.06.2020.).

Grad Karlovac. Povijesnica Karlovačke građanske garde. https://www.karlovac.hr/grad/sluzbena-obiljezja/gradjanska-garda/23 (pristupljeno: 15.10.2024.)

Grad Karlovac. Grb, zastava i logo. https://www.karlovac.hr/grad-karlovac/opceniti-podaci/grb-i-zastava/ (pristupljeno: 15.10.2024.)

Lopašić, Radoslav. 1879. *Karlovac. Poviest i mjestopis grada i okolice.* Zagreb: Matica Hrvatska, 43-103, 215.

Ott, Ivan (gl. ur.). 2008. *Karlovački leksikon.* Karlovac: Školska knjiga, Naklada Leksikon, 181.

Perić, Nikola i Laurić, Željko. 1997. *Obrtništvo u Karlovcu. Izdanje povodom 125-godišnjice osnivanja prvog Udruženja obrtnika grada Karlovca i 30-godišnjice Udruženja obrtnika.* Karlovac: Udruženje obrtnika grada Karlovca i IMPRESSUM, d.o.o. Karlovac

Sečen, Ivica. 2000. Karlovačka građanska garda. *Svjetlo: Časopis za društvena zbivanja, kulturu i umjetnost* 3-4, Karlovac, 108-115.

Sečen, Ivica. 2007. *Povjesnica Karlovačke građanske garde (poticaj za buduća istraživanja).* Karlovac: Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“.

Strohal, Rudolf. 1906. *Grad Karlovac, opisan i orisan.* Karlovac, 107-123.

Vuksanović, Ivan Dominik. 2005. *Zemljopisni i povijesni novi opis Karlovačkog generalata u Kraljevini Hrvatskoj (1777.).* Gospić: Državni arhiv u Gospiću, 121-187.

Tomislav Todorović

Novosti o zastavama svijeta: Kirgistan

Kirgistan ili Kirgizija, službeno Kirgiska Republika, je zemlja u kojoj je izvršena najnovija promjena nacionalne zastave [1, 2]. Prvotna inačica nacrta je usvojena još 1992. godine, a tek krajem 2023. godine su objavljene primjedbe na njen izgled: žuto sunce na crvenom polju, u čijem središtu je postavljen crveni tunduk (konstrukcija sa vrha krova tradicionalne kirgiske jurte – šatora), samo po sebi nije bilo sporno, ali njegov prikaz je kritiziran je da je sličan suncokretu. Naime suncokret u kirgiskoj kulturi simbolizira „prevrtljivu i servilnu osobu spremnu promijeniti odanost radi osobne koristi" [1].

Novi nacrt je u propisan zakonom koji je stupio na snagu 26. prosinca 2023. godine, a od pokretanja postupka do tada proteklo je svega oko mjesec dana. Zraci sunca sada imaju ravne rubove umjesto valovitih, a tunduk sada sadrži dvije prekrižene grupe od po četiri pruta umjesto ranije po tri. Pažljivi promatrač može uočiti da zraci sunca sada liče na zrake Sunca iz Vergine, simbola sa zastave Makedonije od 1992. do 1995. [3, 4], samo što su oni ovdje manji, budući da ih ima više (40 u odnosu na makedonskih 16). Nije poznato je li stara makedonska zastava stvarno bila inspiracija za novi nacrt ili je ovo samo slučajna podudarnost.

Tumačenje nacrta nije mijenjano: crvena boja polja predstavlja hrabrost, a sunce mir i blagostanje, dok njegovih 40 zraka predstavljaju plemena čijim ujedinjenjem je, prema narodnom predanju, nastao kirgiski narod; naposljetku, tunduk, čija je svrha oblikovati krovni otvor za izlazak dima iz jurte, simbol je ognjišta i doma, a time i kirgiske povijesti, kao i solidarnosti [1, 5].

Nova je inačica zastave svečano podignuta na glavnom trgu u Biškeku 8. siječnja 2024. godine. [6]

News on Flags of the World: Kyrgyzstan

Kyrgyzstan or Kirghizia, officially the Kyrgyz Republic, is the country whose national flag was most recently changed [1, 2]. The original version of the flag design was adopted in 1992, but objections to its appearance were only announced in late 2023: the yellow sun on a red field, charged in its center with a red tunduk (rooftop construction of a traditional Kyrgyz yurt – tent), was not disputable in itself, but its depiction was criticized for resembling a sunflower. In Kyrgyz culture, the sunflower is a symbol of „a fickle and servile person willing to switch allegiance for personal benefit" [1].

The new design is prescribed by a law that took effect on 26th December 2023, only about a month after legal proceedings commenced for its passage. The sun's rays now have straight instead of wavy edges, and the tunduk now comprises two crossed sets of four rods each instead of three rods. A watchful observer may notice that the sunrays now resemble those of the Vergina Sun, the symbol from the flag of Macedonia from 1992 to 1995 [3, 4], only smaller and more numerous (40 as opposed to the Macedonian 16). It is not known if that Macedonian flag was really the inspiration for the new design or if the resemblance is just a coincidence.

The design interpretation did not change: the red color of the field stands for courage and the sun for peace and prosperity, while the 40 rays represent the tribes whose unification, according to folk tradition, created the Kyrgyz people; lastly, the tunduk, whose purpose is to form the roof opening for letting smoke out of a yurt, is the symbol of hearth and home, and by extension, of the Kyrgyz history and solidarity [1, 5].

The new version of the flag was ceremoniously raised at the main square in Bishkek on 8 January 2024. [6]

Zastava Kirgiske Republike, 1992. – 2023.
The flag of Kyrgyz Republic, 1992 - 2023.

Zastava Kirgiske Republike, od 2023.
The flag of Kyrgyz Republic, since 2023.

Izvori Sources:
[1] Flag of Kyrgyzstan at Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Kyrgyzstan
[2] Flags of the World website – Kyrgyzstan: https://www.crwflags.com/fotw/flags/kg.html
[3] Flag of North Macedonia at Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_North_Macedonia
[4] Vergina Sun at Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Vergina_Sun
[5] Encyclopedia Britannica website – Flag of Kyrgyzstan: https://www.britannica.com/topic/flag-of-Kyrgyzstan
[6] На главной площади Кыргызстана подняли новый флаг - фоторепортаж, Kabar, 08.01.2024. https://kabar.kg/news/na-glavnoi-ploshchadi-kyrgyzstana-podniali-novyi-flag/

Amer Sulejmanagić (1961. – 2024.)

Vijest da je član Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva - dipl. ing. arh., mag. hist. Amer Sulejmanagić - preminuo 15. lipnja 2024. godine zatekla nas je s velikim žaljenjem. Neumorni istraživač hrvatsko-bosanskih heraldičkih tema rođen je u Sarajevu 2. siječnja 1961. godine, gdje je i diplomirao 1985. na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Na Filozofskom fakultetu u gradu podno Trebevića završio je i magistarski studij povijesnih znanosti.

Predmet njegovih znanstvenih interesa bila je prije svega srednjovjekovna prošlost, osobito domaća heraldika i numizmatika, što je urodilo nizom publikacija između kojih se osobito ističu monografije: *Grb knezova Kurjakovića Krbavskih* (Gospić, 2018.) te *Bosansko novčarstvo srednjeg i ranog novog vijeka (1164–1689)* (Sarajevo, 2023.). Uz autorstvo znanstvenih djela bio je dugogodišnji suradnik znanstvenih i stručnih ustanova, društava i časopisa iz Hrvatske, Srbije te rodne Bosne i Hercegovine. Primjerice, od 1990-ih bio je suradnik časopisa *Numizmatičke vijesti* i *Obol*, odnosno glasila Hrvatskog numizmatičkog društva, a od 2019. našeg časopisa *Grb i Zastava* – glasila HGZD-a, na stranicama kojega je pisao o: zastavama i grbovima Bosne, Sarajeva, Slavonije, grbovniku Korjenić-Neorića i pečatu kralja Tvrtka.

Kao stručni savjetnik Kantonalnog zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo autor je niza projekata zaštite, restauracije, konzervacije i rekonstrukcije objekata i spomenika od kulturno-povijesnog značenja uključujući primjerice Aškenasku sinagogu te Spomen-park Vraca. Sulejmanagićevo izučavanje novca i grbova Kotromanića, Hrvatinića, Kurjakovića, Pavlovića, Keglevića, kao i znamenja Dalmacije i Bosne, ostat će nezaobilazan doprinos domaćoj numizmatici i heraldici!

Počivaj u miru dragi prijatelju i neka je blagoslovljena uspomena na Tebe. (Mate Božić)

U vrijeme agresije na BiH učestvovao je u zaštiti i spašavanju eksponata u Zemaljskom muzeju u Sarajevu.
He participated in the protection and rescue of exhibits in the Land Museum in Sarajevo during the agression against Bosnia and Herzegovina.

We received with much regret the sad news that a member of the Croatian Heraldic and Vexillological Association – Amer Sulejmanagić – passed away on 15 June 2024. The tireless researcher of Croatian and Bosnian heraldic themes was born in Sarajevo on 2 January 1961, where he graduated in 1985 from the Faculty of Architecture of the University of Sarajevo. He also completed his master's degree in historical sciences at the Faculty of Philosophy in the city under the Trebević mount.

The subject of his scientific interests was above all the medieval past, especially domestic heraldry and numismatics, which resulted in a series of publications, among which certain monographs stand out: The Coat of Arms of Dukes Kurjaković of Krbava *(Gospić, 2018) and* Bosnian Coinage of the Middle and Early Modern Ages (1164–1689) *(Sarajevo, 2023). In addition to authoring scientific works, he was a long-term associate of scientific and professional institutions, societies, and magazines from Croatia, Serbia, and his native Bosnia and Herzegovina. He was a contributor since the 1990s to the magazines* Numismatic News *and* Obol*, i.e. the newsletters of the Croatian Numismatic Society, and since 2019 to our journal* Grb i Zastava*, the bulletin of the HGZD, where he wrote about flags and coats of arms of Bosnia, Sarajevo, and Slavonia, the Korjenić-Neorić Armorial Book, and the seal of King Tvrtko.*

As an expert advisor to the Sarajevo Cantonal Institute for the Protection of Cultural-Historical and Natural Heritage, he was the author of a series of projects for the protection, restoration, conservation, and reconstruction of buildings and monuments of cultural-historical significance, including, for example, the Ashkenazi Synagogue and the Vraca Memorial Park. Sulejmanagić's study of the coins and coats of arms of Kotromanić, Hrvatinić, Kurjaković, Pavlović, and Keglević, as well as the emblems of Dalmatia and Bosnia, will remain an indispensable contribution to domestic numismatics and heraldry!

Rest in peace dear friend and may your memory be blessed.

Novi grbovi u Crkvi: biskupi Majić i Martinović te manja bazilika Gospe Sinjske

New Coats of Arms in the Church: Bishops Majić and Martinović and Our Lady of Sinj Basilica Minor

Krajem prošle godine imenovan je nasljednik dugogodišnjeg banjolučkog biskupa **Franje Komarice**, nakon odreknuća zbog navršenja kanonske dobi, te je 2. ožujka 2024. i ustoličen za biskupa mons. **Željko Majić**. Tada je i objavio svoj biskupski grb kojeg je pripremio vlč. **Tomislav Hačko**. Grb: u plavome iz stijene s četiri kraka izrastaju kameni latinski križ između dvije zlatne palmine grančice, praćeni desno gore srebrnom šestokrakom zvijezdom. Stijena s krakovima predstavlja goruću grm kojeg je vidio **Mojsije** na brdu **Horeb** na **Sinaju**, a grb prikazuje križ podignut na brdu **Hum** kod **Mostara**. Palme su simbol mučeništva vjernika *Banjolučke biskupije*. Zvijezda je simbol **Majke Božje**, ali i simbol redovnika **Trapista** koji su važan dio banjolučke vjerske povijesti u samostanu **Marija Zvijezda** od 1869. godine. Biskupsko geslo „U ime Gospodnje“ spominje se na više mjesta u *Svetom Pismu*, a ovdje s posebnom mišlju na apostola **Pavla** i njegovo smjelo propovijedanje u **Jeruzalemu** (Dj 9,28).

*After the long-serving bishop of **Banja Luka Franjo Komarica** reached canonical age, his successor was appointed at the end of last year, Msgr. **Željko Majić**. He was enthroned as bishop on 2 March 2024, when he announced his episcopal coat of arms prepared by Rev. **Tomislav Hačko**. Coat of arms: azure, a stone Latin cross between two golden palm branches issuant from a four-pointed rock, and in the chief dexter a mullet argent. The pointed rock represents the burning bush seen by **Moses** on **Mount Horeb** at **Sinai**, and it depicts the cross erected on **Mount Hum** near **Mostar**. The palms are symbols of the martyrdom of the faithful of the* Banja Luka Diocese. *The star is a symbol of the **Mother of God** but also a symbol of the **Trappist** monks who have been an important part of Banja Luka's religious history in the **Marija Zvijezda*** (Mariastern) *monastery since 1869. The episcopal motto* In the name of the Lord *is mentioned in several places in the Holy Scriptures, and here with a special thought of the apostle **Paul** and his bold preaching in **Jerusalem** (Acts 9:28).*

I u *Požeškoj biskupiji* imenovan je u ožujku novi biskup nakon odreknuća zbog navršene kanonske dobi prvog biskupa **Antuna Škovrčevića**. Imenovani biskup fra **Ivo Martinović** ustoličen je 8. lipnja, a za njega je vlč. Hačko također pripremio grb: u zelenome srebrno slovo M iznad srebrne valovite grede između tri zlatne šestokrake zvijezde; glava štita u zlatnome trnova kruna. Boje u grbu ujedno su i boje *Požeške županije*. Kristova trnova kruna nalazi se i u grbu **Franjevaca trećeredaca glagoljaša**, čije je hrvatske provincije sv. **Jeronima** fra Ivo bio provincijal 2017. – 2024. godine. Valovita greda simbolizira slavonske rijeke **Savu** i **Dravu**, a inicijal M za Mariju ima i simboliku apostolskog nasljeđa, budući da ga i prethodni biskup ima u svom grbu. Tri zvijezde simboliziraju **Presveto Trojstvo**. Križ iza štita oblikovan je prema križu u požeškoj katedrali sv. **Terezije Avilske**. Biskupsko geslo ispisano je na latinskom „Gaudium et pax“ – radost i mir.

A new bishop was also appointed in the Požega Diocese *in March after the resignation of the first bishop, **Antun Škvorčević**, on reaching his canonical age. The appointed bishop, Fra **Ivo Martinović**, was enthroned on 8 June 2024, and for him Rev. Hačko also prepared a coat of arms: vert the letter M argent above a barulette wavy also argent between three mullets or and in the chief or a crown of thorns. The Christ's thorny crown is a charge in the coat of arms of the **Third Order Regular of St. Francis** in Croatian known as the* Glagolitic Franciscans. *Fra Ivo was the Franciscan provincial of the St. **Jerome** Province in Croatia from 2017 to 2024. The wavy beam symbolizes the Slavonian rivers **Sava** and **Drava**, and the initial M for Mary also has the symbolism of apostolic inheritance, since the previous bishop also had it in his coat of arms. The three stars symbolize the **Holy Trinity**. The cross behind the shield is modeled after the cross in the Požega Cathedral of St. Teresa of Avila. The bishop's motto is written in Latin* Gaudium et pax – *joy and peace.*

Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u **Sinju** svečano je proglašena papinskom manjom bazilikom 12. listopada 2024. Posebna povezanost manje bazilike s **Rimskom Crkvom**, odnosno s papom iskazuje se i kroz usvajanje grba, koji u pozadini štita sadrži papinske simbole: ukrižene ključeve sv. **Petra** i *umbraculum* (kišobran), koji se u manjim bazilikama nalazi s desne strane glavnog oltara, a otvara se samo prigodom papina posjeta bazilici. Grb novoproglašene manje bazilike pripremio je vlč. Hačko. Grb: U plavom štitu zlatna krune Gospe Sinjske, iznad zlatne osmokrake zvijezde sa srebrnim dragulje u sredini. Ispod štita u vrpci geslo: „In perpetuum coronata“.

*The **Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary** in **Sinj** was solemnly declared a papal minor basilica on 12 October 2024. The special connection of a minor basilica with the **Roman Church**, that is, with the papacy, is also demonstrated through the adoption of the coat of arms, which in the background of the shield contains papal symbols: the crossed keys of St. **Peter** and the* umbraculum *(umbrella), which in basilicas is located on the right side of the main altar and is only opened when the Pope visits the basilica. The coat of arms of the newly proclaimed minor basilica was prepared by Rev. Hačko: azure, a crown of Our Lady of Sinj or above an eight-pointed star or with pearl argent in the middle. Below the shield in the ribbon is the motto:* In perpetuum coronata.

Plava boja grba marijanska je boja, ali i boja grada Sinja. Zvijezda je simbol Gospe koja se naziva *Zvijezda mora*, a oblik zvijezde sa središnjim draguljem preuzet je iz jednog od zavjetnih darova koji krase sliku *Čudotvorne Gospe Sinjske*. Dragi kamen u sredini zvijezde simbol je Kristova utjelovljenja u Djevičinu krilu. Geslo u grbu odnosi se na Knjigu mudrosti 4, 2 *Zauvijek okrunjena slavi slavlje*.

The blue color of the coat of arms is the Marian color but also the color of the city of Sinj. The star is a symbol of Our Lady, who is called the Star of the Sea, *and the shape of the star with the central gem is taken from one of the votive gifts that adorn the image of the* Miraculous Lady of Sinj. *The precious stone in the center of the star is a symbol of Christ's incarnation in the Virgin's lap. The motto in the coat of arms refers to the Book of Wisdom 4:2* Forever it marches crowned in triumph.

VALT

Valt Jurečič (1937. - 2024.)

Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo s velikom tugom primilo je vijest da je slovenski heraldičar Valt Jurečič i veliki prijatelj našeg Društva preminuo 26. rujna 2024. godine. Valt (gdjekad se potpisivao i kao Walt) bio je stožerna figura slovenske heraldike i veksilologije krajem 20. i početkom 21. stoljeća. Rođen 1937. godine, od sredine sedamdesetih godina prošlog stoljeća značajno se bavi ovim dijelom slovenske kulturne baštine u srednjoeuropskom kulturnom prostoru. Svoju životnu misiju opisivao bi kao podizanje svijesti u široj javnosti o kulturnom bogatstvu i važnosti heraldike.

Bio je osnivač i prvi predsjednik Slovenskog heraldičkog, genealoškog i veksiloloških društva „Heraldica Slovenica“ 1991. godine i postavio je temelje za širenje tih znanosti u Sloveniji te se povezao sa sličnim udrugama u svijetu i međunarodnim udrugama. Sudjelovao je na više međunarodnih kongresa heraldike i veksilologije te je bio član Međunarodne heraldičke akademije (AIH). Nakon ostvarenja neovisnosti Slovenije, usredotočio je svoje napore na uvođenje reda i zakonitosti u heraldičkom i veksilološkom području. Bio je to glas razuma i znanja u vrijeme kada se ta disciplina često obilovala hobistima i dizajnerima bez ispravnog dubinskog pristupa i shvaćanja problematike izrade i uporabe ovih simbola. Njegov je rad bio presudan za uspostavljanje standarda koji danas pomažu u održavanju integriteta i dosljednosti slovenske heraldike, prije svega u odnosu na municipalne simbole.

Valt je u Zagrebu sudjelovao na osnivačkoj skupštini Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva 2006. godine, a potom je nekoliko puta održao dobro posjećena i popraćena predavanja u Slovenskom domu u Zagrebu te na drugim lokacijama gdje je bio gost predavač HGZD-a.

Jurečič je autor više desetaka općinskih grbova i pripadajućih zastava u Sloveniji, ostavljajući neizbrisiv trag na vizualnoj i kulturnoj slici zemlje. Osim toga, surađivao je i mnogim izdanjima koja su postala ključna referentna djela u području heraldike. No, nije bio samo predani istraživač, već i mentor mnogih mladih heraldičkih istraživača, od kojih je odrasla nova generacija znanstvenika. Njegov će se utjecaj osjećati dugo u budućnosti, jer je postavio temelje za daljnji razvoj ovih disciplina. Valt Jurečić ostat će zapamćen kao izuzetan stručnjak, posvećeni čuvar kulturne baštine i pionir na polju heraldike.

Počivaj u miru dragi prijatelju i neka je blagoslovljena uspomena na Tebe.

The Croatian Heraldic and Vexillological Association (HGZD) received the news with great sadness that the Slovenian heraldist and great friend of our Association Valt Jurečič passed away on 26 September 2024. Valt (he would also sign Walt) was a pivotal figure in Slovenian heraldry and vexillology at the end of the 20th and the beginning of the 21st century. Born in 1937, he was significantly involved in this aspect of Slovenian cultural heritage in Central Europe since the mid 1970s. He would describe his life's mission as raising awareness among the general public about the cultural richness and importance of heraldry.

He was the founder and first president of the Slovenian heraldic, genealogical, and vexillological society "Heraldica Slovenica" in 1991 and laid the foundation for the spread of these sciences in Slovenia while also connecting with similar associations internationally. He participated in several international congresses of heraldry and vexillology and was a member of the International Academy of Heraldry (AIH). After the achievement of Slovenia's independence, he focused his efforts on introducing order and regulations in the heraldic and vexillological fields. He was a voice of reason and knowledge at a time when these disciplines often abounded with hobbyists and graphic designers who lacked a proper in-depth approach and understanding of the issues involved in making and using such symbols. His work was crucial for the establishment of standards that today help maintain the integrity and consistency of Slovenian heraldry, above all in relation to Slovenian municipal symbols.

In Zagreb, Valt participated at the founding assembly of the Croatian Heraldic and Vexillological Association in 2006, and afterwards held several well-attended and well-received lectures at the Slovenian House in Zagreb and at other locations where he was a guest lecturer of HGZD.

Jurečič authored dozens of municipal coats of arms and associated flags in Slovenia, leaving an indelible mark on the visual and cultural image of the country. In addition, he collaborated on many editions that became key reference works in the field of heraldry. However, he was not only a dedicated researcher but also a mentor to many young heraldic researchers, from whom a new generation of scientists grew up. His influence will be felt long into the future, as he laid the foundations for the further development of these disciplines. Valt Jurečič will be remembered as an exceptional expert, a dedicated guardian of cultural heritage, and a pioneer in the field of heraldry.

Rest in peace, dear friend, and may your memory be blessed.

Kronika HGZD (nast.) / (cont.) HGZD Chronicles

🏳 21. svibnja 2024. – predavanje **Željko Heimer** *Hrvatske zastave iz Tridesetogodišnjeg rata – u švedskom Vojnom muzeju u Stockholmu*, **Hrvatski plemićki zbor**, Teslina ul. 13/1, Zagreb.

🏳 4. – 14. lipnja 2024. – izložba *Poštanske marke Republike Hrvatske s državotvornim motivima* u prigodi Dana hrvatske zastave 5. lipnja, HGZD, **Družba „Braća hrvatskoga zmaja“** (DBHZ) i **Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčević“** Gospić, u auli POU „Dr. A. Starčević“ u **Gospiću**. ①

🏳 6. lipnja 2024. – predavanje **Željko Heimer** *Hrvatske i švedske zastave - u povodu Dana hrvatske zastave 5. lipnja i Dana švedske zastave 6.lipnja*, **Hrvatsko-švedsko društvo** i **Knjižnice grada Zagreba** u kupoli **Gradske knjižnice** Zagreb, Starčevićev trg 6. ②

🏳 11. lipnja 2024. – Emisija *Povijesne kontroverze*, tema *Heraldika i veksilologija*, **Hrvatski radio Treći program HR3**, voditelj dr. sc. **Gordan Ravančić**, ravnatelj **Hrvatskog instituta za povijest** i suautor emisije, gost **Željko Heimer**. ③

🏳 10. - 20. kolovoza 2024. – *30. međunarodni vekislološki kongres* **Peking, NR Kina**. ④ Vidi str. 18 - 24.

🏳 18. rujna 2024. – Predavanje dr. art. **Dijana Nazor Čorda** *Festival umjetničkih zastavica Zagreb* (FUZZ), HGZD i Umjetnička sekcija DBHZ-a, Kula nad Kamenitim vratima. ⑤⑥

🏳 21. rujna 2024. – predsjednik FIAV-a **Heimer** video vezom uvodnim govorom obratio se sudionicima *58. godišnjeg skupa Sjevernoameričke veksiloloških udruge* (NAVA 58), **St. Paul**, **Minessota**, 20-22. rujna 2024. https://nava.org/nava-58 sadrži tekst obraćanja. ⑦

→ 36

🏳 *21 May 2024 – lecture by* ***Željko Heimer*** Croatian flags from the Thirty-Years War – in the Swedish Military Museum in Stockholm, ***Croatian Nobility Union***, *Zagreb.*

🏳 *4 – 14 June 2024 – exhibition* Postage Stamps of the Republic of Croatia with Statehood Motifs *on the occasion of Croatian Flag Day, 5 June, HGZD,* ***Brotherhood of Croatian Dragon Society*** *(DBHZ) and the* ***Public Open University “Dr. Ante Starčević”*** *in the POU “Dr. A. Starčević” Lobby in* ***Gospić****.*

🏳 *6 June 2024 – lecture by* ***Željko Heimer*** Croatian and Swedish Flags – on the Occasion of Croatian Flag Day 5 June and Swedish Flag Day 6 June, ***Croatian-Swedish Association*** *and the* ***City of Zagreb Libraries****, in the Dome of the* ***Zagreb City Library****, Starčević Square 6.*

🏳 *11 June 2024 – radio broadcast* Historical Controversies*, with topic of* Heraldry and Vexillology*,* ***Croatian Radio Third Program HR3****, host Dr.* ***Gordan Ravančić****, director of the* ***Croatian Institute of History*** *and co-author of the show, and guest* ***Željko Heimer****.*

🏳 *10 - 20 August 2024 –* 30th International Congress of Vexillology ***Beijing***, ***PR China****, see pp. 18 - 24.*

🏳 *18 September 2024 – lecture by dr. art.* ***Dijana Nazor Čorda*** Zagreb Art Flags Festival *(FUZZ), HGZD and DBHZ Art Section, Tower over the Stone Gate, Zagreb.*

🏳 *21 September 2024 – FIAV President* ***Heimer*** *addressed opening remarks by video link to the participants of the* 58th Annual Meeting of the North American Vexillology Association *(NAVA 58),* ***St. Paul, Minnesota****, 20-22 September 2024.* https://nava.org/nava-58 *contains the text of the address.*

→ 36

Kongresi i skupovi — *Congresses and Meetings*

srpanj 2026. | *July 2026* — **31 ICV** Pariz, Francuska | *Paris, France*
30. međunarodni veksiloloski kongres — ***30th International Congress of Vexillology***
Société française de vexillologie (SFV)
http://www.drapeaux-sfv.org/

sredinom 2026. | *mid-2026* — **37 ICGHS** San Marino
37. međunarodni kongres genealoških i heraldičkih znanosti
37th International Congress of Genealogical and Heraldic Sciences

Suradnici u ovom broju *Authors in this issue*

Ivan Barić, satnik, mag. educ. philol. angl. et hist., mag. hist., univ. spec. polit., tajnik Saveza povijesnih postrojbi Hrvatske vojske, član HGZD-a, ivbaric@gmail.com

Mate Božić, mag. educ. phil et hist., član HGZD-a, koordinator projekta arheološkog turizma *Regnum Croatorum* i herold Povijesne postrojbe *Kliški uskoci*, Solin, matefil97@gmail.com

Tomislav Galović, izv. prof. dr. sc., predstojnik Katedre za pomoćne povijesne znanosti i metodologiju historije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, član Predsjedništva HGZD, tgalovic@ffzg.hr

Željko Heimer, pukovnik doc. dr. sc., LF, FF, predsjednik FIAV i HGZD, zheimer@gmail.com

Matija Horvat, nezavisni istraživač, član HGZD, Butkovec, matija191@gmail.com

Nikša pl. **Kuščić**, predsjednik ogranka Split i drugi potpredsjednik Hrv. plemićkog zbora, član Hrvatskog rodoslovnog društva *Pavao Ritter Vitezović* i HGZD-a, nkuscic@hotmail.com

Zoran Peran, nezavisni istraživač, Kaštela, peran.zoran@gmail.com

Tomislav Todorović, inženjer elektrotehnike iz Zrenjanina, član *Flags of the World* i HGZD-a, tomislav.todorovic.rs@gmail.com

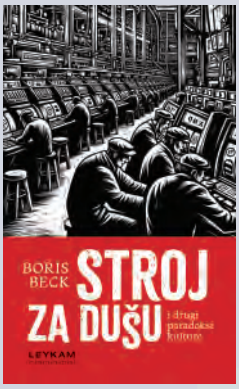
Marko Vitez, mag. educ. geogr. et hist., nastavnik geografije u Srednjoj strukovnoj školi Varaždin, član HGZD-a, markovitez@yahoo.com

Grb i Zastava
Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillological Association

IMPRESSUM
Grb i Zastava: Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Broj **36**, Godina **XVIII.** Zagreb **studeni 2024.**
ISSN **1846-3827**
Urednik i engleski prijevod: **Željko Heimer**
Predsjedništvo HGZD-a:
Željko Heimer, predsjednik;
Dubravka Peić Čaldarović, potpredsjednica;
Matea Brstilo Rešetar, tajnica;
Tijana Trako Poljak, članica;
Tomislav Galović, član.
Engleska lektura: **Caroline Beaumont**, North American Vexillological Association.
Cijena broja 8 €, za inozemstvo 10 €.
Godišnja pretplata (2 broja): 15 €, za inozemstvo 19 €
Za članove HGZD-a besplatno.
Narudžbe na **Leykam international, Ilica 42, HR-10000 Zagreb** ili **leykaminternational@gmail.com**
Izdavač: Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo
Pazinska 50, HR-10110 Zagreb
E-mail: **hgzd@hgzd.hr** Web: **http://www.hgzd.hr**
IBAN **HR2323600001101905988**
OIB **21212575148**

Tisak: **Denona d. o. o.** Naklada broja: **200 komada**
Prilozi za »Grb i Zastavu« dobrodošli su. Članci, fotografije i ostalo mogu se dostaviti izdavaču u pisanom ili tiskanom obliku, u elektroničkom obliku ili kao privici elektroničkom poštom. Materijali se ne vraćaju.
Stavovi i mišljenja izneseni u glasilu su autorski, i ne predstavljaju stavove i mišljenja uredništva ni HGZD-a. Iako se HGZD trudi da su podaci izneseni u glasilu točni, Društvo ne garantira njihovu točnost i ne preuzima nikakvu materijalnu ni moralnu odgovornost za štetu koja bi zbog njih nastala.
Ovaj broj zaključen je 15. studenoga 2024.

LEYKAM international
www.leykam-international.hr
leykaminternational@gmail.com
Ilica 42, 10000 Zagreb

Beck
Stroj za dušu i drugi paradoksi kulture
25 €

Birnbacher
Ono od čega živimo
22 €

Franzobel
Einsteinov mozak
30 €

Haushofer
Šačica života
20 €

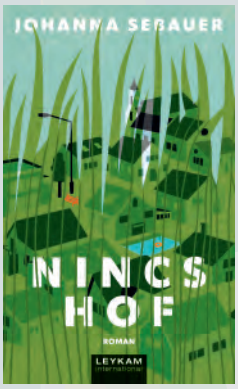
Morin
Otvori srce
26 €

Rabinowich
Miris čađe i ruža
20 €

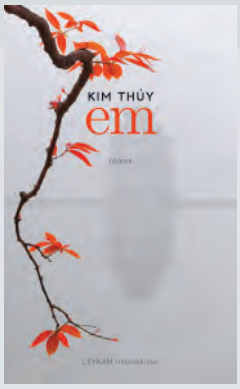
Schuh
Čovjek bez tegoba
23 €

Sebauer
Nincshof
26 €

Senker
Prigodnice. Čestitke – Oproštaji – Sjećanja
22 €

Thùy
Em
18 €

Tagaq
Ledeni zub
21 €

Kronika HGZD (nastavak)

→ 34

🏳 5. listopada 2024. – predsjednik FIAV-a **Heimer** video vezom uvodnim govorom obratio se sudionicima *8. češkog narodnog veksiloloških kongresa* (8.ČNVK) u **Prostějovu** u **Moravskoj**, 4.-6. listopada 2024. Na godišnjoj skupštini održanoj za vrijeme kongresa (koji se održavaju svake četiri godine) **Češko veksiloloških društvo** (ČVS) dodijelilo je Heimeru nagradu za zasluge za razvoj veksilologije *Počasna zastava ČVS spojena s medaljom i naslovom 'Fellow of ČVS'* . ⑧

🏳 9. studenoga 2024. – Stručni posjet **Grboslovnog in zastavoslovnog društva *Heraldica Slovenica*** (HS) HGZD-u, u suorganizaciji s DBHZ-om. ⑨

🏳 15. studenog 2024. – **Hrvatsko muzejsko društvo** dodijelilo je *Godišnju nagradu* u kategoriji za realizirani izdavački projekt **Jasminki Ćus Rukonić** za monografiju *Grboslovna baština cresko-lošinjskog otočja* u izdanju **Creskog muzeja**. Svečana dodjela upriličena je u dvorani *Gorgona*, **Muzeja suvremene umjetnosti** u Zagrebu. ⑩

(continued) HGZD Chronicles

→ 34

🏳 *5 October 2024 – FIAV President **Heimer** addressed opening remarks by video link to the participants of the* 8th Czech National Congress of Vexillology *(8.ČNVK) in **Prostějov**, **Moravia**, 4-6 October 2024. During the quadrennial congress, at the Annual Assembly of the **Czech Vexillological Society** (ČVS), he was awarded the* Honorary flag of ČVS combined with the medal and title of 'Fellow of ČVS' *for the development of vexillology.*

🏳 *9 November 2024 – Expert Visit of the **Heraldic and Vexillological Association** **Heraldica Slovenica** (HS) to HGZD, in cooperation with DBHZ, Tower over the Stone Gate, Zagreb.*

🏳 *15 November 2024 – The **Croatian Museum Society** presented the* Annual Award *in the category for the realized publishing project to **Jasminka Ćus Rukonić** for the monograph* The Heraldic Heritage of the Cres and Lošinj Islands *published by the **Cres Museum**. The award ceremony took place in the* Gorgona *Hall of the **Museum of Contemporary Art** in Zagreb.*

